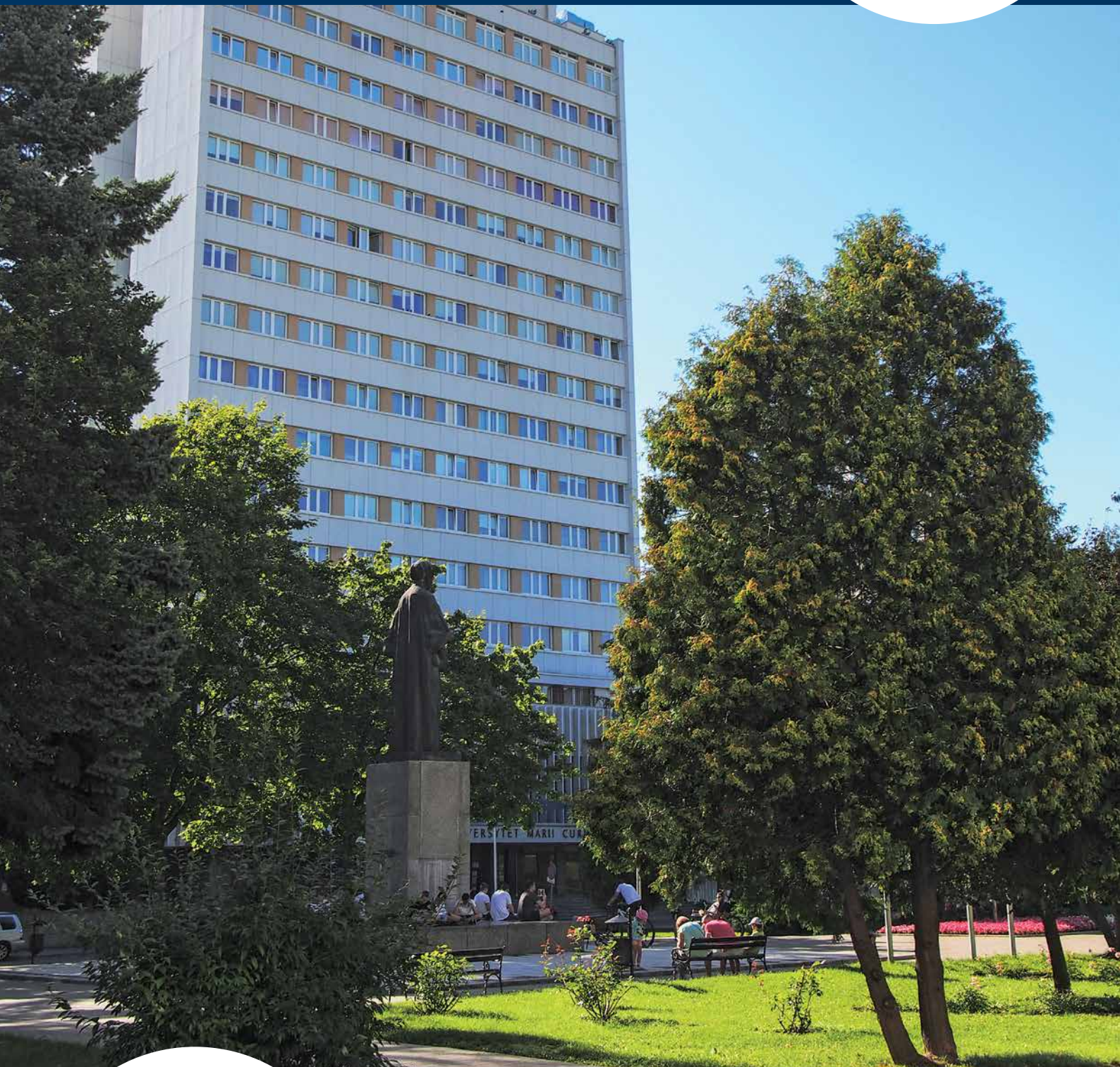

Wiadomości Uniwersyteckie

Nr 8/227
Październik
2016

Fotorelacja

WYDARZENIA

Władze UMCS
w kadencji 2016–2020

s. 4–7

KARTKA Z KALENDARZA

Prof. Zdzisław Cackowski
(1930–2016)

s. 24–28

NAUKA I LUDZIE

KAFU-Tagung w Lublinie

s. 38–40

PL ISSN 1233-216X

Rozpoczął się nowy rok akademicki 2016/2017. Życzę wszystkim członkom społeczności akademickiej UMCS, aby przyniósł Wam wiele sukcesów i satysfakcji z podejmowanych działań naukowo-dydaktycznych. Osobom już kształcącym się w murach Uczelni życzę jak najlepszych wyników w nauce, realizacji zainteresowań i zadowolenia z obranej ścieżki. Szczególnie ciepłe słowa kieruję do tych, którzy po raz pierwszy przekroczyli progi Uniwersytetu, rozpoczynając tym samym niezwykły etap, jakim są studia. Zachęcam Was do aktywnego włączania się w życie naszej Uczelni. Spożytkujcie ten piękny czas najlepiej jak to możliwe. Wierzę, że najbliższe lata spędzone w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zaowocują wiedzą i doświadczeniem, dzięki którym w przyszłości zdobędziecie wymarzony zawód i zrealizujecie swoje cele życiowe.

Prof. Stanisław Michałowski
Rektor UMCS

Immatrykulacja

1 października 2016 r.

Fot. Bartosz Proll

Spis treści

WYDARZENIA

- 4 : Władze UMCS w kadencji 2016–2020
- 8 : Z życia Uczelni
- 17 : Na Wydziałach

KARTKA Z KALENDARZA

- 24 : Prof. Zdzisław Cackowski (1930–2016)
- 29 : Prof. Michał Łeśiów (3.05.1928 – 15.07.2016). Uczony, który nosił w sercu dwie ojczyzny – Polskę i Ukrainę
- 33 : Docent dr Mieczysław Marczuk (1924–2016)
- 34 : Wokół nazwy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

NAUKA I LUDZIE

- 37 : Konferencja nt. pomiarów i opracowań elementów meteorologicznych
- 38 : KAFU-Tagung w Lublinie
- 41 : Językowa klasa akademicka
- 42 : Medal dla prof. Siegmara von Schnurbeina
- 43 : Wizyta studyjna na islandzkim Uniwersytecie Bifröst
- 44 : XXXVI Sympozjum Polarne
- 46 : „Solidarność w czasach nieufności”. XVI Zjazd Polskiego Towarzystwa Socjologicznego
- 48 : „Edukacja polonistyczna – metamorfozy”
- 50 : XXXIX Ogólnopolska Konferencja Kartograficzna

- 51 : OBCY, INNY w dyskursie publicznym
- 52 : Ogónoeuropejski Projekt „Healthy Homes Barometer”
- 53 : Udostępnianie zbiorów archiwalnych w ramach obowiązującego stanu prawnego
- 54 : Krajobrazy inspiracji. Inspiracje krajobrazowe
- 55 : Egzamin certyfikacyjny z języka polskiego jako obcego w nowej odsłonie

SPRAWY STUDENCKIE

- 56 : V Wojewódzki Konkurs Piosenki Rosyjskiej
- 58 : Hieronimki 2016
- 59 : Wakacyjny staż języka i kultury polskiej
- 60 : Ćwiczenia z promocji dziedzictwa archeologicznego i z... przyjaźni
- 61 : Zamachy na mienie w ujęciu prawnoporównawczym
- 62 : Briańsk – małe miasto wielkich emocji...
- 63 : Inwentaryzacja urbanistyczno-przyrodnicza w Łomazach
- 63 : Lublin Jam – warsztaty innowacji
- 64 : Kampania promocyjno-rekrutacyjna 2016
- 65 : Misja Ryga zakończona sukcesem

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 66 : Trzy archeologiczne nowości wydawnicze
- 67 : Dzieciństwo i starość w ujęciu historyków
- 67 : Język w kontekście kultury. Czeska książka J. Bartmińskiego
- 68 : Nowy tom „Etnolingwistyki”

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1305, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Agnieszka Gałczyńska, Marcin Gołębiowski, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny), Marta Kostrzewa

Współpracownicy: Monika Gabrys-Sławińska, Jolanta Jarzyńska, Jerzy Kasprzak, Konrad Koperwas, Eliza Kosieradzka, Wiaczesław Kostko, Beata

Kozłowska, Urszula Lewartowicz, Piotr Majewski, Monika Mielko-Remiszewska, Przemysław Mroczek, Aneta Okuń, Monika Pańczyk, Sylwia Skotnicka, Krzysztof Trojnar, Iwona Wieleba

Okładka: Rektorat UMCS, fot. Dariusz Raczkowski

Druk: EXPOL

Nakład: 700 egz.

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, <http://dtp.academicon.pl/>

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Władze Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w kadencji 2016–2020

Rektor prof. dr hab. Stanisław Michałowski

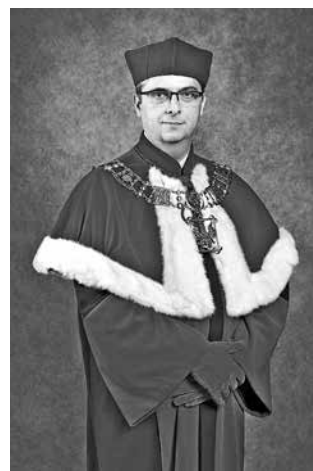
**Prorektor ds. Kształcenia
dr hab. Alina Orłowska, prof. nadzw.**

**Prorektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej
prof. dr hab. Radosław Dobrowolski**

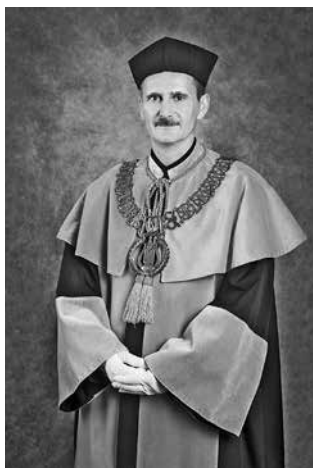
**Prorektor ds. Studenckich
prof. Urszula Bobryk**

**Prorektor ds. Ogólnych
dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. nadzw.**

Władze Wydziałów

Wydział Artystyczny

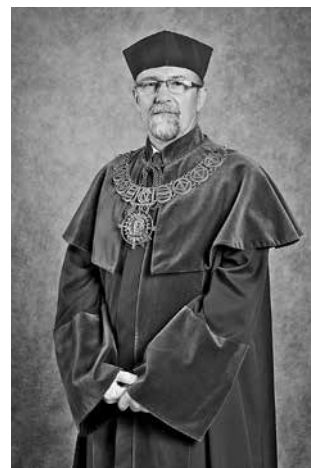

Dziekan: dr hab. Krzysztof Szymanowicz, prof. nadzw.

Prodziekani:

dr hab. szt. Alicja Snoch-Pawłowska
dr hab. szt. Sławomir Toman

Wydział Biologii i Biotechnologii

Dziekan: prof. dr hab. Kazimierz Trębacz

Prodziekani:

dr hab. Magdalena Staszczak
dr hab. Joanna Czarnecka

Wydział Chemii

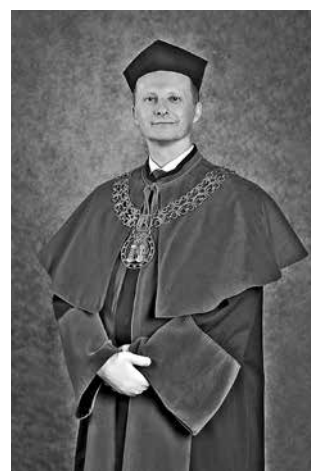

Dziekan: dr hab. Anna Deryło-Marczewska, prof. nadzw.

Prodziekani:

dr hab. Dorota Kołodyńska, prof. nadzw.
dr hab. Małgorzata Grabarczyk, prof. nadzw.
dr hab. Piotr Borowski

Wydział Ekonomiczny

Dziekan: dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. nadzw.

Prodziekani:

dr hab. Radosław Mącik, prof. nadzw.
dr Małgorzata Kamieniecka
dr Mirosław Łoboda

Wydział Filozofii i Socjologii

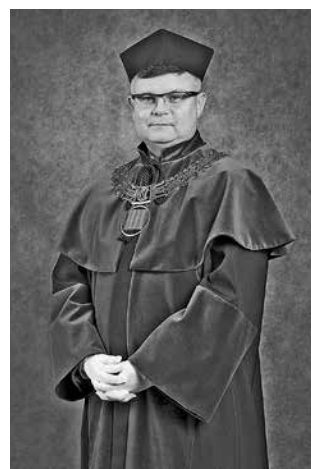

Dziekan: dr hab. Andrzej Ostrowski

Prodziekani:

dr hab. Urszula Kusio, prof. nadzw.
dr hab. Andrzej Nowakowski

Wydział Humanistyczny

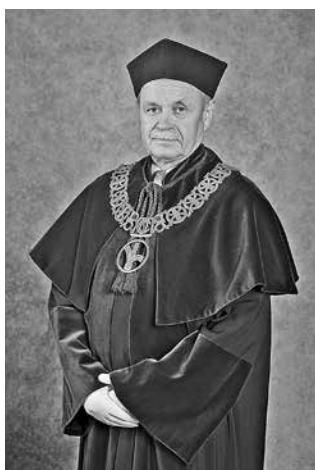

Dziekan: dr hab. Robert Litwiński, prof. nadzw.

Prodziekani:

prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska
dr hab. Irmina Wawrzyczek, prof. nadzw.
dr hab. Marek Woźniak, prof. nadzw.

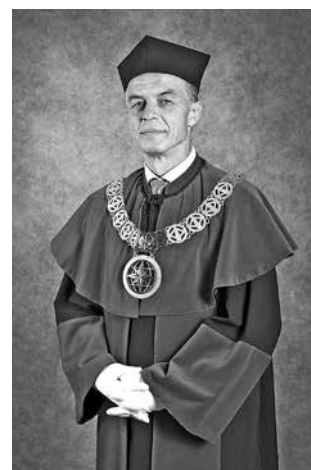
Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Dziekan: dr hab. Stefan Zbigniew Korczak, prof. nadzw.

Prodziekan: dr hab. Przemysław Matuła, prof. nadzw.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

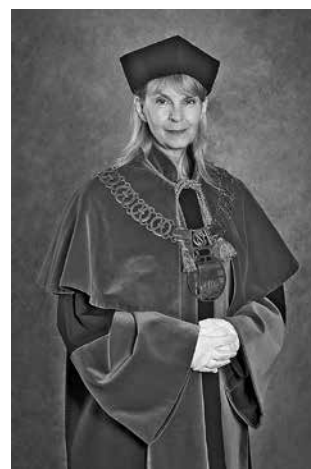
Dziekan: dr hab. Sławomir Terpiłowski, prof. nadzw.

Prodziekani:

dr hab. Irena Pidek, prof. nadzw.
dr hab. Wojciech Zgłobicki, prof. nadzw.
dr Jolanta Rodzoś

Wydział Pedagogiki i Psychologii**Dziekan: prof. dr hab. Janusz Kirenko**

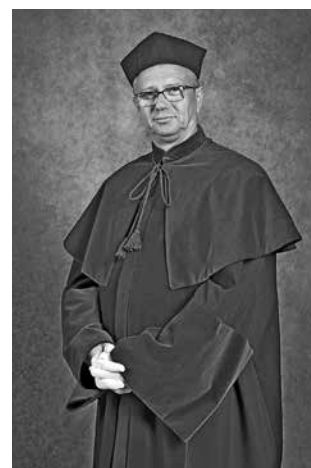
Prodziekani:
 dr hab. Anna Dudak
 dr Małgorzata Kuśpit
 dr Agnieszka Bochniarz

Wydział Politologii**Dziekan: prof. dr hab. Iwona Hofman**

Prodziekani:
 prof. dr hab. Marek Pietraś
 dr hab. Wojciech Ziętara
 dr hab. Beata Surmacz

Wydział Prawa i Administracji**Dziekan: prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak**

Prodziekani:
 doc. dr Wiesław Perdeus
 dr hab. Beata Jeżyńska, prof. nadzw.
 dr hab. Andrzej Wrzyszc, prof. nadzw.
 dr hab. Małgorzata Stefaniuk, prof. nadzw.

Wydział Zamiejscowy w Puławach**Dziekan: dr hab. Grzegorz Smyk, prof. nadzw.**

Prodziekani: prof. dr hab. Zbigniew Hubicki

Z ŻYCIA

Kalendarium władz rektorskich

2.09

– prorektor A. Orłowska wzięła udział w miejskiej inauguracji roku szkolnego 2016/2017, która odbyła się w Szkole Podstawowej nr 38 w Lublinie. ●

3.09

– prorektor A. Orłowska wzięła udział w Narodowym Czytaniu *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza, które odbyło się w Dworku Kościuszków w Ogrodzie Botanicznym. ●

5–7.09

– rektor S. Michałowski i prorektor A. Orłowska uczestniczyli w konferencji „Obcy, Inny w dyskursie publicznym”, która odbyła się w PWSZ w Chełmie. ●

5–13.09

– prorektor U. Bobryk brała udział w Międzynarodowym Festiwalu Chóralnym we Włoszech. ●

9.09

– rektor S. Michałowski i prorektor U. Bobryk wzięli udział w uroczystości podpisania porozumienia o utworzeniu akademickiej klasy dwujęzycznej w Gimnazjum nr 18 im. M. Rataja w Lublinie, pod patronatem Zakładu Lingwistyki Stosowanej; – prorektor A. Orłowska uczestniczyła w projekcji filmu *Nuta człowieka* (reż. Hanna Etmendi), w którym o Józefie Czechowiczu opowiadają m.in. Julia Hartwig i Czesław Miłosz. ●

12.09

– rektor S. Michałowski wzięł udział w otwarciu konferencji „Problematyka pomiarów i opracowań ele-

mentów meteorologicznych” na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej. ●

17.09

– prorektor A. Bereza wzięł udział w konferencji „The Rule of Law: Reconciling Accountability and Independence of The Judiciary”, zorganizowanej z okazji 15-lecia Fundacji Instytut na rzecz Państwa i Prawa. ●

17–23.09

– odbywał się Lubelski Festiwal Nauki pod hasłem „Nauka źródłem inspiracji”; w uroczystej inauguracji LFN oraz Pikniku Naukowym udział wzięł prorektor R. Dobrowolski, a w uroczystym zakończeniu uczestniczyli prorektorzy A. Orłowska i R. Dobrowolski. ●

20.09

– prorektor U. Bobryk wzięła udział w otwarciu Lubelskiego Salonu Maturzystów;

– prorektor A. Orłowska zainaugurowała nowy rok akademicki w Uniwersytecie Dziecięcym w Puławach. ●

21.09

– prorektor A. Orłowska wzięła udział w uroczystości wręczenia dyplomów laureatom IV edycji Stypendium im. L. Ungera w siedzibie „Gazety Wyborczej” w Warszawie. ●

22.09

– rektor S. Michałowski wzięł udział w konferencji „Przedsiębiorczość i rozwój regionalny – wyzwania 2030”, powiązanej z jubileuszem 25-lecia Lubelskiej Fundacji Rozwoju, która odbyła się w Muzeum Lubelskim. ●

23.09

– rektor S. Michałowski wzięł udział w spotkaniu okoliczności-

owym „pół żartem, pół serio na koniec kadencji”, zorganizowanym na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach; – prorektor A. Bereza uczestniczył w wojewódzkich obchodach Dnia Służby Celnej w Białej Podlaskiej. ●

23–25.09

– prorektor U. Bobryk wzięła udział w integracyjnym wyjeździe studenckim „Adapciak”, zorganizowanym przez Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów. ●

24.09

– prorektor A. Orłowska zainaugurowała nowy rok akademicki w Uniwersytecie Dziecięcym w Lublinie. ●

25.09

– prorektor U. Bobryk wzięła udział w uroczystym koncercie „Gala Opery i Operetki” w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie. ●

26.09

– rektor S. Michałowski i prorektor A. Orłowska uczestniczyli w otwarciu konferencji „Edukacja polonistyczna – metamorfozy” na Wydziale Humanistycznym;

– prorektor U. Bobryk wzięła udział w uroczystości przekazania Akademickiemu Centrum Szkolenia Sportowego w Lublinie Certyfikatu Ministerstwa Sportu i Turystyki, która odbyła się w sali konferencyjnej hotelu Merkury; – prorektor R. Dobrowolski wzięł udział w otwarciu XI Międzynarodowej Konferencji Agrofizycznej pt. „Gleba, Roślina, Klimat”. ●

27.09

– prorektor U. Bobryk uczestniczyła w spektaklu *Boogie Street wg Księgi tęsknoty* Leonarda Cohena w Teatrze Starym w Lublinie;

UCZELNI

Opracowanie: Redakcja

– prorektor R. Dobrowolski wziął udział w posiedzeniu Rady Naukowej Roztoczańskiego Parku Narodowego, które odbyło się w Ośrodku Edukacyjno-Muzealnym RPN w Zwierzyńcu. ●

29.09

– prorektor R. Dobrowolski otworzył Ogólnopolską Konferencję Naukową z okazji 60-lecia Zakładu Geografii Regionalnej i Turyzmu pt. „Od regionu geograficznego do regionu turystycznego”. ●

29–30.09

– prorektor A. Orłowska wzięła udział w konferencji „Rola kobiet w nauce – tradycja Marii Curie-Skłodowskiej” w Łodzi. ●

29.09 – 1.10

– rektor S. Michałowski uczestniczył w konferencji „Praca ludzka”, dedykowanej pamięci Andrzeja Bączkowskiego, która odbyła się na Wydziale Humanistycznym. ●

30.09

– rektor S. Michałowski reprezentował naszą Uczelnię podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, która odbyła się w Centrum Kongresowym UP;

– rektor S. Michałowski wziął udział w konferencji podsumowującej projekt „Europejski Uniwersytet Wschodni”, która odbyła się w Lubelskim Centrum Konferencyjnym w ramach V Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej;

– prorektor R. Dobrowolski spotkał się z Haliną Nahornyuk, prezesem Fundacji Rozwoju Regionalnego i Integracji i Mikołajem Sztohrnym, dyrektorem Parku Narodowego Krzemienieckie Góry ws. nawiązania współpracy. ●

Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

Decyzją Rektora UMCS z dniem 1 września na naszym Uniwersytecie zostało utworzone Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS. Jednostka ta jest powołana w miejsce Centrum Innowacji i Komerccjalizacji Badań UMCS i ma na celu ułatwienie współpracy pomiędzy Uczelnią a biznesem. Głównym zadaniem jednostki jest wdrażanie

technologii, wynalazków i rozwiązań opracowywanych na UMCS, a także pomoc ich twórcom w procesie komercjalizacji. Centrum ma także wspomagać realizację wspólnych projektów badawczo-rozwojowych w sferze nauka – biznes. W ramach swojej działalności CTWiT kontynuuje wszystkie zadania realizowane przez CliKB. ●

III Piknik Pracowniczy

10 września w Ogrodzie Botanicznym UMCS odbył się III Rodzinny Piknik Pracowniczy UMCS, na który rektor Stanisław Michałowski zaprosił obecnych i byłych pracowników Uczelni wraz z rodzinami. Wydarzenie stanowiło doskonałą okazję do integracji pracowników, a dla wielu z nich było również swojego rodzaju sentymentalną podróżą do czasów, kiedy zawodowo związani byli z Uniwersytetem. Wśród licznych atrakcji dla dzieci znalazły się

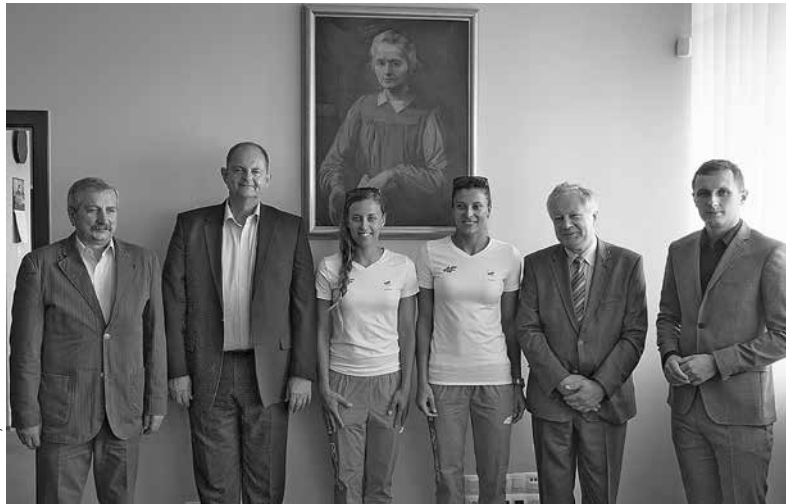
Fot. Aneta Adamska

m.in.: dmuchańce, kucyki, gry i zabawy organizowane przez animatorów kultury, pieczenie kiełbasek czy warsztaty z chemii i fizyki Uniwersytetu Dziecięcego UMCS dla najmłodszych. Gwiazdą wieczoru był zespół Skaldowie. ●

Fot. Aneta Adamska

Spotkanie z uczestniczkami Igrzysk Olimpijskich w Rio

Fot. Marek Czerzyk

17 września rektor Stanisław Michałowski spotkał się z siatkarkami plażowymi, które reprezentowały Polskę podczas Igrzysk Olimpijskich 2016 w Rio de Janeiro, a na co dzień występują w barwach AZS UMCS – Moniką Brzostek i Kingą Kołosińską, oraz z działaczami AZS UMCS Lublin. Siatkarki, zdobywając kwalifikację olimpijską i miejsce w najlepszej szesnastce olimpijskiego turnieju, odniosły historyczny sukces dla UMCS.

Perspektywy 2016

Do końca września trwała X edycja kampanii promocyjnej „Salon Maturzystów – Perspektywy 2016”, która obejmuje swoim zasięgiem największe ośrodki akademickie w Polsce. Nieodłącznym elementem Salonów są liczne wykłady z różnorodnych dziedzin nauki, prelekcje ekspertów z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej poruszające kwestie najczęściej popełnianych błędów na maturze oraz prezentacje uczelni, poświęcone zasadom rekrutacji na poszczególne kierunki, warunkom studiowania oraz perspektywom, jakie daje wybór konkretnej szkoły

wyższej. Maturzyści mogą również skorzystać z konsultacji z doradcami zawodowymi oraz wziąć udział w warsztatach z zakresu skutecznej autoprezentacji.

Przedstawiciele naszej Uczelni wzięli udział w siedmiu Salonach, które odbyły się w: Łodzi (6–7.09), Białymstoku (8.09), Kielcach (13.09), Warszawie (15–16.09), Lublinie (20–21.09), Rzeszowie (22–23.09) i Krakowie (26–27.09). W trakcie wszystkich spotkań rozdaliśmy ponad 7 tys. broszur!

Lubelski Salon Maturzystów, odbywający się 20 i 21 września na terenie Uniwersytetu Przyrodnicze-

Fot. Bartosz Prohl

go, jak co roku przyciągnął tłumy uczniów szkół ponadgimnazjalnych z całego województwa lubelskiego. Przez dwa dni przedstawiciele naszej Uczelni prezentowali ofertę edukacyjną UMCS, wyjaśniali zasady rekrutacji oraz podpowiadali, które kierunki cieszą się szczególnym powodzeniem. Maturzyści z zainteresowaniem przeglądali Broszurę informacyjną dla Kandydatów na studia, rozdawaną na kolorowym stoisku UMCS. Tegoroczną atrakcją przygotowaną przez UMCS była Fotobudka, udostępniona dla wszystkich zainteresowanych, umożliwiająca wykonanie pamiątkowego zdjęcia z udziałem niezastąpionej maskotki UMCS.

Biuro Promocji UMCS

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Posiedzenie Senatu

28 września

Obradom Senatu przewodniczył rektor Stanisław Michałowski, który na początku posiedzenia pogratulował Senatorom wyboru na poszczególnych Wydziałach i w jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu.

Następnie uczczono chwilą ciszy pamięć zmarłych: prof. Egona Matijevica (dhc UMCS), prof. Teresy Skubalanki (dhc UMCS), prof. Michała Łesiowa, prof. Piotra Otto Scholza, doc. dr. Mieczysława Marczuka, dr. Jerzego Jabłońskiego, mgr Elżbiety Reder, mgr. Lecha Anasiewicza.

W dalszej kolejności rektor złożył gratulacje z okazji jubileuszu pracy zawodowej: prof. dr hab. Annie Przyborowskiej-Klimczak, prof. szt. muz. Gabrieli Rzechowskiej-Klauzie, dr hab. Anecie Borkowskiej, prof. nadzw., dr hab. Ewie Szepietowskiej, prof. nadzw., dr hab. Katarzynie Krzywickiej, prof. nadzw., prof. dr. hab. Mirosławowi Załużnemu, prof. dr. hab. Zdzisławowi Rychlikowi, dr. hab. Janowi Kurkowi, prof. nadzw., dr. hab. Andrzejowi Machockiemu, prof. nadzw., prof. dr. hab. Wojciechowi Rzeskiemu, dr. hab. Andrzejowi Węglińskiemu, prof. nadzw., dr. hab. Jerzemu Żukowi, prof. nadzw., prof. dr. hab. Piotrowi Wlaziowi.

Senatorowie wybrali skład Komisji Skrutacyjno-Mandatowej, w której zasiądą: mgr Anna Bukowska (przewodnicząca), dr Mirosław Krukowski, dr Monika Naporę, dr Agata Bartyzel, Jagoda Kulik. Wybrano także Sekretarza Senatu, którym została dr hab. Dorota Kołodziejka, prof. nadzw. oraz wyłoniono skład Ko-

misji Uchwał i Wniosków, w której zasiądą: prof. dr hab. Ryszard Dębicki (przewodniczący), dr hab. Robert Litwiński, prof. nadzw., dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. nadzw., prof. dr hab. Władysław Janusz, dr Jakub Kosowski.

Senatorowie powołali także następujące Senackie Komisje: Statutową, Organizacji i Rozwoju, Budżetu i Finansów, Dydaktyki i Wychowania, Badań Naukowych, Wydawnictw, Współpracy z Zagranicą, Współpracy z Gospodarką oraz Rozwoju Kadry Naukowej.

Wybrano także przedstawicieli Senatu do Kapituły Medali UMCS, którymi zostali: prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska, dr hab. Anna Kanios, prof. nadzw., dr Katarzyna Radzik-Maruszak. Przedstawicielem Senatu w Radzie Programowej ACK została dr hab. szt. Marzena Bernatowicz, prof. nadzw.

W dalszej kolejności podjęto uchwały: zmieniającą Uchwałę nr XXII-10.3/09 Senatu UMCS z 29 czerwca 2009 r. ws. ustalania obowiązków nauczycieli akademickich, rodzaju zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków, w tym wymiaru zajęć dydaktycznych oraz zasad obliczania godzin dydaktycznych, a także zasad powierzenia prowadzenia zajęć dydaktycznych w godzinach ponadwymiarowych; ws. utworzenia profilu ogólnoakademickiego na kierunku technologie cyfrowe w animacji kultury prowadzonego na Wydziale Humanistycznym oraz określenia efektów kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego; zmieniającą

Uchwałę nr XXII-39.11/12 Senatu UMCS z 25 kwietnia 2012 r. ws. określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów I i II stopnia oraz studiów III stopnia na Wydziale Humanistycznym; ws. przekształcenia profilu ogólnoakademickiego w profil praktyczny na studiach I stopnia na kierunku administracja publiczna prowadzonym na Wydziale Zamiejscowym w Puławach od roku akademickiego 2017/2018; zmieniającą Uchwałę nr XXIII-19.10/14 Senatu UMCS z 24 września 2014 r. ws. zasad zawierania i rejestracji umów o warunkach wnoszenia opłat za usługi edukacyjne na studiach wyższych oraz określenia ich wzorów; zmieniającą Uchwałę nr XXIII-9.6/13 Senatu UMCS z 26 czerwca 2013 r. ws. szczegółowych zasad pobierania oraz trybu i warunków zwalniania z opłat za usługi edukacyjne na studiach wyższych i doktoranckich.

Wśród uchwał inwestycyjnych i majątkowych, które przyjęto, znalazły się uchwały: ws. wyrażenia zgody na obciążenie mienia Uczelni w związku z zawarciem umowy pożyczki na dofinansowanie realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego pn. „Termomodernizacja budynków Biblioteki Głównej UMCS w Lublinie wraz z wymianą instalacji c.o.” ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w kwocie do 2 082 400,00 zł; ws. zabezpieczenia środków finansowych na realizację zadania inwestycyjnego pn. „Wzmocnienie stopnia cyfryzacji oraz rozwój usług elektronicznych na UMCS w Lublinie” o wartości kosztorysowej 3 450 000,00 zł, pod warunkiem uzyskania dofinansowania ze środków RPO WL na lata 2014–2020; ws. wyrażenia zgody na zamianę

własności działek z „nieruchomości UMCS, stanowiącej działkę nr 3/7 o pow. 0,3461 ha (obręb 26 Rury Brygidkowskie), położonej w Lublinie przy ul. Akademickiej 14” na „nieruchomość Gminy Lublin, stanowiącą działkę nr 5 o pow. 0,4570 ha (obręb Rury Brygidkowskie), położoną w Lublinie przy ul. Idziego Radziszewskiego”. Zamiana nastąpi po uprzednim uzyskaniu zgody Ministra Skarbu Państwa na przedmiotową transakcję.

Następnie Senat UMCS zatwierdził wnioski Rad Wydziałów:

- Nauk o Ziemi i Gospodarki Przemysłowej ws.: zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Geografii Regionalnej i Turystyki dr hab. Ewy Skowronek, dr hab. Teresy Brzezińskiej-Wójcik i dr hab. Anny Dłużewskiej; zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Hydrologii dr hab. Jarosława Dawidka;
- Wydziału Humanistycznego ws.: zatrudnienia na stanowisko prof. zw. w Zakładzie Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii prof. dr hab. Janusza Łosowskiego; zatrudnienia na stanowisko prof. zw. w Zakładzie Filologii Ukraińskiej prof. dr hab. Feliksa Czyżewskiego; zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Literatury i Kultury Rosyjskiej XVIII–XIX w. dr hab. Aliny Orłowskiej; zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego z Pracownią Logopedyczną dr hab. Jolanty Panasiuk, dr hab. Zdzisława Marka Kurkowskiego i dr hab. Urszuli Mireckiej; zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Kultury Polskiej dr hab. Marty Wójcickiej; zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Archeologii Środkowo- i Wschodnioeuropejskiego Barbaricum dr hab. Piotra Łuczkiwicza; zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Lingwistyki Stosowanej dr hab. Jarosława Krajki;
- Wydziału Politologii ws.: zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Filozofii i Socjologii Polityki dr hab. Piotra Celińskiego; zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Zakładzie Stosunków Międzynarodowych dr hab. Agaty Ziętek;
- Wydziału Zamiejscowego w Puławach ws.: zatrudnienia na stanowisko prof. nadzw. w Wydziale Zamiejscowym w Puławach prof. dr hab. n. med. Jolanty Parady-Turskiej i prof. dr hab. n. med. Barbary Jodłowskiej-Jędrych. W punkcie dot. interpelacji i wolnych wniosków prof. dr hab. Andrzej Kidyba zwrócił się z prośbą o rozważenie propozycji powrotu do tradycyjnych, papierowych indeksów. Wśród spraw bieżących znalazły się informacje nt.:
 - terminów posiedzeń Senatu UMCS w roku akademickim 2016/2017,
 - proponowanej polityki MNiSW dotyczącej: nowych propozycji obliczania algorytmu, który będzie uwzględniał m.in.: jakość kształcenia, jakość badań naukowych, umiędzynarodowienie uczelni oraz zatrudniania naukowców w drugim miejscu pracy,
 - rekrutacji studentów, która trwała do końca września i którą generalnie oceniamy jako dobrą (w tym roku naukę na I roku studiów w UMCS rozpocznie ponad 9000 studentów),
 - zgody otrzymanej z Ministerstwa Skarbu na sprzedaż działki przy ul. Pagi pod budowę akademika,
 - mszy św. z okazji inauguracji roku akademickiego w Archikatedrze Lubelskiej 6 października,
 - przesłanych przez wiceministra prof. Aleksandra Bobko życzeń z okazji rozpoczynającego się roku akademickiego,
 - możliwości zgłaszania kandydatur do Lubelskiej Nagrody Naukowej im. Prof. Edmunda Prosta, przyznawanej przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe,
 - prośby Stowarzyszenia im. Jana Karskiego ws. nadania jego imienia budynkowi Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS,
 - możliwości przesyłania do miesięcznika „Forum Akademickie” gotowych do publikacji artykułów i informacji dotyczących organizowanych w Uniwersytecie konferencji naukowych,
 - inicjatywy Związku Piłsudczyków o. Lublin ws. zmiany nazwy ul. Raabego. Prof. Stanisław Michałowski i prof. Janusz Wrona uczestniczyli w spotkaniu Zespołu ds. Nazewnictwa Ulic i Placów Publicznych w Lublinie, wyrażając jednoznaczny sprzeciw wobec propozycji Związku,
 - rozpoczętej procedury ubiegania się o logo HR Excellence in Research, przyznawanego przez Komisję Europejską instytucjom, które wdrażają zasady „Europejskiej Karty Naukowca” i „Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych”. Integralną częścią tej procedury jest anonimowa ankieta przeprowadzana wśród pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, doktorantów oraz pracowników naukowo-technicznych i inżynierjno-technicznych w dn. 28 września – 12 października.

Aneta Adamska
Rzecznik prasowy

NASZE SUKCESY

Prorektor A. Bereza dziekanem Rady OIRP

9 września prorektor dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. nadzw. został wybrany dziekanem Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie. Prorektor A. Bereza to obecny wiceprezes Krajowej Rady Radców Prawnych, która reprezentuje największy samorząd prawniczy w Polsce, skupiający ponad 40 tys. radców prawnych i 10 tys. aplikantów. Kieruje Ośrodkiem Badań, Studiów i Legislacji, stanowiącym zaplecze eksperckie samorządu radcowskiego. W latach 2007–2013 pełnił już funkcję dziekana Rady OIRP w Lublinie.

Prorektor A. Bereza wcześniej pracował jako radca prawny w ministerstwach oraz w Urzędzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów (2000–2005). Od 2007 r. jest arbitrem w Sądzie Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej. Wchodził w skład różnych komisji powoływanych przez Ministra Sprawiedliwości, w tym zespołów pracujących nad reformą określonych dziedzin prawa lub monitorujących wprowadzenie reform w życie. Poza dużym doświadczeniem zawodowym i organizacyjnym prorektor A. Bereza ma również znaczny dorobek naukowy: jest autorem siedmiu monografii z historii wymiaru sprawiedliwości i dziejów sądownictwa i ok. 90 artykułów naukowych.

16 września na IV Walnym Zjeździe Wyborczym Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej (PTKS) w Poznaniu prof. dr hab. Iwona Hofman, dziekan Wydziału Politologii oraz kierownik Zakładu Dziennikarstwa została wybrana na prezesa PTKS na kolejną kadencję (2016–2019).

Do grona członków Zarządu wybrana została także dr Małgorzata Adamik-Szysiak, adiunkt w Zakładzie Dziennikarstwa. Pozostali członkowie Zarządu to: prof. dr hab. Bogusława Dobek-Ostrowska (redaktor CEJC, Uniwersytet Wrocławski), dr hab. Zbigniew Oniszczyk, prof. nadzw. (Uniwersytet Śląski w Katowicach), dr hab. Alicja Jaskiernia, prof. nadzw. (UW), dr hab. Dorota Piontek, prof. nadzw. (UAM), ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. nadzw. (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) oraz dr hab. Małgorzata Molęda-Zdziech, prof. nadzw. (SGH).

PTKS powstało 22 kwietnia 2007 r. na Walnym Zjeździe Założycielskim we Wrocławiu. Idea powołania Towarzystwa pojawiła się rok wcześniej jako efekt dyskusji podczas konfe-

Prof. I. Hofman prezesem PTKS

rencji podsumowującej 50 lat badań nad komunikowaniem i mediami w Polsce. Aktywność Towarzystwa ma prowadzić do integracji środowiska badaczy i praktyków komunikowania, uporządkowania obszaru studiów nad komunikowaniem i mediami oraz podniesienia ich rangi i poziomu. Cele Towarzystwa realizowane są przede wszystkim poprzez: pracę sekcji badawczych, odbywające się co trzy lata kongresy PTKS, wydawanie anglojęzycznego półrocznika „Central European Journal of Communication”, współpracę z naukowymi towarzystwami międzynarodowymi (ICA, ECREA, IPSA, IAMCR), rozwijanie współpracy z badaczami i uczelniami w Europie Środkowej oraz dwa ogólnopolskie konkursy: „Doktorat” na najlepszą rozprawę z zakresu nauki o komunikowaniu i „Monografia” – z dziedziny nauk o mediach i komunikowaniu.

Dr Małgorzata Adamik-Szysiak

Archiwum Iwony Hofman

Prof. G. Janusz w Zarządzie Głównym PTNP

Archiwum autora

22 września na Walnym Zjeździe Wyborczym Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (PTNP) w Poznaniu prof. dr hab. Grzegorz Janusz (dziekan Wydziału Politologii w latach 2008–2016, kierownik Zakładu Praw Człowieka) został wybrany do Zarządu Głównego PTNP na kadencję 2016–2019. Prezesem PTNP został prof. dr hab. Arkadiusz Żukowski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie).

W skład Zarządu Głównego PTNP weszli także: dr hab. Teresa Astramowicz-Leyk (UWM w Olsztynie); dr Marcei Burdelski (Uniwersytet Gdański); Roman Bäcker (UMK w Toruniu); dr hab. Agnieszka Kasińska-Metryka, prof. UJK w Kielcach; dr hab. Mariusz Kolczyński, prof. UŚ w Katowicach; dr hab. Andrzej Stelmach, prof. UAM w Poznaniu; Alicja Stępień-Kuczyńska (Uniwersytet Łódzki); dr hab. Przemysław Żukiewicz (Uniwersytet Wrocławski).

Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych powstało w listopadzie 1957 r. Jego założenie było wynikiem potrzeby środowiska dostrzegającego konieczność stowarzyszenia się, w celu zwiększenia wpływu na podejmowane wobec niego decyzje. Było także elementem dostosowania działalności środowiska naukowego do struktur organizacji politologicznych wchodzących w skład Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Politycznych (International Political Science Association – IPSA). Obecnie Towarzystwo zrzesza 619 członków z 18 oddziałów terenowych.

Krzyszyna Leszczyńska

Prof. J. Adamowski z Medalem Gloria Artis

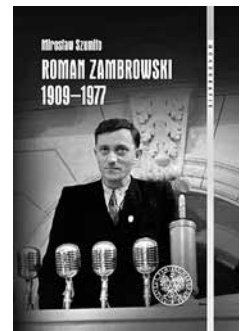

Archiwum Jana Adamowskiego

17 czerwca minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego odznaczył dr. hab. Jana Adamowskiego, prof. nadzw., kierownika Zakładu Kultury Polskiej, Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Dr hab. M. Szumiło z Nagrodą im. J. Giedroycia

Laureatem Nagrody Naukowej im. Jerzego Giedroycia został dr hab. Mirosław Szumiło z Instytutu Historii za książkę pt. *Roman Zambrowski 1909–1977. Studium z dziejów elity komunistycznej w Polsce* (Warszawa, Wyd. IPN 2014). Nagroda im. J. Giedroycia ufundowana jest przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Co roku wyróżniani są autorzy książek, którzy twórczo kontynuują przesłanie Redaktora lub prowadzą badania nad dziedzictwem paryskiej „Kultury”.

Nagroda dla monografii dr hab. K. Leszczyńskiej

22 września monografia autorstwa dr hab. Krystyny Leszczyńskiej z Zakładu Dziennikarstwa pt. *Senat Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1989–2011* została uznana (jednogłośnie) przez Kapitułę Konkursu im. prof. Czesława

Mojsiewicza za najlepszą książkę w Polsce o tematyce politologicznej opublikowaną w 2015 r.

Celem Konkursu im. prof.

C. Mojsiewicza na Najlepszą Książkę o Tematyce Politologicznej, który odbywa się na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, jest popularyzacją wiedzy o polityce i naukach zainteresowanych tą sferą życia społecznego. Kapituła nagradza badaczy wyróżniających się rzetelnością, innowacyjnością oraz troską o wysoką efektywność i jakość prowadzonych badań.

Wręczenie dyplomu i nagrody pieniężnej odbędzie się na dorocznej konferencji naukowej organizowanej przez Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych (PTNP) w Słubicach w lutym 2017 r.

Publikacja została również wyróżniona w konkursie „Gaudeamus” na najlepszą książkę akademicką roku 2015 podczas 19. Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie w dn. 22–25 października 2015 r.

Sylvia Skotnicka

Nominacja do Nagrody im. J. Długosza

Książka pt. *O prawie słusznym (perspektywa systemu prawa stanowionego)* autorstwa dr. hab. Wojciecha Dziejzaka, pracownika Katedry Teorii i Filozofii Prawa, została nominowana do prestiżowej Nagrody im. Jana Długosza.

Konkurs o Nagrodę im. J. Długosza jest wydarzeniem, które od 1998 r. towarzyszy Międzynarodowym Targom Książki w Krakowie. Jego celem jest uhonorowanie i nagrodzenie autora najbardziej znaczącego dzieła z dziedziny szeroko pojętej humanistyki o wybitnych wartościach poznawczo-naukowych, wno-

szącego istotny wkład w rozwój nauki i kultury. Książka dr. hab. W. Dziejzaka została wyłoniona przez jury jako jedna z dziesięciu publikacji nominowanych do Nagrody. Rozstrzygnięcie konkursu odbędzie się 27 października podczas Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie. ●

Innowacyjny bionawóz

Naukowcy z Zakładu Genetyki i Mikrobiologii Wydziału Biologii i Biotechnologii opatentowali preparaty, które poprawiają wzrost i plonowanie roślin bobowatych (motylkowatych), wykorzystując zjawisko symbiotycznego wiązania azotu (czyli wiązania azotu atmosferycznego przez drobnostrójce współżyjące z roślinami). Branża rolnicza widzi w preparacie duży potencjał, ponieważ ma on na celu zwiększenie naturalnego, biologicznego nawożenia roślin funkcjonujących dzięki bakteriom glebowym. Stosowanie tego rodzaju bionawozu może także znacznie zmniejszyć poziom używanych na co dzień sztucznych nawozów azotowych.

Bakterie glebowe (rizobia) produkujące związki zwane czynnikami Nod powodują powstawanie tzw. brodawek na korzeniach roślin motylkowatych. W ich wnętrzu rizobia przekształcają niedostępny dla roślin azot cząsteczkowy w przyswajalny azot amonowy. W środowisku naturalnym ilość docierających do roślin czynników Nod może być zbyt niska,

ponieważ związki te ulegają w glebie dyfuzji oraz rozkładowi z udziałem różnych mikroorganizmów. Preparat zawierający w swoim składzie rizobiowe czynniki Nod powoduje zwiększenie liczby brodawek korzeniowych o 30–60%, a więc pozwala na istotne zwiększenie liczby bakterii obecnych w tkankach roślinnych, przez co znacząco poprawia zaopatrzenie roślin w związki azotowe.

Opracowane preparaty nie zawierają żywych komórek bakteryjnych, dlatego stosowanie ich jest łatwiejsze niż używanie bionawozów zawierających rizobia. Podawanie preparatów można elastycznie dopasować do innych zabiegów agrotechnicznych, łącząc je np. z zaprawianiem nasion lub stosowaniem nawozów dolistnych na wczesnych etapach wzrostu roślin. Niezależnie od sposobu podania bionawozu pobudza on powstawanie merystemów (tkanki twórczej) korzeni oraz merystemów części nadziemnej, korzystnie wpływając na zaopatrzenie roślin w składniki pokarmowe (głównie azot), wodę, oraz na ich plonowanie. ●

W uprawach prowadzonych na glebach zasobnych w rizobia (do takich należy większość polskich gleb) preparat współdziała z obecnymi w nich populacjami rodzimych bakterii symbiotycznych, natomiast w przypadku istnienia przesłanek wskazujących na ich niską liczebność w glebie (gleby zdegradowane, uprawa roślin introdukowanych niedawno, np. soi) preparat może być stosowany razem z bionawozami zawierającymi żywe rizobia, wspomagając ich działanie. Bionawozy z czynnikami Nod rizobiów można stosować w uprawie różnych gatunków roślin bobowatych. Warto także zwrócić uwagę na możliwość ich oddziaływania na inne rośliny, dzięki zwiększonej aktywności merysystematycznej prowadzącej do lepszego rozwoju systemu korzeniowego (efekt bezpośredni) lub możliwość czerpania z puli azotu wprowadzonego do gleby przez rośliny bobowate (efekt pośredni).

Ze strony UMCS zespołem naukowców pracujących nad preparatem kieruje dr hab. Jerzy Wielbo z Zakładu Genetyki i Mikrobiologii Wydziału Biologii i Biotechnologii. W badaniach udział bierze także Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Preparat jest gotowy do wdrożenia, trwają rozmowy z potencjalnymi przedsiębiorcami zainteresowanymi współpracą. ●

III miejsce UMCS w konkursie Lodołamacze

UMCS zdobył III miejsce w kategorii „Instytucja” w XI edycji konkursu Lodołamacze, organizowanego przez Fundację Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych i Polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych. Statuetka przyznawana jest co roku pracodawcom,

Fot. Aneta Adamska

instytucjom i organizacjom tworzącym odpowiednie warunki pracy dla osób niepełnosprawnych. Organizatorzy poszukują firm otwartych na zatrudnianie osób niepełnosprawnych, a przy tym wyjątkowych, zaangażowanych i promujących niepełnosprawnych pracowników.

UMCS otrzymał nagrodę za „szczególną wrażliwość społeczną i promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia. Na polu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych stanowi wzór godny naśladowania”. Podkarpacko-Lubelska Regionalna Gala XI Edycji Konkursu Lodołamacze odbyła się 19 września w Rzeszowie.

UMCS podejmuje szereg działań, których celem jest podniesienie jakości życia studentów z niepełnosprawnością. Działania Uczelni służą wyrównywaniu szans edukacyjnych tej grupy studentów, a także przygotowaniu do pełnienia przyszłych ról społecznych. Proponujemy studentom z niepełnosprawnością następujące formy wsparcia, które mają na celu dostosowanie procesu dydaktycznego do ich potrzeb: bezpłatny transport, pomoc asystenta, wypożyczalnia sprzętu, lektorat z języka angielskiego, aktywność sportowa, szkolenia z zakresu rozwoju osobistego i efektywnego uczenia się. Na UMCS działa prężnie Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”, które na równych prawach zrzesza studentów pełnosprawnych i niepełnosprawnych. Ważnym obszarem działania UMCS jest projekt „Przyjazny Uniwersytet”, którego początkowym celem było dostosowanie uczelnianych procedur do potrzeb osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego. W obecnej formie projekt realizuje także zadania związane z promocją zdrowia psychicznego. UMCS podejmuje także działania w zakresie aktywizacji zawodowej studentów z niepełnosprawnością.

UMCS w rankingu czasopisma „Nature”

Prestiżowe czasopismo „Nature” opublikowało raport „Nature Index 2016 Rising Stars”. „Rising Stars” to kraje, których pozycja w rankingu spektakularnie wzrosła na przestrzeni ostatnich czterech lat. Polska została wymieniona w tym zestawieniu jako pierwsza wśród „wschodzących gwiazd nauki”.

W rankingu dotyczącym państw Europy Południowej i Wschodniej (Top 25 institutions / South East Europe) na 25 jednostek naukowych

wymieniono aż osiem polskich, z czego trzy w pierwszej dziesiątce. W tym gronie znalazł się UMCS. Nasza Uczelnia zajęła 22. miejsce. Artykuły, które dały UMCS tak wysoką pozycję, pochodzą z Instytutu Fizyki. Ich autorami są: Marek Rogatko, Karol. I. Wysokiński, Wiesław I. Gruszecki, Rafał Luchowski, Wojciech Grudziński, Mieczysław Jałochowski, Ryszard Zdyb i Krzysztof Murawski (wraz ze współpracownikami).

AZS UMCS Lublin nagrodzony

Fot. Mirosław Trembecki

W dn. 9–10 września w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie odbyło się Lubelskie Forum Inicjatyw Pozarządowych 2016 połączone z III Kongresem Organizacji Pozarządowych Miasta Lublin, zorganizowane przez prezydent Lublina Krzysztofa Żuka, marszałka Województwa Lubelskiego Sławomira Sosnowskiego, Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, Forum Lubelskich Organizacji Pozarządowych

oraz Radę Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego. Podczas uroczystej gali 9 września AZS Klub Środowiskowy Województwa Lubelskiego oraz Klub Uczelniany AZS UMCS Lublin otrzymały nagrodę Prezydenta Miasta Lublin dla organizacji pozarządowej za najlepszą inicjatywę realizowaną w latach 2014–2016. UMCS reprezentowali rektor Stanisław Michałowski i prezes AZS UMCS Dariusz Gaweł.

NA WYDZIAŁACH

Wydział Biologii i Biotechnologii

Doktoraty

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 27 września nadała stopień doktora nauk biologicznych w dyscyplinie biotechnologia mgr. Maciejowi Frantowi, absolwentowi studiów doktoranckich z biotechnologii na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS. Temat: „Ocena aktywności wybranych porfiryń w stosunku do ludzkich komórek raka jelita grubego w badaniach *in vitro*”. Promotor: dr hab. Roman Paduch, prof. nadzw. Recenzenci: prof. dr hab. Piotr Trzonkowski (Gdański Uniwersytet Medyczny), prof. dr hab. Piotr Pożarowski (Uniwersytet Medyczny w Lublinie).

Wyróżnienia

Mgr Patrycja Horbowicz, absolwentka studiów II st. na kierunku biologia oraz Dominika Wojton, absolwentka studiów I st. na kierunku biotechnologia otrzymały Nagrodę im. Doktor Anny Siedleckiej dla najlepszych absolwentów Wydziału za wybitne wyniki w nauce oraz działalność naukową i organizacyjną podczas studiów.

Wyjazdy

Dr hab. Małgorzata Wójcik (Zakład Fizjologii Roślin) w dn. 28 września – 2 października przebywała w Hasselt University (Belgia), gdzie była członkiem komisji egzaminacyjnej w obronie rozprawy doktorskiej Heidi Gielen.

Dr Aneta Ptaszyńska (Zakład Botaniki Ogólnej i Mykologii) w dn. 4–17

września w Muzeum Historii Naturalnej w Londynie uczestniczyła w badaniach wstępnych dot. Hymenoptera, będących podstawą wspólnego projektu mającego na celu stworzenie klucza do oznaczania gatunków na podstawie cech morfologicznych, behawioralnych i molekularnych.

Dr hab. Andrzej Mazur i mgr Piotr Koper w dn. 11–14 września w Lausanne University Hospital (Szwajcaria) brali udział w spotkaniu sprawozdawczym w ramach projektu badawczego: „Regulowana ekspresja genów w terapii genowej choroby Huntingtona”.

Wydział Chemii

Habilitacje

Rada Wydziału Chemii na posiedzeniu 26 września podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk chemicznych w dyscyplinie chemia dr. Maciejowi Podgórskiemu, adiunktowi z Zakładu Chemii Polimerów. Dr M. Podgórski przedłożył w postępowaniu habilitacyjnym jako istotne osiągnięcie naukowe cykl ośmiu oryginalnych prac naukowych pt. *Synteza oraz badania wpływu budowy monomerów sieciujących na właściwości sieci polimerowych stanowiących matryce organiczne w kompozytach dentystycznych*. Recenzenci: prof. nzw. dr hab. inż. Paweł Parzuchowski (Politechnika Warszawska), prof. dr hab. inż. Ewa Andrzejewska (Politechnika Poznańska), prof. dr hab. inż. Andrzej Trochimczuk (Politechnika Wrocławska).

Doktoraty

5 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Michałak-Zwierz. Temat: „Nanoporous materials – synthesis, characterization and application”. Promotor: prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Jan Drzymała (Politechnika Wrocławska), prof. dr hab. inż. Andrzej Świątkowski (Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie).

Wyjazdy zagraniczne

Dr hab. Anna Deryło-Marczewska, prof. nadzw., dr Małgorzata Zienkiewicz-Strzałka, mgr Małgorzata Sęczkowska, dr Magdalena Błachnio, dr Dariusz Sternik, mgr Agnieszka Chrzanowska (Zakład Fizykochemii Powierzchni Ciała Stałego), dr Małgorzata Gil (Pracownia Technologii Światłowodów), dr hab. Jolanta Narkiewicz-Michatek, prof. nadzw., dr Przemysław Podkościelny, mgr Adam Kasperski, mgr Aleksandra Woszczyk (Zakład Chemii Teoretycznej), dr Agnieszka Gładysz-Płaska, mgr Agnieszka Lipke, mgr Agata Góźdz, mgr Paulina Hałas (Zakład Chemii Nieorganicznej), mgr Edyta Słyk (Zakład Modelowania Procesów Fizykochemicznych), prof. dr hab. Emilian Chibowski, mgr inż. Anna Taraba, mgr Diana Rymsuska, mgr Diana Mańko (Zakład Zjawisk Międzyfazowych), dr Marek Studziński (Zakład Chromatografii Planarnej), dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska, dr Dorota Sieńko (Zakład Chemii Analitycznej i Analizy Instrumentalnej), dr hab. Jadwiga Skubiszewska-Zięba, dr hab. Barbara Charnas (Zakład Metod Chromatograficznych), dr hab. Adam W. Marczewski, dr hab. Małgorzata

Wiśniewska, prof. nadzw., dr hab. Marta Szymula, dr Ewa Skwarek (Zakład Radiochemii i Chemii Kolloidów), dr Oleh Demchuk (Zakład Chemii Organicznej), prof. dr hab. Jacek Goworek (Zakładu Adsorpcji), prof. dr hab. Barbara Gawdzik, dr hab. Beata Podkościelna (Zakład Chemii Polimerów), dr hab. Zofia Rzączyńska, prof. nadzw., dr hab. Renata Łyszczek, dr Agnieszka Ostasz (Zakład Chemii Ogólnej i Koordynacyjnej) w dn. 12–16 września uczestniczyli w „15th Ukrainian-Polish Symposium on Theoretical and Experimental Studies of Interface Phenomena and their Technological Applications simultaneously with Second NANOBIOCONFERENCE Nanostructured Biocompatible/Bioactive Materials”, Ivan Franko National University in Lviv, Ukraina. ●

Dr hab. Małgorzata Grabarczyk, prof. nadzw. i dr hab. Cecylia Wardak (Zakład Chemii Analitycznej i Analizy Instrumentalnej) w dn. 28 września – 1 października brały udział w spotkaniu grup badawczych WG2 i WG3, „Meeting of COST Action ES1302, European Network on Ecological Functions of Trace Metals in Anaerobic Biotechnologies”, University of Ljubljana, Słowenia. ●

Prof. dr hab. Małgorzata Borówko, prof. dr hab. Andrzej Patrykiewicz, dr hab. Wojciech Rzyśko (Zakład Modelowania Procesów Fizykochemicznych), dr hab. Agnieszka Ewa Wiącek, dr hab. Aleksandra Szcześ, mgr Diana Mańko (Zakład Zjawisk Międzyfazowych) oraz dr hab. Jolanta Narkiewicz-Michałek, prof. nadzw., dr hab. Paweł Szabelski, prof. nadzw. (Zakład Chemii Teoretycznej) w dn. 4–9 września uczestniczyli w „30th Conference of The European Colloid and Interface Society”, Rzym, Włochy. ●

Dr Paweł Mergo i mgr Lidia Czyżewska (Pracownia Technologii Światłowodów) w dn. 4–10 września uczestniczyli w „20th Slovak-Czech Optical

Conference On Wave and Quantum Aspects of Contemporary Optics”, University of Zilina, Słowacja. ●

Dr hab. Dorota Kołodziejka, prof. nadzw. (Zakład Chemii Nieorganicznej) w dn. 11–14 września uczestniczyła w „1st International Conference of Sustainable Water Processing”, University in Sitges, Hiszpania. ●

Dr Oleh Demchuk (Zakład Chemii Organicznej) w dn. 1–9 września uczestniczył w „6th IUPAC Conference on Green Chemistry”, Wenecja, Włochy. ●

Dr Paweł Mergo, mgr Onur Cetinkaya (Pracownia Technologii Światłowodów), mgr Gökhan Demirci (Zakład Chemii Polimerów) w dn. 11–16 września uczestniczyli w konferencji naukowej „Optical Sensing and Detection”, Aston University, Wielka Brytania. ●

Dr Mariusz Barczak (Zakład Chemii Teoretycznej) w dn. 10–15 września uczestniczył w „6th EuCheMS Congress”, Sewilla, Hiszpania. ●

Prof. dr hab. Janusz Ryzkowski, dr Witold Zawadzki, mgr Marcin Cichy oraz mgr Grzegorz Słowik (Zakład Technologii Chemicznej) w dn. 19–23 września uczestniczyli w „13th Pannonian International Symposium on Catalysis”, Hungarian Academy of Sciences, Węgry. ●

Wydział
Ekonomiczny

Konferencje

W dn. 24–25 września dr Paweł Pasierbiak uczestniczył w The Second EAJC Japan Conference, zorganizowanej przez Kobe University wspólnie z komitetem lokalnym Europejskiego Stowarzyszenia Studiów Japońskich (European Association for Japanese Studies). W sesji poświęconej zagadnieniom ekonomicznym dr P. Pasierbiak zaprezentował refe-

rat „The Role of Japan in East Asian Economic Regionalism”. ●

Prelekcja w amerykańskim think tanku

14 września dr Paweł Pasierbiak wspólnie z dr. Bruce A. Kiblerem (Gannon University) wygłosił prelekcję pt. „Erie, PA and Lublin, PL Sister Cities, an Economic Development Comparison”, inaugurując działalność Jefferson Educational Society (JES) w roku 2016/2017. JES jest think tankiem mającym swoją siedzibę w Erie, Pennsylvania, USA, realizującym projekty rozwojowe i edukacyjne.

Dr B. Kibler i dr P. Pasierbiak współpracują od kilku lat, a obecnie koncentrują się na rozwijaniu współpracy akademickiej między Lublinem i Erie, które od 1999 r. są miastami partnerskimi. Dr B. Kibler gościł na naszym Uniwersytecie w lipcu 2016 r., natomiast dr P. Pasierbiak przebywał w Stanach Zjednoczonych we wrześniu 2016 r. Dr P. Pasierbiak przeprowadził także zajęcia dla studentów Gannon University dotyczące regionalnej integracji gospodarczej w Azji Wschodniej. ●

Wydział Filozofii
i Socjologii

Doktoraty

22 września odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Ewy Leckiej. Temat: „Ród Zamojskich w pamięci społecznej mieszkańców Zamojszczyzny”. Recenzenci: dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak, prof. nadzw., dr hab. Stanisław Kłopot, prof. UW. Promotor: prof. dr hab. Józef Styk. ●

Konferencje

Prof. dr hab. Jacek Pańniczek, dr hab. Zbysław Muszyński, prof. nadzw., dr hab. Marek Hetmański, prof. nadzw., dr Piotr Konderak, dr Andrzej Kubiś oraz dr Marcin Rządeczka wygłosili referaty podczas XI Zjazdu

Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego, który odbył się w dn. 22–24 września w Białymstoku. ●

W dn. 27–29 września w Sibiu w Rumunii odbyła się konferencja pt. „Social Transformations: New Challenges, Practices and Critique”, będąca corocznym spotkaniem uczestników sieci badawczej Europejskiego Towarzystwa Socjologicznego RN36 zajmującej się socjologią transformacji. Dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak (Instytut Socjologii), która jest członkiem zarządu tej sieci, przedstawiła referat „Between universal tendencies and local responses. New challenges in Polish contemporary sociological research”. ●

Wydział
Humanistyczny

Habilitacje

21 września dr hab. Urszula Terentowicz-Fotyga (Instytut Anglistyki) uzyskała tytuł doktora habilitowanego w zakresie literaturoznawstwa. Osiągnięcie naukowe: monografia autorska: *Semiotyka przestrzeni w tekstach XX i XXI wieku: topos, gatunek, metoda*. Recenzenci: dr hab. Anna Kędra-Kardela, prof. nadzw. (UMCS), dr hab. David Malcolm, prof. nadzw. (UG), dr hab. Artur Grabowski (UJ). ●

Konferencje

31 maja mgr Oliwia Bogusz i mgr Artur Sadecki (Zakład Literatury i Kultury Rosyjskiej XVIII–XIX w.) wzięli udział w międzynarodowej konferencji naukowej „Prazska rusistika” w Pradze (Czechy), na której wygłosili referaty (w kolejności) pt. „Онрическое пространство в прозе Елены Долгопят” oraz „Тема власти в произведениях А. П. Чехова”. ●

W dn. 25–29 lipca w University of London odbyła się Triennial Conference International Association of University Professors of English, podczas której prof. dr hab. Wiesław Kraj-

ka (Zakład Studiów Conradoznawczych) zorganizował i przewodniczył sekcji 17: English Literary Studies in Central Europe. W jej ramach wygłoszono referaty naukowe nt. badań nad literaturami anglojęzycznymi w Bułgarii, Czechach, Rumunii, Słowenii, Słowacji i Polsce. ●

Pracownicy Instytutu Archeologii uczestniczyli w dn. 31 sierpnia – 4 września w 22. spotkaniu The European Association of Archaeologists, zorganizowanym na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Wileńskiego i zaprezentowali referaty: dr Barbara Niezabitowska-Wiśniewska i mgr Tadeusz Wiśniewski, „The multicultural cemetery in Ulów (site 3, Poland) – the magic of the place or the random choice?”; dr B. Niezabitowska-Wiśniewska, „Interdisciplinary research for unravelling the chronology of archaeological sites of Ulów (Poland)” [współautorzy: dr Magdalena Moskal-del Hoyo, PAN Kraków, prof. dr hab. inż. Marek Krąpiec, AGH]; dr hab. Anna Zalewska, „An Archaeology of stains. Sustainability and responsibility in facing painful herit” oraz „Above and below the surface. The use of Remote Sensing in studying the former battlescape” [współautorzy: mgr Michał Jakubczak, mgr Tomasz Myśliwiec, PAN Warszawa]. Dr B. Niezabitowska-Wiśniewska przedstawiła poster „Cross-cultural interactions in the light of wheel-made pottery from the cemeteries in Ulów (Poland)”. Zaprezentowano również poster „Interdisciplinary investigations on Strzyzów Culture cemetery from Early Bronze Age in Rogalin (Eastern Poland)”, którego autorami są dr n. biol. Dorota Lorkiewicz-Muszyńska, dr n. biol. Monika Abreu-Głowacka, dr n. med. Wojciech Kociemba, dr n. med. Tomasz Kulczyk, dr Michał Rychlik, dr n. med. Mariusz Glapiński i dr Agnieszka Przysiańska, reprezentujący głównie Uniwersytet Medyczny w Poznaniu oraz absolwenci archeologii UMCS – mgr Anna Hyrczała i mgr Bartłomiej Bartecki realizujący temat w ramach grantu z ramienia Instytutu Archeologii UMCS. ●

W dn. 5–6 września na Uniwersytecie Macieja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja) odbyła się trzecia międzynarodowa konferencja Komisji Socjolingwistyki afiliowanej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów pt. „Socjokulturowe aspekty słowiańskich języków”. Nasz Uniwersytet reprezentowali: prof. dr hab. Halina Pelc (Zakład Historii Języka Polskiego i Dialektologii) z referatem „Międzypokoleniowy przekaz kulturowy” i dr hab. Petar Sotirov, prof. nadzw. (Zakład Językoznawstwa Słowiańskiego) z referatem „Polsko-bułgarskie paralele w zakresie metafor potocznych”. ●

W Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi odbyła się w dn. 14–16 września konferencja „Grupa wschodnia kultury pucharów lejkowatych – w osiemdziesiątą rocznicę ogłoszenia drukiem doktoratu Profesora Konrada Jazdzewskiego”, w której programie znalazły się wystąpienia pracowników Instytutu Archeologii: referat dr Jolanty Nogaj-Chachaj, „Społeczności kultury pucharów lejkowatych na Płaskowyżu Naęczowskim” i komunikat „Grobowce w obudowie kamiennej na stan. 35 w Karmanowicach, gm. Wąwolnica” oraz dr hab. Jerzego Libery, prof. nadzw., „Wytwórczość kamieniarska ludności kultury pucharów lejkowatych na ziemiach polskich na podstawie toporów”. ●

W dn. 20–21 września w Warszawie odbyła się 14th Annual EFNIL Conference hosted by the Presidency of the Polish Academy of Science pt. „Stereotypes and linguistic prejudices in Europe”. Udział w niej wzięli: prof. dr hab. Jerzy Bartmiński z referatem „Stereotypy mieszkają w języku/Stereotypes reside in language” oraz dr Monika Łaszkiwicz z artykułem „National stereotypes in Polish studies and research”. ●

Dr Ewa Białek (Zakład Języka Rosyjskiego) w dn. 15–16 września uczestniczyła w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Język rosyjski

XXI wieku – źródła i perspektywy”, zorganizowanej przez Zakład Języka Rosyjskiego Instytutu Rusycystyki UW, a w dn. 22–23 wzięła udział w międzynarodowej konferencji „Glosa do leksykografii”, zorganizowanej przez Instytut Języka Polskiego UW i Towarzystwo Kultury Języka. Dr E. Białek na obu konferencjach przedstawiła wyniki swoich badań z zakresu rosyjsko-polskiej leksykografii przekładowej. ●

22 września odbyło się międzynarodowe sympozjum historiograficzne związane ze 150. rocznicą urodzin największego historyka ukraińskiego Mychajły Hruszewskiego, zorganizowane przez Czerkaski Uniwersytet Narodowy im. Bohdana Chmielnickiego oraz Instytut Historii UMCS i Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. Wystąpienie nt. recepcji dorobku historiograficznego Hruszewskiego w Polsce przedstawił dr hab. Andrzej Stępnik, prof. nadzw. (Zakład Edukacji Historycznej i Dziedzictwa Kulturowego). Pobyt lubelskiego historyka w Czerkasach został wykorzystany dla zorganizowania wykładu „Jerzego Giedroycia teoria ULB (Ukraina – Litwa – Białoruś)” dla ukraińskich profesorów i studentów oraz spotkania ze słuchaczami miejscowego Centrum Polonijnego. ●

22 września w Uniwersytecie Wileńskim wykłady wygłosili prof. dr hab. Jerzy Bartmiński („O aktualnych zadaniach etnolingwistyki”) oraz prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska („Rekonstrukcja językowego obrazu świata w słowniku etnolingwistycznym”). ●

W dn. 22–23 września w Instytucie Historii odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Kobieta niepoznana: od starożytności po czasy współczesne”, zorganizowana przez pracowników Zakładu Historii Polski Średniowiecznej i Dziejów Gospodarczych: prof. Grzegorza Jawora, dr Annę Obarę-Pawłowską, dr. Dariusza Wróbla oraz mgr Annę

Miączewską, doktorantkę w Zakładzie Historii Starożytnej. Celem konferencji było omówienie pomijanych bądź marginalizowanych w dyskursie historycznym kategorii oraz sfer aktywności kobiet. Prelegenci starali się udzielić odpowiedzi na pytanie, czy nieobecność reprezentantek pewnych warstw, środowisk, grup etnicznych, zawodowych, społecznych itp. wynikała z niedostatku źródeł, czy może braku zainteresowania samych uczonych. Referaty i dyskusje skupiały się na takich zagadnieniach jak: sposób postrzegania roli i znaczenia kobiet na przestrzeni dziejów, podejmowanie przez nie aktywności uznawanych w danej epoce za nieprzystające przedstawicielkom płci pięknej czy analiza wybranych życiorysów kobiecych. ●

W dn. 22–23 września w Toruniu odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Nowe perspektywy w nauce języka polskiego jako obcego IV”, zorganizowana przez Studium Kultury i Języka Polskiego dla Obco-krajowców UMK, Instytut Języka Polskiego UMK i Stowarzyszenie „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego. Towarzyszyło jej walne zgromadzenie Stowarzyszenia „Bristol”, na którym wybrano nowe władze. Dr hab. Anna Dunin-Dudkowska, dyrektor CJKP UMCS została wybrana na wiceprezesa Zarządu, zaś dr Grażyna Przechodzka (CJKP UMCS) na członka Sądu koleżeńskiego. ●

Reprezentantką UMCS na II Sosnowieckim Forum Językoznawczym była mgr Dorota Głuszak (Zakład Języka Rosyjskiego). Spotkanie, które odbyło się w dn. 22–23 września, było poświęcone aktualnym badaniom lingwistycznym nad językami słowiańskimi. Mgr D. Głuszak wygłosiła referat poświęcony procesowi adaptacji zapożyczeń z języka polskiego w rosyjskich tekstach zabytków piśmiennictwa XVII w. pt. „О полонизма в письменности XVII века (на материале «Вестей-Курантов»)”. ●

W dn. 22–23 września w Uniwersytecie Wileńskim odbyła się konferencja „Reikšmė kalboje ir kultūroje” (Znaczenie w języku i kulturze), podczas której wystąpili prof. dr hab. Jerzy Bartmiński („Znaczenie słowa jako struktura otwarta”) oraz prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska („Różne znaczenia czy różne profile?”). ●

W dn. 27–29 września prof. Dariusz Chemperek i dr Anna Nowicka-Struska (Zakład Literatury Staropolskiej) wzięli udział w konferencji „Inwencja i inspiracja w kulturze staropolskiej” w Kazimierzu Dolnym, która odbyła się w ramach cyklu „Kolokwia staropolskie” i została zorganizowana przez Instytut Badań Literackich PAN i Katedrę Literatury Staropolskiej KUL. Prof. D. Chemperek zaprezentował referat „Poeta nowy Łukasza Opalińskiego – pierwsza polskojęzyczna *ars poetica*. Inspiracje horacjańskie i współczesne (J. A. Morsztyn)”, zaś dr A. Nowicka-Struska podzieliła się swoim odkryciem naukowym: „Nieznany cykl siedemnastowiecznych emblematów karmelitańskich *O starości i nędzy ludzkiej*”. ●

Mgr Tadeusz Wiśniewski (Instytut Archeologii) uczestniczył w dn. 28–30 września w 13. Warsztatach Krzemieniarskich SKAM pt. „Artefakty kamienne – metody i historia badań”, zorganizowanych przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Stowarzyszenie Krzemieniarskie SKAM. Wygłosił tam referat „Late Palaeolithic settlement in the western part of the Lublin Upland” oraz omówił poster „Palaeolithic and Mesolithic settlement in the vicinity of the Ulów village in the Middle Roztocze” (współautor dr Barbara Niezabitowska-Wiśniewska). ●

Goście

W dn. 16–26 maja na Wydziale Humanistycznym przebywała dziesięcioosobowa grupa gości z Briańska (Rosja). Wizyta odbyła się w ramach wymiany międzyuczelnianiej UMCS

– Państwowy Uniwersytet w Briańsku. Goście mieli możliwość zapoznania się z historią i funkcjonowaniem naszego Uniwersytetu, spotkali się z prodziekanem prof. dr hab. Irmimą Wawrzyczek, wzięli udział w okrągłym stole ze studentami rusycystyki oraz kibicowali naszym studentom w Konkursie Recytacji Poezji Rosyjskiej. Program wizyty obejmował również wiele historyczno-kulturowych elementów związanych z Lublinem i Lubelszczyzną. ●

Spotkania

z sierpnia w Klubie Olimpijczyka w Warszawie odbyło się spotkanie autorskie połączone z promocją najnowszej tomu poezji Barbary Grocholskiej-Kurkowiak (ur. 1927), wybitnej narciarki, olimpijki, sanitariuszki z Powstania Warszawskiego. Twórczość B. Grocholskiej-Kurkowiak prezentowała badaczka jej poezji dr hab. Agata Skała (Instytut Filologii Polskiej). Wiersze czytała aktorka Dorota Bierkowska. Dr hab. A. Skała została uhonorowana przez Polski Komitet Olimpijski złotym medalem. ●

Wydział
Nauk o Ziemi
i Gospodarki
Przestrzennej

Publikacje

21 września, nakładem brytyjskiego wydawnictwa Routledge, ukazała się monografia *The EU's New Borderland: Cross-border relations and regional development (Regions and Cities)*, autorstwa dr. Andrzeja Jakubowskiego (UMCS), prof. dr. hab. Andrzeja Mischzuka (UW), Bogdana Kawałko (UMWL), prof. dr. hab. Tomasza Komornickiego (IGiPZ PAN i WNoZiGP) oraz prof. dr. hab. Romana Szula (UW). W publikacji podjęto tematykę polsko-ukraińskiej współpracy transgranicznej w kontekście przemian geopolitycznych w Europie Środkowo-Wschodniej. ●

Konferencje

W dn. 29–30 września na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Prze-

strzennej odbyła się konferencja „Od regionu geograficznego do regionu turystycznego”, poświęcona jubileuszowi 60-lecia Zakładu Geografii Regionalnej i Turystyki. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli rektor prof. Stanisław Michałowski, dziekan Wydziału dr hab. Sławomir Terpiłowski, prof. nadzw., marszałek województwa lubelskiego Sławomir Sosnowski, prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk oraz prezes Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej Dariusz Donica. ●

W dn. 22–25 września dr Przemysław Mroczek uczestniczył w seminarium naukowym „INQUA Loessfest”, organizowanym przez międzynarodową organizację zajmującą się badaniami lessów Loess Focus Group, funkcjonującą w ramach International Union for Quaternary Research (INQUA). Seminarium odbyło się w University of Wisconsin w Eau Claire w Stanach Zjednoczonych. ●

Europejski Dzień Sąsiada

W dn. 30–31 maja członkowie Studenckiego Koła Naukowego Planistów uczestniczyli w Europejskim Dniu Sąsiada, organizowanym przez Warsztaty Kultury i Dom Słów. Wydarzenie to nawiązywało do francuskiej idei „Dzielnice bez obojętności”. Miało na celu wzmocnienie sąsiedzkich więzi społecznych, wzajemne poznanie się mieszkańców oraz włączenie ich w życie lokalne. ●

W tym roku hasłem przewodnim projektu są przygody Pinokio. Studenci wspierali organizatorów w przygotowaniu Podwórka Wyobraźni. Zamienia ono zwykłe miejsce w miejsce przygody dla najmłodszych mieszkańców. W tym celu została odnowiona mała architektura na Podwórku, które udekorowano w cytaty z książki oraz stworzono Pole cudów. Zorganizowano także warsztaty, m.in. deskorolkarskie, krawieckie, folklorystyczne czy slackline. Członkowie SKN Planistów pomagali organizatorom przy promocji wydarzenia, opiekowali się punktem degustacji kuchni ormiańskiej, angażowali się

w zajęcia ruchowe, zabawy z dziećmi i animację czasu dla dorosłych.

Karolina Trykacz

Wydział
Pedagogiki
i Psychologii

Goście

7 czerwca w Instytucie Pedagogiki gościli prof. Tim Rohrmann z Evangelische Hochschule w Dreźnie w Niemczech oraz prof. Kari Emilsen z Dronning Mauds Minne Høgskole z Trondheim w Norwegii. Celem wizyty było ustalenie możliwości i zakresu współpracy w ramach programu Erasmus+ pomiędzy Instytutem Pedagogiki a Evangelische Hochschule. Spotkanie przygotowawcze z władzami w osobach dziekana prof. Janusza Kirenko i prodziekana dr hab. Anny Dudak, koordynatora ds. programu Erasmus+ Barbary Bilewicz-Kuźni, nauczycieli akademickich: dr Anny Bujnowskiej, dr Agnieszki Buczak oraz studentów pozwoliło na podjęcie rozmów, których efektem było przygotowanie umowy dwustronnej. Gości mieli okazję zwiedzić Instytut Pedagogiki, w tym Pracownię Montessori, którą zaprezentowała dr Małgorzata Centner-Guz z Zakładu Pedagogiki Przedszkolnej. Efektem wizyty było podpisanie w sierpniu br. umowy dwustronnej o współpracy w ramach programu Erasmus+. ●

Spotkania

15 września odbył się warsztat pt. „Badania w działaniu” w ramach cyklu „Inspiracje metodologiczne”, zorganizowany przez Zakład Metodologii Nauk Pedagogicznych. Prowadziła go dr hab. Hana Cervinkova, prof. Dolnośląskiej Szkoły Wyższej – znakomity pedagog i etnolog, doceniany dydaktyk, popularyzator nauki. Badania w działaniu są specyficzną formą studiów nad społeczną sytuacją, w której znajduje się badacz podejmujący badania z zamiarem poprawy jakości życia badanych, zarówno w osobistym,

jak i wspólnotowym wymiarze. Dr hab. H. Cervinkowa, prof. DSW wykorzystuje badania w działaniu w kontekście przestrzeni miejskiej, funkcjonowania osób niepełnosprawnych, nauczycieli oraz środowisk lokalnych. Stopień doktora nauk filozoficznych uzyskała na New School University w USA, który jest równoważny z polskim dyplomem doktora nauk humanistycznych w zakresie etnologii. Dysertację pt. „We're Not Playing at Being Soldiers: An Ethnographic Study of the Czech Military and its Changing Relationship with the State and Society in the Period of Post-Socialist Transformation” przygotowała pod kierunkiem prof. Michaela Taussiga. Pełni funkcję prodziekana ds. międzynarodowej edukacji i badań DSW we Wrocławiu. ●

19 września odbyło się spotkanie pełnomocnika dziekana ds. współpracy z otoczeniem zewnętrznym dr hab. Agnieszki Lewickiej-Zelent, prodziekana ds. kształcenia dr Agnieszki Bochniarz, koordynatorów Zakładów Instytutów Pedagogiki i Psychologii z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznymi. Celem spotkania było omówienie dotychczasowej współpracy Wydziału Pedagogiki i Psychologii z instytucjami zewnętrznymi, bieżących spraw (m.in. związanych z dokumentacją) oraz wyznaczenie kierunku przyszłych proponowanych form współpracy. ●

27 września Wydziałowy Zespół ds. Współpracy Międzynarodowej podjął decyzję o zorganizowaniu na Wydziale Pedagogiki i Psychologii 1° Erasmus Education Week w dn. 20–24 marca 2017 r., w trakcie którego goście z zagranicznych ośrodków uniwersyteckich odbędą spotkania ze studentami i pracownikami Wydziału oraz poprowadzą zajęcia dydaktyczne. Planowane są także wizyty studyjne goście w przedszkolach, szkołach i innych placówkach. ●

Wyjazdy

We wrześniu pracownicy Wydziału Pedagogiki i Psychologii odbyli za-

graniczny staż naukowy na Pedagogicznym Uniwersytecie im. I. Franki w Drohobyczu (dr hab. Anna Dudak, dr hab. Katarzyna Klimkowska, dr Małgorzata Kostka-Szymańska, dr Grzegorz Sanecki, dr Monika Hajkowska, dr Anna Wiatrowska, dr Renata Franczak, dr Anna Tychmanowicz, dr Sara Filipiak). Celem wyjazdu było m.in. zapoznanie się ze specyfiką kształcenia na różnych etapach edukacji na Ukrainie, wymiana doświadczeń naukowych oraz nawiązanie współpracy badawczej z pracownikami Uniwersytetu w Drohobyczu. ●

Konferencje

W dn. 12–16 września dr Marlena Duda i mgr Małgorzata Brodacka (Zakład Metodologii Nauk Pedagogicznych) wzięły udział w Jubileuszowej XXX Letniej Szkole Młodych Pedagogów „Pułapki badań nad edukacją”, zorganizowanej w Wiśle przez Uniwersytet Śląski w Katowicach. ●

W dn. 16–18 września we Wrocławiu odbył się XIII Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej. Instytut Psychologii reprezentowali dr Renata Maksymiuk, dr Katarzyna Stasiuk oraz dr Wojciech Błaszczak. K. Stasiuk, R. Maksymiuk, Yoram Bar-Tal (Tel-Aviv University) wygłosili referat pt. „Ograniczenia efektu aktywnej rekomendacji”. R. Maksymiuk oraz Aleksandra Jasielska przedstawiły poster pt. „Wpływ seksualizacji wizerunku dziewczynek na decyzje zakupowe matek i ich córek w wieku przedszkolnym”. Dr W. Błaszczak zaprezentował poster pt. „Huśtawka emocjonalna o kontrastowych znakach a uległość”. Dr R. Maksymiuk oraz dr K. Stasiuk zostały wybrane do władz Stowarzyszenia Psychologii Społecznej. ●

W dn. 19–20 września pracownicy Zakładu Pedagogiki Pracy i Andragogiki: prof. dr hab. Ryszard Bera, dr hab. Anna Dudak, dr hab. Katarzyna Klimkowska, dr Grzegorz Sanecki oraz dr Joanna Wierzejska wzięły

udział w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Społeczne aspekty funkcjonowania człowieka w środowisku pracy” (Ciechocinek). ●

W dn. 21–23 września prof. dr hab. Ryszard Bera, dr hab. Katarzyna Klimkowska, dr hab. Anna Dudak, dr hab. Andrzej Różański, dr hab. Ewa Sarzyńska-Mazurek, dr Grzegorz Sanecki, dr Joanna Wierzejska wzięły udział w IX Ogólnopolskim Zjeździe Pedagogicznym „Ku życiu wartościowemu. Idee – Koncepcje- Praktyki” (Białystok). ●

Pracownicy Zakładu Pedagogiki Pracy i Andragogiki w dn. 27–29 września przeprowadzili kurs „Aktualne problemy doradztwa zawodowego w rekonwersji kadr sił zbrojnych RP”, zorganizowany dla osób zatrudnionych w placówkach Centralnego Ośrodka Aktywizacji Zawodowej. Celem szkolenia było pogłębienie wiedzy oraz rozwinięcie umiejętności doradców zawodowych w odniesieniu do następujących zagadnień: Planowanie „drugiej kariery zawodowej” żołnierzy zawodowych kończących służbę wojskową; Podmiotowe i społeczne uwarunkowania realizacji kariery zawodowej w nowym środowisku pracy; Zasoby osobiste osób kończących zawodową służbę wojskową a wymagania współczesnego rynku pracy. ●

W dn. 19–23 września dr Joanna Pośluszna prowadziła wykłady w ramach projektu „Space & Memory: The Presence of Jewish Absence in Poland's Contemporary Landscape” (Senior Fellow Grant 2016), przyznanego przez Humanity in Action z Berlina. Wykłady i warsztaty dla młodzieży ze szkół licealnych miały miejsce w Instytucie Socjologii UAM oraz w Muzeum Martyrologicznym w Żabikowie. Wykładowcy z Instytutu Psychologii UMCS i Instytutu Socjologii UAM biorący udział w projekcie poruszali m.in. następujące tematy: Trudne dziedzictwo – ludobójstwo; Zagłada, prawa człowieka w XX i XXI w.; Obrazy, miejsca,

pomniki i architektura wobec Zagłady – co wynika z badań społecznych na temat przestrzennych form upamiętnienia Zagłady; Trauma drugiej wojny światowej i jej wyraz w twórczości artystycznej; Muzyka wobec niewyraźności Zagłady; Mapy pamięci. ●

W dn. 26–28 września dr Magdalena Gontarczyk uczestniczyła w Międzynarodowej Konferencji „Neurocultures: Brain Imaging and Imagining the Mind”, zorganizowanej przez Katedrę Anglistyki na Wydziale Humanistycznym Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku Białej. ●

Wydział
Polifologii

Konferencje

Dr Agnieszka Ziętek i dr Ewelina Kancik-Kołtun (Zakładu Filozofii i Socjologii) wzięły udział w XVI Zjeździe Socjologicznym odbywającym się w dn. 14–17 września na Uniwersytecie Gdańskim. Dr A. Ziętek wygłosiła referat pt. „Miejskie inicjatywy społeczne – nowe formy działania i uczestnictwa”, dr E. Kancik-Kołtun referat pt. „Władze miast – między bezpartyjnością a upartyjnieniem”.

Hasło tegorocznego, odbywającego się co trzy lata Zjazdu Socjologicznego, brzmiało „Solidarność w czasach nieufności”, a główna oś jego rozważań koncentrowała się wokół zagadnień związanych z przeobrażeniami ostatnich 25 lat transformacji społeczno-ustrojowej. ●

Spotkania

Dr hab. Michał Łuszczuk (Zakład Studiów Międzynarodowych), pełniący funkcję sekretarza naukowego Komitetu Badań Polarnych PAN, uczestniczył w oficjalnym spotkaniu ministrów nauki z 24 państw oraz Unii Europejskiej poświęconym rozwojowi współpracy naukowej w Arktyce w obliczu następstw zmian klimatu.

Na spotkaniu, które odbyło się 28 września w salach Eisenhower Building przy Białym Domu, Polskę reprezentowała minister dr hab. Teresa Czerwińska, zaś w składzie delegacji znalazł się także prof. dr hab. Jacek Jania, przewodniczący Komitetu Badań Polarnych PAN.

Wydarzenie to było okazją do omówienia głównych wyzwań, jakie stoją przed badaczami Arktyki oraz możliwości intensyfikacji współpracy naukowej w zakresie badań środowiska naturalnego oraz społecznego. Jego bezpośrednim rezultatem jest wspólna deklaracja ministrów nauki określająca zakres dalszej kooperacji.

Wyjątkowe zaangażowanie MNiSW w to spotkanie stanowiło nie tylko potwierdzenie znaczenia Dalekiej Północy dla Polski oraz uznanie wysokiej rangi prowadzonych tam polskich badań. Był to także wyraźny sygnał, iż tego typu aktywność jest ważnym i perspektywicznym elementem rozwoju polskiej nauki. Udział dr. hab. M. Łuszczuka w tym spotkaniu stanowił m.in. okazję do promocji zaangażowania UMCS w badaniach na Svalbardzie oraz nawiązania nowych kontaktów. ●

Wydział Prawa
i Administracji

Habilitacje

27 września Rada Wydziału Prawa i Administracji, uwzględniając pozytywną opinię komisji habilitacyjnej powołanej przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów w składzie: przewodnicząca prof. dr hab. Urszula Promińska (UŁ), sekretarz dr hab. Tomasz Demendecki (UMCS), recenzenci: dr hab. Aleksander Witosz, prof. nadzw. (UE w Katowicach), dr hab. Tomasz Siemiątkowski, prof. nadzw. (SGH), dr hab. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak, prof. nadzw. (UMCS), członkowie: dr hab. Jerzy Jacyszyn, prof. nadzw. (UWr), prof. dr hab. Andrzej Jakubecki (UMCS), podjęła uchwałę o nadaniu dr. Grzegorzowi

wi Kozielowi stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych. ●

27 września Rada Wydziału Prawa i Administracji, uwzględniając pozytywną opinię komisji habilitacyjnej powołanej przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów w składzie: przewodniczący dr hab. Joanna Kruczała-Jankowska (UG), sekretarz dr hab. Tomasz Demendecki (UMCS), recenzenci: prof. dr hab. Marek Michalski (UKSW), prof. dr hab. Aleksander Kappes (UŁ), prof. dr hab. Andrzej Jakubecki (UMCS), członkowie: prof. dr hab. Andrzej Koch (Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie), prof. dr hab. Mirosław Nazar (UMCS), podjęła uchwałę o nadaniu dr Małgorzacie Dumkiewicz stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych. ●

Doktoraty

7 lipca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Jacka Stochela. Temat: „Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez wojska obce na terytorium Polski w świetle prawa międzynarodowego”. Promotor: prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak (UMCS). Recenzenci: dr hab. Tomasz Gadkowski, prof. nadzw. (UAM), dr hab. Kazimierz Lankosz, prof. nadzw. (UE w Krakowie). ●

Konferencje

W dn. 28–29 września odbył się ogólnopolski zjazd katedr prawa rolnego pt. „Prawne determinanty polityki rolnej. Aspekty europejskie, krajowe i regionalne”, zorganizowany przez Katedrę Prawa Rolnego i Gospodarki Gruntami. Zjazd otworzyła dr hab. Beata Jeżyńska, prof. nadzw. – kierownik Katedry. W ramach czterech sesji prezentowano wystąpienia dotyczące problemów nieruchomości rolnych i obszarów wiejskich, prawa żywnościowego, rynku produktów rolnych, ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy w rolnictwie. Z uczestnikami Zjazdu spotkał się Sławomir Sosnowski – marszałek województwa lubelskiego. ●

Fot. Krzysztof Trójnar

• Prof. Zdzisław Cackowski (2010 r.)

Prof. Zdzisław Cackowski (1930–2016)

Spółeczność akademicka Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w dniu 24 czerwca 2016 r. pożegnała w murach Uniwersytetu zmarłego w wieku 86 lat prof. Zdzisława Cackowskiego – emerytowanego profesora zwyczajnego, filozofii, rektora UMCS w latach 1987–1990, długoletniego pracownika Wydziału Filozofii i Socjologii.

Mowa pożegnalna Rektora prof. Stanisława Michałowskiego

Droga Pani Jolanto, Najbliżsi Pana Rektora, Szanowni Pracownicy i Studenci UMCS.

Profesor Zdzisław Cackowski urodził się 1 stycznia 1930 r. w Warząchewce, w dawnym powiecie bydgoskim. Zaczęta przed wojną nauka w szkole podstawowej skończył w 1946 r., zaś wykształcenie średnie uzyskał w Gimnazjum i Liceum Ziemi Kujawskiej. W latach 1950–1955 studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Moskiewskiego, gdzie napisał pracę magisterską o pojęciu prawa w filozofii Hegla.

Pracę naukową i dydaktyczną rozpoczął w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w 1955 r., gdzie przez pół wieku uzyskiwał kolejne stopnie i tytuły naukowe:

- stopień doktora w 1960 r., promotor prof. dr Narcyz Łubnicki (rozprawa opublikowana jako *Treść poznawcza wrażeń zmysłowych*, KiW, Warszawa 1962);
- stopień doktora habilitowanego w 1962 r. na podstawie rozpra-

wy *Zagadnienia pytań w filozofii* (opublikowana następnie jako *Problemy i pseudoproblemy*, KiW, Warszawa 1964);

- tytuł profesora nadzwyczajnego w 1971 r.;
- tytuł profesora zwyczajnego w 1976 r.

W czasie pracy zawodowej w UMCS (w latach 1955–2000) pełnił następujące funkcje: kierownika Zakładu Teorii Poznania (1963–1968), Zakładu Filozofii Marksistowskiej (1969–1990), Zakładu Ontologii i Teorii Poznania (1990–2000), prodziekana Wydziału Hu-

manistycznego (1963–1965), dyrektora Międzyuczelnianego Instytutu Filozofii i Socjologii (1971–1977), a także rektora UMCS (1987–1990). W 2000 r. przeszedł na emeryturę i nadal pracował na Wydziale Filozofii i Socjologii. Prowadził badania naukowe oraz zajęcia dydaktyczne.

Nieodżałowany prof. Zdzisław Cackowski pełnił funkcję rektora w trudnym okresie przełomu politycznego w Polsce i związanych nim zawirowań i niepewności w wielu dziedzinach życia. Ogromnym osiągnięciem Pana Rektora było pozyskanie terenów powojennych przy al. Kraśnickiej na potrzeby Uniwersytetu. Z tego powodu mamy wobec Pana Rektora wielki dług wdzięczności. W wyremontowanych budynkach swe miejsce znalazł Instytut Wychowania Artystycznego (obecny Wydział Artystyczny), a kilka lat temu – na pozyskanej wówczas działce – wybudowano gmach Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki

Fot. ze zbiorów Muzeum UMCS

• Promocja doktorów habilitowanych i doktorów UMCS (1990 r.). Przemawia rektor Zdzisław Cackowski

Fot. ze zbiorów Muzeum UMCS

• Immatrykulacja studentów I roku w Międzyuczelnianym Instytucie Nauk Politycznych UMCS (1989 r.)

Przestrzennej UMCS. Pan Rektor, w trakcie piastowania swej funkcji, podjął także działania, które zaowocowały powstaniem w 1989 r. nowych Wydziałów: Chemii, Matematyki i Fizyki oraz – wyłączonego z Wydziału Pedagogiki i Psychologii – Instytutu Wychowania Artystycznego (na prawach wydziału), a w roku 1990 – Wydziału Filozofii i Socjologii.

Profesor Zdzisław Cackowski należał do wielu towarzystw, stowarzyszeń i komitetów naukowych: Polskiego Towarzystwa Filozoficznego (przew. oddziału lubelskiego PTF 1977–1981), Komitetu Nauk Filozoficznych PAN (w latach 1976–1982 wiceprzewodniczący), Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych (1973–1987), Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Towarzystwa Krzewienia Kultury Świeckiej. Był redaktorem sekcji filozoficzno-socjologicznej „Annales” Wydawnictwa UMCS, członkiem komitetu redakcyjnego „Studiów Filozoficznych”, „Dialogue and Universalism”, a także „Res Humana”.

W latach 1961–1962 oraz w 1971 r., w ramach stypendium rządu francuskiego, Pan Profesor odbył staż w paryskiej Sorbonie. Był też stypendystą Fundacji Forda, przebywając w latach 1968–1969 w uniwersytetach Columbia i Berkeley. Odbył staż w Moskwie w 1984 r. Uczestniczył w wielu

sympoziach i konferencjach krajowych (w zjazdach filozoficznych: Lublin 1976, Kraków 1988, Toruń 1995), brał udział w światowych kongresach filozoficznych (Warna 1974, Düsseldorf 1978, Brighton 1988, Boston 1998), uczestniczył w polsko-amerykańskich spotkaniach filozoficznych (Monachium 1976, Warszawa 1978, Bellagio 1980), brał udział w sympoziach poświęconych Ludwikowi Fleckowi (Hamburg 1980), propagując w polskim środowisku naukowo-filozoficznym jego dzieło. Brał także udział w krajowych zjazdach lekarskich (Gdańsk 1976, 1983) oraz w zjazdach i kongresach pedagogicznych (Toruń 1995, Poznań 1999).

Fot. ze zbiorów Marka Hetmańskiego

*
Na całość dorobku filozoficznego Zdzisława Cackowskiego składa się ponad 390 pozycji, w tym 16 książek (wśród nich pięć podręczników akademickich i skryptów), kilka współredagowanych.

*
Wypromował 13 doktorów nauk humanistycznych w zakresie filozofii, z których pięcioro jest profesorami tytularnymi, brał nadto udział w wielu przewodach habilitacyjnych i procedurach nadania stopni i tytułów naukowych. Skupiał wokół siebie liczne grono współpracowników tak ze środowiska filozoficznego, pedagogicznego, jak i przyrodniczego oraz medycznego, nie tylko lubelskiego, ale również ogólnopolskiego.

*
Zdzisław Cackowski w 1971 r. otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, w 1975 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (OOP), w 1984 – Krzyż Oficerski OOP, zaś w 2004 – Krzyż Komandorski OOP, otrzymał również Medal Komisji Edukacji Narodowej, a także w 2012 r. Medal Złoty za Długoletnią Służbę I Stopnia; wielokrotnie otrzymywał ministerialne i rektorskie nagrody za osiągnięcia w pracy naukowej i dydaktycznej. Odszedł od nas świetny Uczony, bardzo dobry organizator, człowiek wielkiego serca, człowiek Uniwersytetu. Córce, Pani Jolancie oraz Najbliższemu Pana Profesora składam wyrazy najgłębszego współczucia.

Mowa pożegnalna prof. Marka Hetmańskiego

Profesor Zdzisław Cackowski był człowiekiem Uniwersytetu. Nie tylko pracownikiem naukowo-dydaktycznym UMCS, w którym przepracował czynnie ponad 50 lat. Był – chociaż myślę, że należałoby mówić to w czasie teraźniejszym – człowiekiem, którego ukształtował całkowicie uniwersytet, nie inne gremia czy stowarzyszenia, w których działał, ale właśnie akademicka wspólnota badaczy i studiujących. Ale i On, jak trafnie zauważył to Pan Rektor, nasz Uniwersytet współkształtuje, odciskając w nim Swój ślad. Edukacja szkolna i uniwersytecka Zdzisława Cackowskiego była przyśpieszona, przypadła na lata ciężkie i znaczące politycznie i cywilizacyjnie. Ale dopiero Jego przybycie do UMCS zapoczątkowało pełną, piękną akademicką drogę życia. Pięćdziesiąt lat aktywnej dydaktyki i badań to naprawdę rekord akademicki!

Jak sam nieraz wspominał, zasadniczo wytężona praca własna – lektury klasyków filozofii i najnowszych badań z dziedzin, które Go zajmowały – dawała Mu największą satysfakcję. „Po napaleniu w piecu, w budynku na Skłodowskiej, kiedy mogłem się do pracy nad doktoratem, prowadziłem prawdziwe własne

studia”, jak wspominał po latach. Ale nie tylko praca przy piecu i w ciszy – bez mała jak w słynnym wyznaniu Kartezjusza w *Rozprawie o metodzie* – czyniła prof. Cackowskiego człowiekiem Uniwersytetu. To nade wszystko współpraca w zespole stworzonym przez prof. Narcyza Łubnickiego, na który składało się grono dzisiejszych profesorów – Leona Koja, Zdzisława Czarneckiego, Bogdana Dziemidoka, Tadeusza Kwiatkowskiego i innych – zdecydowała zarówno o tematyce Jego filozofowania, jak i formie, w której Jego badania i nauczanie się wyraziły. Ta praca, z połowy minionego stulecia – nad pytaniami i ich naturą, istotą poznania ludzkiego, jego treścią i genezą, wartościami jak dobro, piękno, racjonalność, uzasadnianie – ukształtowała młodego adepta filozofii z uniwersytetu moskiewskiego. Wtedy też ukształtował się zrąb głównych zagadnień epistemologicznych i antropologicznych. Profesor Cackowski w pełni korzystał z atmosfery mistrzowskiej pracy Narcyza Łubnickiego i jego zespołu.

Bardzo szybko stawał się samodzielny badaczem, czego przykładami są rozprawa doktorska i habilitacyjna, które dzielił czas, niewyobrażalny dzisiaj, zaledwie dwóch lat! To uczyniło Go bardzo szybko dojrzałym badaczem, nade wszystko zaś wspaniałym nauczycielem akademickim. Można powiedzieć, że prof. Cackowski wyszedł spod dobrego

skrzydła i sam zaczął szybko równie dobre oddziaływanie wywierać na innych. Mając mistrzowską opiekę, sam stał się dla wielu Mistrzem. Każdy z nas, którzy czujemy w naszej dzisiejszej akademickiej pracy Jego oddziaływanie, jest w różnym stopniu uczniem Cackowskiego, człowieka uniwersyteckich wartości, cnót i reguł, które od początku trwania naszego lubelskiego środowiska filozoficznego, właśnie za sprawą Łubnickiego i jego uczniów, są wzorem. Myślę, że mogę właśnie dzisiaj powiedzieć szczególnie mocno, że są to wartości, które wciąż trwają. Trwają jako wzór, obligują do bieżącej akademickiej pracy.

Czujemy to zwłaszcza my wszyscy, pracownicy Zakładu, którymi prof. Cackowski kierował w przeciągu czterech dekad. Jesteśmy czwartym już pokoleniem filozofów, licząc od epoki Narcyza Łubnickiego. Praca „u Cackowskiego” była zawsze wartością samą w sobie, powodem do dumy. Satysfakcję intelektualną dawały nam zebrania zakładowe pod Jego kierownictwem, na których każdy z nas nie tylko referował tematy własnych, bieżących prac akademickich, robionych na stopnie i tytuły, ale nade wszystko brał udział w głębokich, żywych i jakże atrakcyjnych towarzysko dyskusjach. Zebrania „zakładników Cackowskiego”, jak zwykli niektórzy to określać, były istnymi biesiadami, nie tylko zresztą filozoficznymi...

*

Twórczość filozoficzna prof. Zdzisława Cackowskiego jest bardzo bogata, wielostronna i sformułowana w bardzo osobisty sposób. W tym miejscu i czasie składam przyrzeczenie, że w rocznicę śmierci Profesora zorganizujemy w Instytucie Filozofii sympozjum poświęcone Jego bogatej twórczości. Jest ona przykładem filozofowania, które wywodząc się z określonej tradycji, posiada jednocześnie znamiona bardzo osobistej wypowiedzi skierowanej do współczesnego czytelnika i słuchacza. To filozofia spod znaku Sokratesa, Marksa, Gombrowicza i nie mam tu na

Fot. ze zbiorów Marka Hetmańskiego

• Spotkanie Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich, które odbyło się w UMCS 22 października 1989 r. Prof. Zdzisław Cackowski – trzeci od lewej, minister edukacji narodowej prof. Henryk Samsonowicz – pierwszy od lewej

myśli treści, lecz formę i styl wypowiedzi ich Autora. Jest w filozoficznym dziele Zdzisława Cackowskiego dialog, polemika, dyskretna, ale i sugestywna odpowiedź na odwieczne problemy i pytania filozofii. Czuje się w niej wpierw życie, a potem dopiero filozofowanie.

Filozofia Profesora ukształtowała się w trakcie bardzo bogatej aktywności nauczycielskiej, w trakcie wykładów kursowych i monograficznych, w seminariach magisterskich i doktorskich, zebraniach Zakładu czy innych zespołów, którym przewodniczył. To było filozofowanie dla słuchaczy, skierowane do konkretnego odbiorcy, zawsze przy tym na bieżący temat. Znaczna część tekstów pisanych przez prof. Cackowskiego przybierała postać mowy, oracji, polemiki z konkretną osobą, z jej poglądem, ze stanowiskiem. Zawsze dla kogoś, w debacie z kimś, ale też i przeciw czemuś lub komuś – zawsze jednak w sprawie problemu filozoficznego czy ważkiej naukowej kwestii. Filozofowanie prof. Cackowskiego przyjmowało postać bez mała Sokratejską, było po grecku agoniczne, rozpięte między skrajnymi motywami podejmującymi ze sobą walkę, dialektyczne po Heglowsku i zarazem Marksowsku. Profesor zawsze prowadził rozmowę ze słuchaczem czy czytelnikiem, prowadził ich na drodze ku jakiejś prawdzie, nie eksponował przy tym nadmiernie swojej osoby, był krok za problemem, obok tych, do których się zwracał. Stawiał pytania przed oczami czytelników czy słuchaczy i pokazywał, jak można je rozwiązywać. Odwoływał się zawsze do rozumowych racji przekazywanych niemniej emocjonalnie, w żarliwie nacechowany sposób. Był w tym bez wątpienia wyraz bogatej i pięknej osobowości człowieka otwartego na świat i ludzi, ciekawego ich w jednakowym stopniu. Był w tym również zamierzony, epistemologicznie argumentowany, efekt dydaktyczny. Profesor Cackowski przez dekady dydaktyki uniwersyteckiej, ale i doświadczenia z popularyzacji wiedzy oraz laickich postaw życiowych i społecznych, wy-

• Inauguracja roku akademickiego 1988/1989

Fot. zbiorów Maria Hennekego

pracował teorię współzależności rozumienia treści danego problemu, w tym jego badania, z kompetencją w jego głoszeniu i uzasadnianiu. Pisał: „W postulatcie jedności nauki i nauczania uniwersyteckiego zawarte są dwie składowe: Pierwsza głosi, że nie ma nauczania godnego uniwersytetu bez prowadzenia działalności badawczej. Druga natomiast stwierdza, że nie ma działalności badawczej bez działalności dydaktycznej, nauczycielskiej, czyli bez międzypersonalnej komunikacji.” Krócej jeszcze wyrażał to następująco: „Tyle tylko naprawdę rozumiesz, ile drugiemu przekazać potrafisz”. Uzasadniał owe reguły i prawidła – jakże bliskie tradycji szkoły lwowsko-warszawskiej, których ducha i literę Profesor przejął bez wątpienia od swojego mistrza Narcyza Łubnickiego, odwołując się do epistemologii zorientowanej na kategorię praktyki. To właśnie cechuje całość dorobku Zdzisława Cackowskiego – wywodzenie filozoficznych kategorii z praktyki, w tym wypadku z akademickiej dydaktyki. Był w tym doprawdy mistrzem uniwersyteckiej roboty!

Czy dorównujemy Mu dzisiaj w tym sokratejskim rzemiośle, przytłoczeni „efektami kształcenia”, zmagając się z pogłębiającym się kryzysem edukacyjnym? Sam mam niekiedy wątpliwości w tej sprawie, ale wtedy przypominam sobie studenckie lata i wykłady mojego Mistrza. Chodzi-

ło się ich słuchać nie po to, aby „zaliczyć przedmiot” czy zdobyć punkty, lecz dowiedzieć się, jak Profesor podejmuje polemikę, przykładowo, z Ingardenem czy Husserlem, jak „stawią z głowy na nogi” Heglowskie problemy polityczne za pomocą Marksa, jak za sprawą cybernetyki i teorii informacji wyjaśnia sprzężenia zwrotne w układach scentralizowanej i zdegenerowanej władzy politycznej. Trudne treści docierały do nas w zrozumiałym sposób, gdyż były kompetentnie przyswojone i wytworzone przez ich Autora. Nawet jeśli student nie do końca pojmował epistemologiczny sens reguł, które głosił Profesor, wywodząc je albo z praxisizmu marksistowskiego albo z pragmatyzmu amerykańskiego, to był bez wątpienia ich beneficjentem. Nie bez przyczyny w MIFiS-ie w latach 70. i 80. miejsce na studiach uzupełniających, a potem zatrudnienie znalazła niemała grupa fizyków, biologów, lekarzy, także pedagogów, którzy słuchali wykładów Profesora i pod urokiem Jego rozpoczęli swoją drogę filozoficzną. Z tego czasu na naszym Wydziale, ale także w innych ośrodkach akademickich kraju, pracuje dzisiaj spora grupa profesorów i doktorów habilitowanych, którzy zachowują w swojej pamięci żywe wspomnienia z imponującej wiedzy, jaką na wykładach reprezentował Profesor.

Jego zwyczajem było sumienne przygotowanie cyklu wykładów

w oparciu o najnowszą literaturę, sporządzanie szczegółowych notatek i fiszek, następnie konspektów i ekscerptów, z którymi przychodził na wykład. I co się działo? Na ogół odręcznie sporządzony konspekt Profesor chował do kieszeni i z mistrzowską swadą referował wyraźnie i prosto sformułowany problem. Wiele w tym było erudycji, niuansów i odniesień do literatury, sztuki czy polityki. Podobnie skonstruowane były teksty – analityczno-krytyczne artykuły i rozdziały w monografiach czy podręcznikach. W taki oto sposób „wycuczalność” spotykała się z „nauczalnością”, jak formułował to Profesor. Niedostatki czy braki wiedzy, którą mogliśmy przyswajać od Profesora z jego wykładów czy książek, były już tylko naszym błędem. A mówię to z przekonaniem, pamiętając pierwszą i jedyną dwóję z egzaminu na pierwszym roku, który zdawałem w gabinecie Profesora. Mam to zresztą za powód do dumy jako nauczyciel, który miał szansę uczyć się na błędach, a teraz mogę to powtarzać swoim studentom.

Właśnie – uczyć się na błędach! Efekt „sparzonych paluszków”. To był jeden z trwalszych tematów badań Zdzisława Cackowskiego. Owe paluszki poparzone przez dziecko, a następnie korygowane w dalszym rozwoju, to, metaforycznie ujęte, rozległe zagadnienie, któremu Zdzisław Cackowski poświęcał przez dekady czas i swoje publikacje. Znajdowały w tych badaniach wyraz inspiracje zaczerpnięte z radzieckiej i Piagetowskiej psychologii rozwoju, amerykańskich koncepcji twórczego myślenia. Słowem, teoria i praktyka pedagogiki przenikały się z epistemologią i antropologiczną filozoficzną. To właśnie stanowi rys całej twórczości uniwersyteckiej prof. Cackowskiego.

*

Tematyka badań filozoficznych i naukowych prof. Zdzisława Cackowskiego obejmuje podstawowe dziedziny filozofii, ale także wybrane dziedziny nauk szczegółowych, w których poruszała się z dużą znajomością zagadnień. W latach początkowych pracy naukowej zajmował się klasycznymi

zagadnieniami teorii poznania, takimi jak treść spostrzeżeń zmysłowych oraz ich rola w poznaniu i działaniu praktycznym człowieka. Z punktu widzenia realistycznej epistemologii, wywodzonej z marksistowskiej filozofii, ale także z pragmatyzmu amerykańskiego, analizował kategorię praktyki jako główne kryterium prawdziwości wiedzy ludzkiej. Inspiracje Marksowskie w dziedzinie antropologii i teorii poznania łączył z cybernetyczną analizą procesów poznawczych i społecznych. Wykorzystywał w swoich badaniach dorobek radzieckiej psychologii twórczości, psychologii rozwojowej, a także francuskiej antropologii historycznej i kulturowej. Z takiej bogatej i wielostronnej perspektywy dokonywał analiz podstawowych „kategorii ludzkiego doświadczenia” jak poznanie, świadomość, nauczanie i uczenie się, praca, współdziałanie, porozumiewanie się. Z największą pasją filozoficzną analizował zwłaszcza kategorie bólu, lęku i cierpienia, które rozpatrywał jako źródła ludzkiej świadomości. Traktował je nie tylko jako zjawiska fizjologiczno-psychiczne, ale również jako kategorie społeczne i kulturowe. W ich filozoficznej analizie wspierał się na psychologicznych i medycznych badaniach, czerpał również inspiracje z literatury. Był w tych badaniach, w skali polskiej antropologii filozoficznej, oryginalny, znajdował szeroki oddźwięk.

Swojej koncepcji doświadczenia ludzkiego – jako wywodzącego się z bolesnego, ale zarazem pouczającego doświadczenia świata – Zdzisław Cackowski nadawał wyraźnie światopoglądowy charakter. Pisał o wartości i sensie życia człowieka, którego celem, jak i miarą jest trud oraz zmaganie się z przemocą czy chociażby starzeniem się. Jego tezy i uwagi były wskazaniem możliwości działania na rzecz odpowiedzialnego, racjonalnego współdziałania ludzi skupionych wokół ogólnoludzkich wartości. Uzasadniał konieczność racjonalizacji, zawsze w granicach rozsądku i umiaru, codziennych działań, zwłaszcza przeciwstawiania się irracjonalizmowi czy idealizmowi w interpretowaniu ludzkich czynów i wartości. Praktyczny i światopoglądowy charakter filozofowania

prof. Cackowskiego widoczny był również w jego koncepcji teorii i praktyki procesu dydaktycznego. Twierdził, że pomiędzy dydaktyką akademicką a kompetencją naukowo-badawczą istnieje konieczna więź i sprzężenie; nie ma drugiej bez pierwszej, zaś pierwsza jest miarą wartości drugiej. Skuteczność oddziaływaniu przekazu, jakim jest wykład akademicki, jest dowodem rozumienia problemów badawczych i kompetencji poznawczo-naukowych. Swoją wieloletnią akademicką działalnością potwierdzał słuszność tej epistemologicznej tezy.

Teoretyczną inspiracją całego dzieła Zdzisława Cackowskiego była zawsze filozofia Karola Marksa, do której nawiązywał niejednokrotnie, w szczególności do jej antropologicznych, a nie ideologicznych wątków. Drugą pozafilozoficzną inspiracją jego twórczości była zawsze nauka, głównie psychologia, cybernetyka i teoria informacji, które wykorzystywał jako narzędzia poznawcze w swoich teoriopoznawczych badaniach. Znaczące inspiracje pochodziły również ze strony literatury, w szczególności z twórczości Fiodora Dostojewskiego, Witolda Gombrowicza, Roberta Musila czy Tomasza Manna, których myśli były nie tylko ilustracją, ale i treścią Jego własnych tez. Wiele tez i koncepcji powstało w polemice z innymi filozofami, nurtami lub szkołami filozoficznymi, np. z klasyczną idealistyczną filozofią niemiecką, neotomizmem, fenomenologią, francuskim determinizmem historycznym, a także z komputacyjnie zorientowaną filozofią umysłu czy też teoriami sztucznej inteligencji. Cała twórczość prof. Cackowskiego była i pozostaje mocno osadzona w klasycznej problematyce filozoficznej, choć zarazem wytworzona została w dyskusjach nad politycznymi, cywilizacyjnymi i kulturowymi problemami współczesności.

*

Żegnamy dzisiaj w Uniwersytecie jedną z najbardziej oddanych mu osób, wielkiego uczonego i człowieka, który pozostawia w naszej uniwersyteckiej wspólnotie trwałe i znaczące ślady. Cześć Jego pamięci!

Prof. Michał Łesiów

(3.05.1928 – 15.07.2016)

Uczony, który nosił w sercu dwie ojczyzny – Polskę i Ukrainę

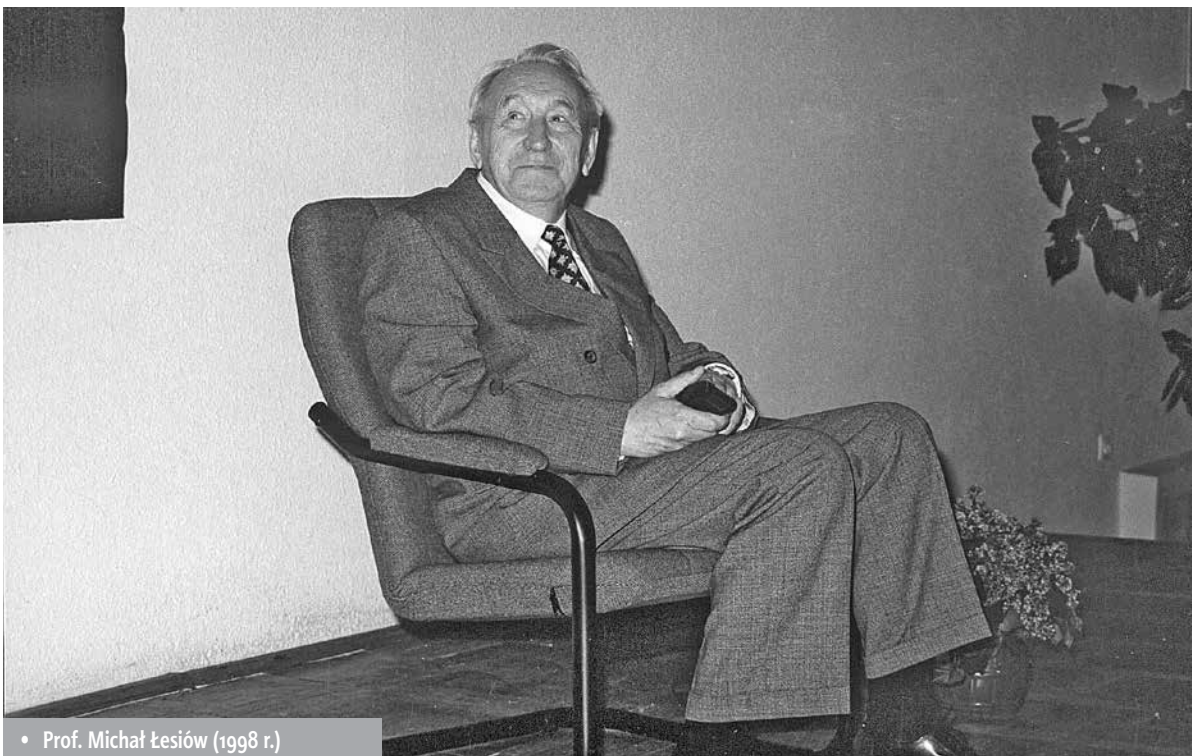

Foto: ze zbiorów Muzeum UMCS

• Prof. Michał Łesiów (1998 r.)

15 lipca 2016 r. zmarł prof. dr hab. Michał Łesiów. 22 lipca 2016 r. na cmentarzu w Olsztynie pożegnaliśmy człowieka wielce zasłużonego dla sławistyki lubelskiej, wieloletniego profesora sławistyki na dwóch lubelskich uniwersytetach – UMCS i KUL, wybitnego znawcę języków wschodniosłowiańskich, autora dziesięciu monografii, ponad 500 prac o charakterze naukowym i popularnonaukowym, poświęconych głównie językowi ukraińskiemu i polsko-ukraińskiemu związkowi językowemu, oraz kilkuset artykułów publicystycznych, dotyczących głównie życia społecznego, kulturalnego i naukowego Polski i jej wschodnich sąsiadów – Ukrainy i Białorusi. Odejście prof. Michała Łesiowa jest niepowetowaną stratą dla polskiej i światowej sławistyki.

Działalność naukowa i dydaktyczna Profesora jest ściśle związana z dwoma uniwersytetami lubelskimi – Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej i Katolickim Uniwersytetem Lubelskim. W UMCS prof. Michał Łesiów pracował od 1956 r. aż do odejścia na emeryturę w 1998 r. Jego związki

z KUL są jeszcze dłuższe, ponieważ na tej uczelni studiował polonistykę i już jako student prowadził pod kierunkiem prof. Tadeusza Brajerskiego badania nad gwarami polskimi i ukraińskimi Lubelszczyzny. W roku 1989 Profesor ponownie związał się z macierzystą uczelnią, zostając pracownikiem etatowym Katolickiego

Uniwersytetu Lubelskiego. Był jednym z organizatorów sekcji filologii słowiańskiej KUL. Znacznie wcześniej natomiast nawiązał współpracę z Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Lublinie, w którym od 1975 r. prowadził wykłady dla alumnów z języka staro-cerkiewnosłowiańskiego.

Odejdzie prof. Michała Łesiowa skłania do retrospekcji. Nie jest jednak łatwo mówić o Uczonym o tak bogatym dorobku naukowym, o Jego wielokierunkowej działalności.

Profesor Michał Łesiów urodził się 3 maja 1928 r. we wsi Huta Stara w pow. buczackim na Tarnopolszczyźnie. Tam spędził trudne lata okupacji sowieckiej i hitlerowskiej. Cudem przeżył zarządzoną przez Niemców pacyfikację wsi Huta Stara. Był także świadkiem dramatycznych wydarzeń związanych z konfliktem polsko-ukraińskim. Jako siedemnastoletni chłopiec stracił na wojnie ojca. W rok po śmierci ojca rodzina Łesiówów postanowiła wyjechać do Polski, gdzie osiedliła się we wsi Zielin pod Szczecinem.

Po przyjeździe do Polski osiemnastoletni Michał Łesiów podjął naukę w gimnazjum, gdzie w 1948 r. uzyskał tzw. małą maturę. Następnie zapisał się do Niższego Seminarium Duchownego w Gorzowie Wielkopolskim. W 1950 r. zdobył dwie duże matury – miejscową w Niższym Seminarium Duchownym, którą honorowano tylko w seminariach duchownych, i drugą tzw. państwową, która była wymagana we wszystkich uczelniach w kraju. Dwudziestodwuletni Michał Łesiów rozpoczął następnie naukę w Wyższym Seminarium Duchownym w Gorzowie Wielkopolskim, ale po kilku miesiącach przerwał ją i wyjechał do Lublina, gdzie podjął studia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Początkowo studiował filozofię chrześcijańską, a następnie filologię polską. Miał szerokie zainteresowania – pasjonowała Go zarówno literatura, jak i język. Ostatecznie wybrał jednak specjalizację językoznawczą. Pod kierunkiem prof. Tadeusza Brajerskiego przygotował rozprawę magisterską pt. „Gwara mieszkańców wsi Huta Stara w byłym powiecie buczackim”, którą pomyślnie obronił.

Po ukończeniu studiów Michał Łesiów odbył roczny staż w Instytucie Językoznawstwa PAN w Krakowie, w którym prowadzono wówczas pod kierunkiem prof. Kazimierza Nitscha prace nad *Atlasem i słownikiem gwar polskich*. W 1956 r. wrócił jednak do Lublina, gdzie podjął pracę w Kate-

drze Języka Polskiego UMCS, którą kierował wtedy prof. Leon Kaczmarek. Obok działalności dydaktycznej aktywnie uczestniczył w eksploracji materiału gwarowego i toponomastycznego na terenie województwa lubelskiego.

W roku 1960 mgr Michał Łesiów przebywał na rocznym stażu naukowym na Uniwersytecie Tarasa Szewczenki w Kijowie. Korzystając z tamtejszych bogatych zbiorów bibliotecznych, prowadził eksplorację materiałów do pracy doktorskiej pt. „Język dramatów zachodnioukraińskich XVII – pocz. XVIII wieku”, którą przygotowywał pod kierunkiem prof. Leona Kaczmarka. Doktorat obronił w dwa lata później na Uniwersytecie Warszawskim.

Po utworzeniu w 1963 r. sekcji filologii rosyjskiej dr Michał Łesiów został oddelegowany do Zakładu Filologii Rosyjskiej UMCS. Na szczególne podkreślenie zasługuje Jego wysiłek włożony w organizację życia naukowego i dydaktycznego nowej specjalności, troska o dobór i rozwój kadr, o funkcjonowanie biblioteki zakładowej. W 1969 r. dr. Michała Łesiowa powołano na stanowisko docenta. W rok później został kierownikiem Zakładu Filologii Rosyjskiej UMCS.

Zwiększone obowiązki dydaktyczne i organizacyjne nie osłabiły tempa pracy naukowej doc. Łesiowa. Kontynuował badania nad gwarami polskimi i ukraińskimi Lubelszczyzny, jak również podejmował próby opisu gwar ukraińskich na terenie całej Polski. Badał także nazwy terenowe Lubelszczyzny. Po raz pierwszy z tą dziedziną zetknął się w końcu lat 50., gdy na zlecenie Komisji ds. Nazewnictwa przy Radzie Ministrów uczestniczył wraz z ówczesnym dr. Stefanem Warchołem w dokumentacji nazw terenowych między Bugiem a Wisłą. Badania te zaowocowały rozprawą pt. *Terenowe nazwy własne Lubelszczyzny*, która stała się nie tylko podstawą uzyskania habilitacji, ale także ugruntowały pozycję naukową młodego sławisty, czego dowodem były liczne pozytywne recenzje monografii opublikowane w czasopiśmie krajowych i zagranicznych. Książka została wysoko oceniona za-

rowno przez sławistów polskich, jak i zagranicznych.

W 1973 r. doc. Michałowi Łesiowowi powierzono funkcję dyrektora Instytutu Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej UMCS, którą pełnił do 1976 r., i jednocześnie kierownika Zakładu Języka Rosyjskiego.

W 1973 r. doc. Michał Łesiów przebywał w USA, gdzie prowadził zajęcia z językoznawstwa słowiańskiego w Uniwersytecie Harvardzkim w Cambridge (Mass.) jako *visiting lecturer*. W podobnym charakterze przebywał także w Uniwersytecie Minnesockim w Minneapolis (USA) w 1986 r.

Osiągnięcia naukowe i organizacyjne doc. Michała Łesiowa coraz wyraźniej dostrzegało środowisko uniwersyteckie, czego dowodem było powierzenie Mu w 1981 r. funkcji Dziekana Wydziału Humanistycznego UMCS. Trzyletnie sprawowanie tej funkcji – w trudnym okresie stanu wojennego – okazało się nie tylko pomyślnym sprawdzianem kompetencji administracyjnych Profesora, ale także doskonałej znajomości problemów środowiska uniwersyteckiego.

W 1983 r. doc. Michał Łesiów otrzymał tytuł profesora nadany przez ówczesną Radę Państwa. Podjął wówczas starania o powołanie w UMCS filologii ukraińskiej, ale na realizację głównego marzenia organizacyjnego Profesora trzeba było czekać aż do 1991 r. Wtedy to władze Uczelni wyraziły zgodę na utworzenie w UMCS ukrainistyki, a prof. Michałowi Łesiowowi powierzono kierownictwo Zakładu Filologii Ukraińskiej.

Nieco wcześniej (1989) otwarto slawistykę w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Profesor prowadził tam od początku wykłady oraz seminaria magisterskie, w których uczestniczyli zarówno ukraińscy, jak też białoruscy i rusyjscy. Wkrótce powierzono Mu kierownictwo nowo utworzonej Katedry Języków Słowiańskich KUL.

Praca badawcza – niezależnie od doraźnych obciążeń organizacyjnych i dydaktycznych – zajmowała w życiu Profesora zasadnicze miejsce. Jego zainteresowania naukowe skupia-

ły się głównie wokół dialektologii, zwłaszcza ukraińskiej, onomastyki, historii języka i folklorystyki.

Z dialektologią prof. Michał Łesiów zetknął się jeszcze w czasie studiów, kiedy jako członek studenckiego koła naukowego, prowadzonego przez prof. Tadeusza Brajerskiego, wielokrotnie uczestniczył w badaniach gwar Lubelszczyzny. Później brał udział jako eksplorator w pracach terenowych mających na celu zebranie materiału do *Małego atlasu gwar polskich*.

Pierwsze swoje publikacje z zakresu dialektologii Profesor zawdzięcza prof. Karolowi Dejniemu, który umożliwił ich druk w „Rozprawach Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego”. Z nim też później wielokrotnie się konsultował w kwestiach polsko-ukraińskiego pogranicza językowego.

Duży wpływ na rozwój zainteresowań dialektologicznych młodego lubelskiego uczonego miała także bliska współpraca z prof. Kazimierzem Nitschem w czasie stażu naukowego w Instytucie Językoznawstwa PAN w Krakowie. Pod kierunkiem tego wybitnego sławisty doskonalił metodykę oraz metodologię badań dialektologicznych.

Intensyfikacja badań dialektologicznych nastąpiła z chwilą podjęcia przez Michała Łesiowa pracy w Katedrze Języka Polskiego UMCS w 1956 r. Tutaj – pod kierunkiem prof. Pawła Smoczyńskiego – przystąpiono do dokumentowania stanu języka mieszkańców Lubelszczyzny. W ciągu czterech lat zgromadzono bogaty materiał polski i ukraiński do *Atlasu Gwar Lubelszczyzny*. Duży wkład do badań związanych z AGL wniósł ówczesny mgr Michał Łesiów, który przeprowadził prace eksploracyjne w około 40 wsiach, głównie ze wschodniej części regionu lubelskiego. Zebrany materiał jest zdeponowany w postaci map i kartoteki w Instytucie Filologii Polskiej UMCS. Stanowił także postawę licznych artykułów Profesora, zamieszczanych m.in. w „Języku Polskim”, „Poradniku Językowym” i „Slavii Orientalis”.

W 1986 r. w Instytucie Słowianoznawstwa PAN w Warszawie i Instytucie Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej UMCS podjęto prace nad *Atlasem gwar wschodniosłowiańskich Pobuża*. Pracami zespołu lubelskiego kierował prof. Michał Łesiów. Zespół zebrał bogaty materiał dialektologiczny z kilkudziesięciu wsi z Lubelszczyzny.

Podsumowaniem badań Profesora w zakresie dialektologii ukraińskiej jest wydana w 1997 r. monografia pt. *Українські говірки у Польщі* (1997), w której autor dokonuje opisu sześciu dialektów ukraińskich (łemkowskiego, bojkowskiego, nadsańskiego, nadniestrzańskiego, wołyńsko-chełmskiego i podlaskiego), które występują na terenie wschodniej Polski – od Popradu na południu aż po Narew na północy. Monografia zawiera także omówienie stanu badań nad gwarami ukraińskimi w Polsce.

Drugi nurt działalności naukowej Profesora to badania nad językiem folkloru. Opracował m.in. około dziesięciu zbiorów twórców ludowych z Lubelszczyzny i innych regionów kraju. Jest także autorem licznych rozpraw naukowych poświęconych folklorowi polsko-ukraińskiego pogranicza językowego, por. np. *Folklor pogranicza polsko-ukraińskiego*, (w:) *Literatura ludowa i literatura chłopska* (1977). Prace te mają dużą wartość teoretyczną i materiałową.

Istotne miejsce w badaniach Profesora zajmuje również onomastyka. W latach 1956–1960 Michał Łesiów uczestniczył w zbieraniu nazw obiektów fizjograficznych z terenu województwa lubelskiego. Zgromadzony materiał stał się podstawą licznych artykułów, a także monografii *Terenowe nazwy własne Lubelszczyzny*, która ukazała się drukiem w 1972 r. Prof. Władysław Kuraszkiewicz zauważył, że „książka ta ma wartość naukową językoznawczą, ale też ogólnokulturową, przyczyniła się do poszerzenia naszej wiedzy o Lubelszczyznę. Książka ta jest wzorem dla podobnych opracowań nazw terenowych z innych regionów Polski”. W roku 1973 na podstawie tej

monografii doc. Michał Łesiów uzyskał stopień doktora habilitowanego.

Na uwagę zasługują także liczne artykuły poświęcone imionom i nazwiskom ukraińskim, które były publikowane najczęściej na łamach tygodnika „Наше слово”. Publikacje te nie tylko wprowadzają w obieg naukowy nowy i cenny materiał, ale także podejmują ważne kwestie metodologiczne. Dużo miejsca w badaniach Profesora zajmuje również antropimia literacka. Zostały opublikowane liczne prace poświęcone osobowym nazwom własnym w twórczości kilkunastu pisarzy rosyjskich i ukraińskich, a także w folklorze wschodniosłowiańskim.

Od 1960 r. prof. Michał Łesiów prowadził badania nad historią języków wschodniosłowiańskich, zwłaszcza języka ukraińskiego. Przeanalizował m.in. język dziesięciu utworów dramatycznych z terenu Galicji z XVII i pocz. XVIII w. (galicyjska odmiana języka ukraińskiego). Cenne przemyślenia na ten temat zawarł w swojej rozprawie doktorskiej *Język dramatów zachodnioukraińskich XVII – pocz. XVIII wieku*.

Profesor Michał Łesiów wielką wagę przywiązywał do diachronicznego opisu zjawisk językowych. Śledził, jak zauważył prof. Jerzy Bartmiński, „pojawianie się, rozwój i zanikanie pewnych zjawisk, ich ciągłą dynamikę wynikającą z powiązania języka z życiem społecznym i narodowym”.

Ważne miejsce w badaniach Profesora zajmuje także zagadnienie wpływu języka staro-cerkiewno-słowiańskiego oraz języka polskiego na kształtowanie się ukraińskiego języka literackiego w XVIII w. i w okresie wcześniejszym. Szerzej te kwestie omówił w książce *Україна вчорай і dziś*, wydanej w 1994 r.

Wiele artykułów Profesora dotyczy problematyki współczesnego języka ukraińskiego. Tu z kolei przeważają prace o charakterze popularnonaukowym, najczęściej z zakresu kultury języka. Naprzeciw potrzebom dydaktycznym wyszła opublikowana w 1996 r. *Шкільна граматика української мови*.

Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność popularyzatorska Profesora. Posiadał On wyjątkową umiejętność pisania o języku i językoznawstwie w sposób prosty i zrozumiały. Dzięki temu Jego prace są czytane nie tylko w kręgach akademickich, ale szerzej – głównie przez tych, którzy chcą zdobyć rzetelną wiedzę o historii i dniu dzisiejszym Ukrainy. Profesor zyskał sobie uznanie wśród czytelników m.in. jako autor przystępnie i interesująco napisanych książek o Ukrainie, por. *Ukraina wczoraj i dziś* (1994) oraz *Rola kulturotwórcza Cerkwi Greckokatolickiej* (1999).

Pracę naukową prof. Michał Łesiów ściśle łączył z działalnością dydaktyczną. Wypromował ponad 600 magistrów, głównie rusycystów, ale też ukrainistów, białorusistów i polonistów. Wielu magistrantów Profesora znalazło zatrudnienie w Instytucie Filologii Słowiańskiej UMCS i Instytucie Filologii Słowiańskiej KUL, a także w studiach języków obcych UMCS i innych lubelskich uczelni. Profesor zawsze starał się przekazać swoim magistrantom solidną i szeroką wiedzę sławistyczną. Zachęcał rusycystów – zwłaszcza przed powołaniem w UMCS ukrainistyki i białorusistyki – do podejmowania badań z zakresu językoznawstwa ukraińskiego i białoruskiego.

Znaczną część wypromowanych przez Profesora magistrów stanowią absolwenci Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku (obecnie Uniwersytetu w Białymstoku) i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie (obecnie Uniwersytet Warmińsko-Mazurski). Są to uczelnie, w których prowadził przez dłuższy czas wykłady i seminaria magisterskie. Szczególnie blisko był związany z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, gdzie do chwili przejścia na emeryturę kierował Katedrą Języków Słowiańskich. Współpracował także z Uniwersytetem Jagiellońskim i Ukraińskim Wolnym Uniwersytetem w Monachium.

Niezaprzeczalne są również osiągnięcia prof. Michała Łesiowa w zakre-

sie kształcenia młodej kadry naukowej. Jest promotorem ponad 20 prac doktorskich. Wielokrotnie recenzował prace doktorskie (około 50) i habilitacyjne (około 25).

Wyrazem uznania w świecie naukowym był udział Profesora w działalności wielu organizacji naukowych i społecznych. Przez kilka kadencji był członkiem Komitetu Słowianoznawstwa PAN, a od 2000 r. pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych przy Oddziale PAN w Lublinie. Ponadto był członkiem Ukraińskiej Wolnej Akademii Nauk USA, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (przez pewien czas pełnił funkcje sekretarza i zastępcy przewodniczącego Komisji Filologicznej), Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, Międzynarodowej Asocjacji Ukrainistów, Towarzystwa Naukowego im. T. Szewczyka. Wchodził w skład Rad Naukowych Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie, Stowarzyszenia Twórców Ludowych, Południowo-Wschodniego Instytutu Naukowego. Pełnił także funkcję członka Rady Programowej Oddziału TVP w Lublinie. Profesor Michał Łesiów był też członkiem Forum Polsko-Ukraińskiego (ciało doradcze funkcjonujące przy Sejmie RP) oraz Kapituły Nagrody Pojednania Polsko-Ukraińskiego. Był także powołany w skład komisji ds. reformy ortografii ukraińskiej, działającej przy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. Profesor aktywnie działał również w zespole oceniającym filologię słowiańską, funkcjonującym przy Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej.

Profesor był członkiem kolegiów redakcyjnych wielu czasopism wydawanych w kraju i za granicą, np. kwartalnika „Harvard Ukrainian Studies” (Cambridge USA), „Rozpraw Sławistycznych” (Lublin), „Biuletynu Stowarzyszenia Twórców Ludowych”, przekształconego następnie w „Twórczość Ludową” oraz rocznika „Lubelskie Materiały Neofilologiczne”. Przez dłuższy czas był również członkiem komitetu redakcyjnego „Slavii Orientalis” oraz „Studiów z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”. Wcho-

dził w skład Rady Programowej wydawanej w Lublinie „Etnolingwistyki”.

Profesor Michał Łesiów uczestniczył w licznych krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych. Wygłaszał referaty m.in. w USA, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Francji, Hiszpanii, Czechach, Rosji i na Węgrzech. Najczęstsze były jednak wyjazdy na Ukrainę, zwłaszcza do Kijowa i Lwowa, gdzie wielokrotnie uczestniczył w konferencjach i sympozjach naukowych.

Za zasługi naukowe i dydaktyczne Profesor odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem „Nauka w Służbie Ludu” oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Jest także laureatem kilka nagród Ministra Szkolnictwa Wyższego i Nauki i wielu nagród rektorskich. Szczególnie dumny był z przyznanego Mu w 1998 r. przez Ojca Świętego Jana Pawła II medalu „Pro Ecclesia et Pontifice”.

Od 1998 r. prof. Michał Łesiów przebywał na zasłużonej emeryturze. Nie ograniczył jednak kontaktów ze środowiskiem akademickim. Prowadził seminaria dla studentów stacjonarnych i niestacjonarnych, opiekował się młodszą kadrą naukową, uczestniczył aktywnie w życiu naukowym. W tym czasie opublikował kilka książek, por. *Rola kulturotwórcza Ukraińskiej Cerkwi Greckokatolickiej* (1999, 2001), *O Ukrainie. Prawie wszystko...?*, (2011), *Recensio. Про прочитані книжки та їх авторів* (2012), *Мої мовні поради* (1915) i wiele cennych artykułów naukowych i popularnonaukowych.

Profesor cieszył się wielkim autorytetem w środowisku akademickim zarówno wśród pracowników, jak i studentów. Dzięki wyjątkowej pracowitości, otwartości, lojalności i tolerancji zyskał uznanie i szacunek otoczenia, zdobył wielu oddanych przyjaciół.

Profesor – jak sam często zauważał – był domatorem i nieliczne wolne chwile najchętniej spędzał z rodziną: żoną Marią, córką Hanną (anglistka, radca prawny w Londynie),

synem Romanem (chirurg dziecięcy, urolog w Olsztynie), wnukami Martą, Mirosławem, Katarzyną i Michałem, a ostatnio z prawnukami, z których był bardzo dumny.

Odejście Profesora przeżywam jątkowo boleśnie. Odszedł promotor mojej pracy magisterskiej i doktorskiej. Odszedł człowiek, któremu osobiście wiele zawdzięczam, z którym mieliśmy wiele wspólnych zainteresowań i poglądów. Będzie mi brakowało spotkań z Profesorem, które dotyczyły najczęściej historii i współczesnych wydarzeń w Polsce i na Ukrainie. Bardzo się nie-

pokoił ostatnimi wydarzeniami na Ukrainie. Wyrażał przekonanie, że narody polski i ukraiński będą żyły w zgodzie. Profesor nie wyobrażał sobie innego scenariusza wydarzeń, ponieważ nosił w sercu dwie ojczyzny – Polskę i Ukrainę, które jednako kochał. Badania naukowe, jakie od lat prowadził nad językiem ukraińskim i kulturą ukraińską, polsko-ukraińskim pograniczem językowym i polsko-ukraińskimi związkami językowymi i kulturowymi, zbudowały solidne mosty. Profesor konsekwentnie działał na rzecz lepszego poznania się i pojednania

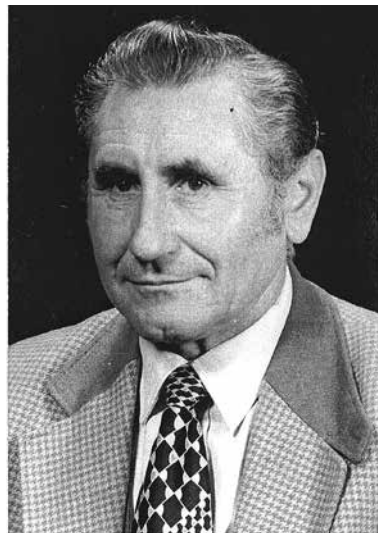
Polaków i Ukraińców. Jak zauważył prof. Jerzy Bartmiński, Jego student i przyjaciel, badania prof. Michała Łesiowa zmieniały wzajemne nastawienie Polaków i Ukraińców, służyły przełamywaniu negatywnych stereotypów.

Drogi Profesorze, Mistrzu! Pozostaniesz na zawsze w naszej pamięci jako wybitny uczony i dobry człowiek. Często mówiłeś, że miałeś w życiu szczęście spotykać na swojej drodze głównie dobrych ludzi. A myśmy mieli ogromne szczęście, że spotkał się na swojej drodze Ciebie.

Michał Sajewicz

Docent dr Mieczysław Marczuk (1924–2016)

Dnia 22 lipca 2016 r. zmarł doc. dr Mieczysław Marczuk – nestor lubelskiego środowiska pedagogicznego. Od 1963 r. związany był z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W pierwszym okresie pracy bardzo aktywnie włączył się w prowadzony w Katedrze Pedagogiki eksperyment pedagogiczny, zaprojektowany przez prof. dr. hab. Konstantego Lecha, którego ideą było łączenie teorii z praktyką pedagogiczną. Doświadczenia ówczesnego mgr. Mieczysława Marczuka, który równoległe z pracą naukową pełnił funkcję wicedyrektora Korespondencyjnego Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie sprawiły, że stał się bardzo ważnym członkiem zespołu, a w latach późniejszych samodzielnym autorem drugiego etapu lubelskiego eksperymentu pedagogicznego (1971–1975). Prowadzone niezależnie od udziału w lubelskim eksperymencie badania naukowe zaowocowały przygotowaniem przez niego rozprawy doktorskiej pt. „Program oświatowy ZNP i jego realizacja na Lubelszczyźnie w okresie międzywojennym”, którą obronił w 1966 r. na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. War-

Fot. ze zbiorów Stanisława Klimaszewskiego

tościowy i bogaty dorobek naukowy i dydaktyczny dr. Mieczysława Marczuka był podstawą do otrzymania w 1969 r. stanowiska docenta.

Docent dr M. Marczuk piastował wiele funkcji na Uniwersytecie. Gdy w roku 1972 powołano do życia, w ramach Wydziału Humanistycznego, Instytut Pedagogiki i Psychologii objął funkcję jego dyrektora. Natomiast po utworzeniu w 1973 r. Wydziału Pedagogiki i Psychologii został prodziekanem ds. studiów zaocznych, a od 1984 do 1991 r. ponownie piastował funkcję dyrektora Instytutu.

Ponadto z ramienia Wydziału przez dziesięć lat był członkiem Senatu, aktywnie uczestniczył w pracach komisji senackich: dydaktycznej, statutowej i rozwoju Uniwersytetu. Przejście w 1991 r. na emeryturę nie było formalnym zakończeniem współpracy z Uniwersytetem, gdyż do 1995 r. był zatrudniony w Instytucie Pedagogiki na części etatu.

Warte podkreślenia jest zaangażowanie doc. dr. M. Marczuka w działalność Instytutu, gdzie podejmował szereg inicjatyw naukowych i dydaktycznych. Szczególnie znaczące dla lubelskiego środowiska pedagogicznego było wznowienie edycji „Lubelskiego Rocznika Pedagogicznego” – czasopisma, które, jak pisał prof. dr hab. Karol Poznański, było niemal do końca lat 80. jedynym na gruncie lubelskim czasopismem naukowym w całości poświęconym problematyce pedagogicznej, w którym publikowali wybitni uczeni.

Od początków swojej działalności zawodowej doc. dr M. Marczuk interesował się problematyką oświaty dorosłych, co przejawiało się w podejmowanych pracach badawczych, przygotowywanych publikacjach, działalności dydaktycznej, organizacyjnej i społecznej. Od 1970 r. aż do czasu przejścia na emeryturę kierował początkowo Zakładem Andragogiki i Pedagogiki, a po przekształceniu Zakładem Andragogiki. Docent dr M. Marczuk był człowiekiem

rzetelnym, prawym i całkowicie oddanym swojej pracy. Swoim życzliwym podejściem do ludzi zachęcał ich do podejmowania wysiłków badawczych, wspierał na poszczególnych etapach rozwoju naukowego. Cieszył się ogromnym szacunkiem i sympatią współpracowników i studentów.

Jest autorem kilkudziesięciu rozpraw i artykułów naukowych, ponad 200 prac popularnonaukowych, redaktorem naukowym wydawnictw zbiorowych i 11 tomów „Lubelskiego Rocznika Pedagogicznego” oraz kilkudziesięciu przewodników metodycznych. Ponadto, w jego dorobku odnaleźć można opracowanie haseł encyklopedycznych, komunikatów, sprawozdań i recenzji. Problematyka, którą podejmował w swoich rozważaniach naukowych, była bardzo szeroka, ale co warto podkreślić, jest wciąż aktualna. Pisał m.in. na temat: dydaktyki dorosłych, kształcenia korespondencyjnego, kształcenia na studiach zaocznych, pracy samokształceniowej ucznia dorosłego czy kształcenia ustawicznego. Przygotowywał ekspertyzy i raporty dotyczące stanu oświaty dorosłych w Polsce. Realizował granty badawcze. Przygotowywał również prace o charakterze historycznym. Ważnym obszarem jego poszukiwań badawczych była też problematyka pracy kulturalno-oświatowej.

Docent dr Mieczysław Marczuk angażował się w działalność popularyzatorską, brał czynny udział w konferencjach naukowych o za-

sięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Kierował różnymi zespołami badawczymi. Współpracował z naukowcami i działaczami społecznymi z zagranicy. Jako kierownik Zakładu Andragogiki nawiązał współpracę z ośrodkami zajmującymi się pracą oświatową i kulturalną dorosłych na Uniwersytetach: Karola w Pradze, Palackiego w Ołomuńcu, Kossutha w Debreczynie, Wyższą Szkołą Techniczną w Chemnitz, Instytutem Kultury oraz Instytutem Ogólnego Kształcenia Dorosłych w Leningradzie (obecnie Sankt Petersburg), Katedrą Pedagogiki Dorosłych w Hannoverze.

Był członkiem wielu zespołów i rad naukowych, m.in. pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego zespołu pedagogiki dorosłych Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN i przewodniczącego Komitetu Redakcyjnego miesięcznika „Oświata Dorosłych” (1982–1990). W latach 1981–1990 kierował centralnymi badaniami, koordynowanymi przez Instytut Kształcenia Zawodowego, w ramach problemu węzłowego w zakresie edukacji dorosłych i kształcenia zawodowego. Należy tu także podkreślić jego udział w pracach Rady Wykonawczej Międzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej IOV (Internationale Organisation für Volkskunst) z siedzibą w Mödling koło Wiednia, w której od 1986 r. sprawował funkcję przewodniczącego Komisji Naukowo-Badawczej (1986–2000). Z jego inicjatywy powstała Sekcja Polska IOV,

która gromadziła literaturę naukową z zakresu polskiej kultury ludowej, śledziła i wskazywała na zagrożenia dla polskiej kultury ludowej wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, wspierała naukowo Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym i organizowała międzynarodowe konferencje naukowe poświęcone kulturze ludowej.

Ważnym obszarem aktywności doc. dr. M. Marczuka było uczestnictwo w pracach Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej. Pod auspicjami tejże organizacji wystąpił z inicjatywą powołania do życia Lubelskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, który we wrześniu 1985 r. rozpoczął w Lublinie swoją działalność.

W uznaniu zasług był wielokrotnie odznaczany. Otrzymał m.in. Krzyż Kawalerski i Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Złotą Odznakę ZNP, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznakę „Zasłużony Działacz Kultury”.

Był wychowawcą wielu pokoleń pedagogów, andragogów, pedagogów kultury, animatorów kultury, działaczy społecznych. Swoim życiem świadczył o tym, jak wiele można osiągnąć, konsekwentnie realizując podjęte zobowiązania, umiejętnie tworząc warunki współpracy z innymi, będąc otwartym na drugiego człowieka.

*Dr hab. Ewa Sarzyńska-Mazurek
Zakład Pedagogiki Pracy
i Andragogiki*

Wokół nazwy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej nieprzypadkowo nosi imię najszynniejszej polskiej przedstawicielki nauk ścisłych. Jedy- nym jednak zapisem dyskusji nad wyborem patrona Uczelni jest protokół z posiedzenia PKWN z 23 października 1944 r., na którym zdecydowa-

no o powołaniu drugiego lubelskiego uniwersytetu. Ówczesny minister kultury i sztuki PKWN Wincenty Rzymowski w swoich wypowiedziach stwierdzał, że tak godne miano może nosić

miejsce, „w którym pracujący tam ludzie mają ten sam pęd do pracy, jaki miała wielka badaczka”. Podkreślał, że Maria Curie-Skłodowska jest symbolem „humanistycznej, wolnej duszy”¹.

¹ Cyt. za M. Kruszyński, *Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w latach 1944–1989. Zarys dziejów uczelni w warunkach PRL*, Lublin 2015.

W związku z tym, że najbardziej palącymi problemami nowo założonej szkoły wyższej był skład personalny oraz sprawy lokalowe, nazwa Uniwersytetu została jednomyślnie przegłosowana. Stało się to formalnie na wniosek Adama Ostrowskiego², chociaż projektodawcą był, jak się zdaje, prof. Henryk Raabe. Uczelnia miała być w założeniu szkołą przyrodniczą, co przyczyniło się do wyboru wielkiej Polki na patronkę. Przy tym ze względu na codzienną użyteczność oraz znajomość w świecie użyto w zapisie formy właściwej (możliwej do stosowania zamiennie), lecz nie polskiej, a francuskiej – od tej pory Uczelnia nosi miano Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Należy zaznaczyć, że w trakcie dyskusji rozważano kilka innych pomysłów na nazwę, w tym zdecydowanie niepochlebny – imienia PKWN, zgłoszoną przez Stanisława Skrzyszewskiego³. Została jednakże odrzucona przez samych członków Komitetu starających się nie wiązać ze swoim imieniem zbyt wielu elementów życia społecznego. Nikt nie protestował przeciwko formie Curie-Skłodowska zamiast Skłodowska-Curie, nikt publicznie nie zwrócił uwagi na ten problem. Dla ludzi liczyło się to, że funkcjonująca uczelnia mogła dać im wykształcenie.

Dopiero 31 maja 1959 r. na łamach „Życia Warszawy” prof. dr Józef Hurwic⁴, fizykochemik i historyk nauki wykładający na Politechnice Warszawskiej zamieścił list, którym rozpoczął kilkudziesięcioletnie próby wpłynięcia na zmianę nazwy na-

szego Uniwersytetu. Wykorzystując moment 15-lecia Uniwersytetu, zamieścił wykładnię na temat nazwy, twierdząc, że jest to szpecenie nazwiska wielkiej uczzonej, która zawsze stawiała czoła „Skłodowska” na właściwym miejscu. Swoją tezę wspierał argumentem, że kilku wybitnych profesorów UMCS opowiada się także za zmianą dotychczasowej nazwy. Finałem tekstu był apel do ówczesnego Ministra Szkolnictwa Wyższego prof. dr. Stefana Żółkiewskiego, aby na 15-lecie Uniwersytetu był on już UMCS zamiast UMCS. Nowe brzmienie nazwiska uczzonej miałyby przyjąć również wszystkie ulice i place w Polsce.

Sugestie autora nie wzbudziły jednak większego zainteresowania, a jedyną reakcją na list była odpowiedź Adama Ostrowskiego, opublikowana na łamach tej samej gazety 2 czerwca 1959 r. Ostrowski dokonał samokrytyki, obwiniając się za nadanie „błędnej” nazwy, która powstała jako hołd dla tradycji, i zaproponował zbadanie formalnej strony uchwały PKWN. Niestrudzony Józef Hurwic skarżył się w liście do Andrzeja Waksmundzkiego, że próba zmiany nazwy Uniwersytetu to „szyfowa praca”, a wystarczyłoby tylko przekonać kadrę profesorską, to Senat UMCS wydałby stosowną uchwałę i wtedy uzyskanie poparcia ze strony władz państwowych byłoby czystą formalnością⁵.

Wytrwałe zabiegi Józefa Hurwica nie pozostawały bez echa, albowiem dwa lata później, pismem z 30 maja 1961 r., ówczesne Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego zaleciło zbadanie

problemu. W jego następstwie powołano Komisję ds. Sprostowania Nazwy UMCS, która miała zbadać sprawę, przedstawić wnioski Senatowi UMCS, a ten miał zdecydować o losach nazwy Uczelni. Komisja w składzie: prof. dr Grzegorz L. Seidler, przewodniczący oraz członkowie: prof. dr Janina Garbaczowska, prof. dr Aleksander Wolter i doc. dr Paweł Smoczyński, zebrała się 8 września 1961 r.

W wyniku gorącej dyskusji zdecydowano o pozostawieniu dotychczasowej nazwy. Argumentowano, że zmiana byłaby niepożądana wizerunkowo i pociągnęłaby negatywne skutki. Zwolennikiem zmiany był jedynie doc. Paweł Smoczyński, który zwracał uwagę na rażące błędy językowe, np. brak skrótowca „im.”. 4 października 1961 r. Senat UMCS uwzględnił wniosek Komisji o pozostawieniu nazwy Uczelni bez zmian⁶, a Ministerstwo zaakceptowało stanowisko Senatu. Jedynym następstwem sprawy była korespondencja b. studenta Wydziału Prawa Kazimierza Górskiego, w której przekonywał, że twórcą Uniwersytetu i autorem jego nazwy był prof. Henryk Raabe, a Adam Ostrowski tę zasługę sobie tylko przywłaszczył.

Sprawa nazwy UMCS odżyła na nowo w 1974 r. W trakcie posiedzenia Senatu UMCS 29 marca sprawę prawidłowości zapisu nazwiska uczzonej podniósł dr Julian Marciniak. Odpowiedzi udzielił Rektor prof. dr Wiesław Skrzydło, przypominając, że Senat już zajmował się tą sprawą, uznano historyczność nazwy i nie podlega ona zmianie. Skutkiem tego był anonim, który dotarł do władz Uczelni 26 kwietnia. Jego autor uważał, że poprzez formę UMCS wykreślona została z grona Polaków Maria Curie-Skłodowska, a więc nie jest godna być patronką dla Uniwersytetu. Dla przykładu podał nazwiska Fryderyka Chopina i Mikołaja Kopernika, konkludując, że inne narody mogą odebrać nazwisko uczzonej i zaliczyć je do własnych.

14 czerwca tegoż roku do władz UMCS dotarł list Olgi Kulik z Dzier-

2 Adam Ostrowski (1911–1977) – prawnik, przedwojenny pracownik Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Podczas II wojny światowej członek PPS i Okręgowy Delegat Rządu we Lwowie. Po 1945 r. – prezydent Krakowa, następnie ambasador w Szwecji i we Włoszech (1948). W latach 1954–1967 dyrektor Państwowego Instytutu Wydawniczego.

3 List Adama Ostrowskiego zamieszczony na łamach „Życia Warszawy” nr 131 z 2.06.1959 r.

4 Prof. Józef Hurwic (1911–2016) – fizykochemik i historyk nauki, w czasie II wojny światowej związany ze Związkiem Patriotów Polskich. Przedwojenne studia na Politechnice Warszawskiej pozwoliły mu na powojenną pracę, od 1948 r., na macierzystej uczelni. W następstwie wydarzeń marcowych wyjechał do Francji, gdzie spędził resztę życia. Do 1987 r. pracował na uczelniach Marsylii. Autor ponad dwustu artykułów i prac naukowych związanych z fizyką, chemią i historią nauki.

5 Z listu prof. dr. Józefa Hurwica do prof. Andrzeja Waksmundzkiego, Archiwum UMCS (dalej: AUMCS), Sprawa nazwy UMCS, teczka w opracowaniu.

6 AUMCS, Akta Sekretariatu, sygn. S 4/ 267.

żoniowa, w którym autorka wyłożyła wszystkie racje dotyczące konieczności zmiany nazwy Uniwersytetu. Wypomniała Uczelni, że nazwisko uczonej jest nagminnie przekręcane, a z Polki robi się Francuzkę. Wyraziła w końcu nadzieję, że w przeciwieństwie do poprzedników jej starania zostaną urzeczywistnione i w przyszłości dowie się z radia i prasy, że UMCS stał się UMCS. Równie interesująco wyglądała odpowiedź ze strony Rektora wysłana 11 lipca. Wykorzystano nadesłany przez panią Kulik wycinek prasowy z notatką Zygmunta Brockiego z Gdańska⁷. Brocki stwierdził, że w nazwisku Marii Curie-Skłodowskiej działa lingwistyczne prawo rosnących członów i bez względu na to, jaka będzie forma, to i tak każdy wie, że to była Polka. Stąd obie formy są poprawne, a autorka listu odczytała notatkę w sposób nieobiektywny. Rozczarowana autorka listu zaniechała dalszej korespondencji.

Po kilkunastu latach względnej ciszy problem powrócił za sprawą niezmordowanego Józefa Hurwica, który w artykule *W sprawie nazwiska i imienia Marii Skłodowskiej-Curie*, zamieszczonym w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki”, poruszył sprawę używania błędnego zapisu nazwiska patronki Uniwersytetu. Omówił reguły pisowni polskiej, zakładające umieszczanie nazwiska panińskiego przed przybrany oraz pisowni francuskiej, która jest odwrotnością polskiej. Dalej autor pisał, że uczona zawsze stosowała formę polską i w ten sposób się podpisywała, co wielokrotnie doprowadzało do błędów w tekstach francuskich. Następnie autor odniósł się do stosowania francuskiej wersji w nazwach polskich ulic czy szkół. Najbardziej bulwersowało go używanie nazwiska „Curie-Skłodowska” w nazwie Uni-

wersytetu w Lublinie, co uważał za „przykre” i że „nigdy nie jest jednak zbyt późno, by naprawić popełnione niedociągnięcie”⁸.

Artykuł, wraz z listem autora, dotarł do Rektora UMCS prof. Eugeniusza Gąsiora 4 maja 1991 r. Józef Hurwic postulował, żeby doprowadzono do zmiany nazwy Uniwersytetu zgodnie z zasadami poprawności językowej i odpowiednim szacunkiem dla patronki, na 125. rocznicę urodzin uczonej. Odpowiedzią ze strony władz Uczelni był tekst przygotowany przez prof. dr. Jana Malarczyka pt. *Uwagi o nazwie: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej*. Tekst stwierdza w punkcie pierwszym, że uchwalenie ustawy jest jedyną prawną możliwością dokonania zmiany nazwy, co ze względu na ówczesną sytuację nie znalazłoby miejsca na wokandzie sejmowej. Dalej stwierdza, że zmiana zmusiłaby Uczelnię do poniesienia wielkich kosztów finansowych i organizacyjnych – według prawa zmiana nazwy spowodowałaby automatycznie stworzenie nowej instytucji.

W punkcie drugim tekstu nastąpiło wyjaśnienie kwestii prawnej związanej z nazwiskiem patronki. Maria Skłodowska, wychodząc za mąż w 1895 r., przyjęła zgodnie z prawem francuskim nazwisko męża i od tej pory była znana jako Maria Curie. Człon „Skłodowska” dopisywała jako element podkreślenia swojej polskości. Zatem wersja „Curie-Skłodowska” jest jak najbardziej poprawną i dopuszczalną formą. Zasada „prawo nie działa wstecz” nie pozwala na zmianę w wersji francuskiej na polską ze względu na brak państwowości polskiej w chwili zawierania małżeństwa.

Punkt trzeci przedstawia stanowisko prawne, iż nazwisko jest dobrem podmiotowym każdego człowieka i można je zmienić jedynie

na prośbę zainteresowanego, co w przypadku patronki Uniwersytetu nie jest możliwe. Starania osób trzecich są w tej kwestii bezprawne. Ostatni punkt tekstu wspomina o braku skrótowca „im.” przed nazwiskiem patronki. Uznaje się to za błąd, lecz wieloletnia praktyka nie powodowała nigdy sprzeczności. Końcowa opinia jest odzwierciedleniem dotychczasowej postawy władz Uczelni – zmiana nie jest wskazana, zasadna ani formalnie możliwa.

Na posiedzeniu Senatu Akademickiego z 29 maja 1991 r. Rektor przedstawił zgromadzonym założenia tekstu prof. Malarczyka. Prawdopodobnie wszyscy zgadzali się z wyłożonymi opiniami, co można stwierdzić po uzyskanej milczącej aprobacie w kwestii zachowania dotychczasowej nazwy Uniwersytetu. Wszystkie punkty w formie skróconej zostały przedstawione w odpowiedzi władz Uczelni do prof. Józefa Hurwica 5 czerwca.

Jednym z ostatnich, jak dotąd, akcentów w sprawie prawidłowego zapisu nazwiska, a tym samym nazwy Uniwersytetu, był list z 12 sierpnia 1991 r. Jego autor, wieloletni herold miejski i członek Zespołu ds. Nazewnictwa Miejskiego przy Radzie Miejskiej miasta Lublina, Władysław Grzyb, otrzymał odpowiedź podobną do tej, którą władze Uczelni wysławały wcześniej do Józefa Hurwica. 22 sierpnia 1995 r. nadszedł list prof. zw. dr. hab. Tomasza Weissa z Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autor był zdziwiony, że Uczelnia używa błędnej nazwy i postulował konieczność zmiany nazwy, aby mogła świecić dobrym przykładem.

Przytoczone fakty dowodzą, że co jakiś czas pojawiają się chętni do wprowadzania zmian w Uczelni, z którą personalnie nigdy nie byli związani. Nie jest też pewne, że sprawa nie powróci w kontekście kolejnych prób związanych z osobą jej założyciela. Wydaje się jednak, że zmiana UMCS na UMCS nie ma szans na realizację.

Adam Borkowski

7 Zygmunt Brocki (1922–1982) – językoznawca, bibliograf, ekonomista i redaktor. Członek Armii Krajowej i uczestnik Powstania Warszawskiego, po wojnie związany z Gdańskiem i tamtejszym Instytutem Morskim. Popularyzator wiedzy o języku oraz słownictwa związanego z morzem.

8 J. Hurwic, *W sprawie nazwiska i imienia Marii Skłodowskiej-Curie*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1986, nr 3–4, s. 849–851.

W dniach 12–14 września 2016 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej odbyła się IV Ogólnopolska Konferencja Metodyczna „Problematyka pomiarów i opracowań elementów meteorologicznych”, zorganizowana przez Zakład Meteorologii i Klimatologii UMCS we współpracy z Polskim Towarzystwem Geofizycznym (Oddział w Lublinie) oraz Polską Akademią Nauk (Oddział w Lublinie). Organizowana cyklicznie od 2001 r. konferencja zgromadziła ponad 60 uczestników z całej Polski.

Fot. Sylwester Wereski

Konferencja nt. pomiarów i opracowań elementów meteorologicznych

Uroczystą inaugurację spotkania, którą tradycyjnie przeprowadził Kierownik Zakładu prof. dr hab. Bogusław Michał Kaszewski, obecnością zaszczylicili Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski, Prorektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, Dziekan Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej dr hab. Sławomir Terpiłowski, prof. nadzw. oraz Prodziekani: dr Jolanta Rodzoś, dr hab. Irena A. Pidek, prof. nadzw., dr hab. Wojciech Zgłobicki, prof. nadzw. Wśród zaproszonych gości był także prof. dr hab. Ryszard Dębicki, były prorektor UMCS, który otwierał II edycję spotkania.

Podczas konferencji wygłoszono 22 referaty oraz zaprezentowano 36 posterów, które dotyczyły kwestii metodyki pomiarów oraz problemów z porównywalnością danych uzyskanych za pomocą różnych technik pomiarowych. Duże emocje wzbudziła dyskusja na temat jakości i dostępności danych meteorologicznych zamieszczonych w Internecie. Poruszono również temat zastosowania nowoczesnych technologii i zaawansowanych modeli matematycznych w analizach meteorologicznych.

Organizowana co pięć lat konferencja metodyczna to nie tylko oficjalne

wystąpienia, ale również możliwość poznania nowych osób związanych z meteorologią i klimatologią oraz odwiedzenia niezwykłych miejsc na terenie Ogródu Botanicznego UMCS, gdzie zapoznali się z badaniami mikroklimatycznymi prowadzonymi na tym obszarze. Następnie udano się na spacer z przewodnikiem po Ogrórze Botanicznym, podczas którego największe zainteresowanie wzbudziła degustacja jadalnych liści i kwiatów roślin rosnących na terenie Ogródu oraz wystawa roślin owadożernych.

Ostatni dzień był dniem wyjazdowym. Uczestnicy warsztatów terenowych zapoznali się m.in. z problematyką ingerencji człowieka w środowisko przyrodnicze na terenie Kopalni Węgla Kamiennego Bogdanka. Następnie złożono wizytę w Dyrekcji Poleskiego Parku Narodowego w Starym Żałuczu, gdzie uczestnicy odwiedzili hodowlę żółwia błotnego, a Dyrektor Parku mgr inż. Jarosław Szymański zapoznał ich ze specyfiką obszarów chronionych. Wizyta zakończyła się leśnym spacerem po ścieżce przyrodniczej „Dąb Dominik” prowadzącej do niezwykłego jeziora Moszne. Następnie uczestnicy warsztatów mogli odpocząć podczas obiadu na terenie

Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego Poleskiego Parku Narodowego w Starym Żałuczu. Na zakończenie wszyscy stwierdzili, iż Organizatorzy idealnie przewidzieli warunki atmosferyczne, z rocznym wyprzedzeniem wybierając termin konferencji, gdyż piękna pogoda (i temperatura powietrza przekraczająca 25°C) nie opuściła Lubelszczyzny aż do ostatniego dnia wydarzenia.

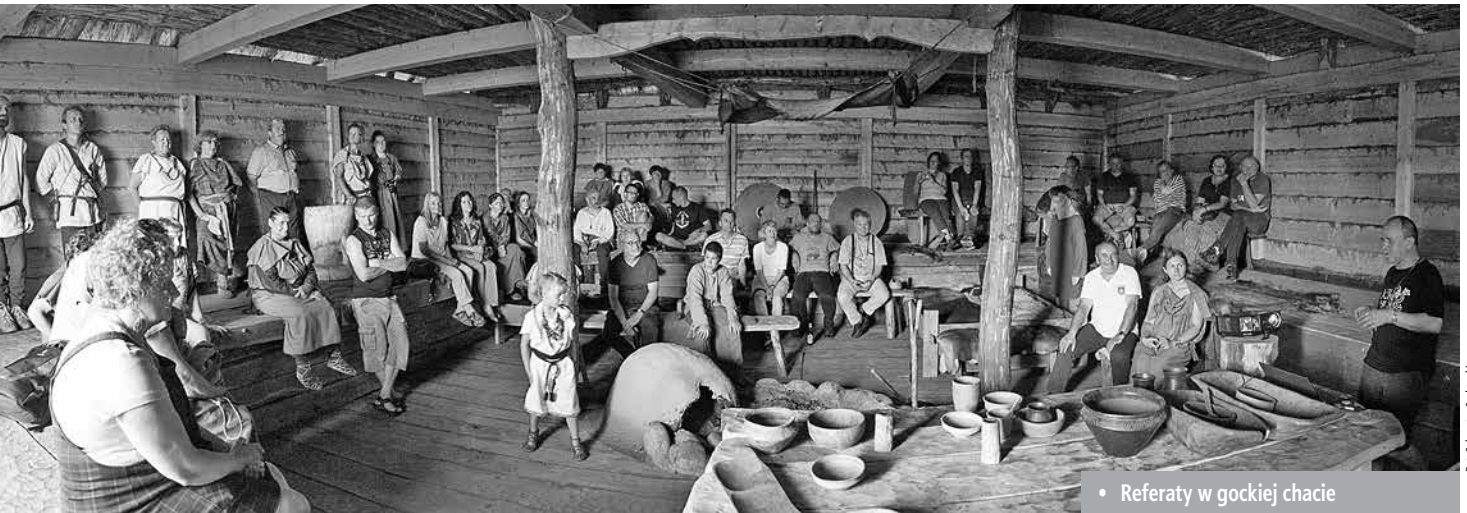
Warto wspomnieć, iż IV Ogólnopolskiej Konferencji Metodycznej towarzyszyło również Walne Zebranie członków Stowarzyszenia Klimatologów Polskich, podczas którego na nowego Prezesa Zarządu wybrano pracownika Zakładu Meteorologii i Klimatologii UMCS, pełniącego również funkcję sekretarza konferencji dr. Krzysztofa Siwka.

*Mgr Ewelina Flis
Sekretarz konferencji*

• Warsztaty terenowe nad jeziorem Moszne

Fot. Sylwester Wereski

• Referaty w gockiej chacie

Fot. Sylwester Sadowski

KAFU-Tagung w Lublinie

W dniach 23–26 czerwca 2016 r. odbyła się w Lublinie konferencja „Kommission zur Erforschung von Sammlungen archäologischer Funde und Unterlagen aus dem nordöstlichen Mitteleuropa“ (KAFU). Ta międzynarodowa organizacja stawiająca sobie za cel rekonstrukcję wiedzy o zatraconych w czasie wojny zbiorach muzealnych i dokumentacji wykopaliskowej zrzesza przedstawicieli sześciu krajów.

Co dwa lata członkowie rzeczywici KAFU spotykają się na konferencji wyjazdowej. Oprócz rozliczenia statutowych powinności analizowane są podsumowania projektów naukowych realizowanych pod egidą organizacji. Jest to również szansa dla prezentacji możliwości naukowych ośrodka goszczącego KAFU, a obrady całej części konferencyjnej mają zawsze charakter otwarty.

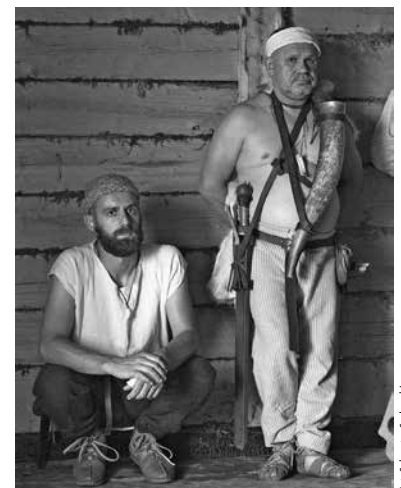
Dla naszego Instytutu Archeologii było to wielkie wyróżnienie, ma-

jące swoje odniesienie do oceny zaangażowania członków rzeczywistych KAFU i ich dorobku – a ten w odniesieniu do UMCS jest imponujący. Wystarczy wspomnieć, że powstały trzy monografie: jedna poświęcona zatraconym odkryciom archeologicznym na terenie zachodniej Krajny¹; druga prezentująca metodę odzyskiwania informacji na ich temat na podstawie doniesień prasowych²; trzecia poświęcona jest dorobkowi Roberta Liebiga, zupełnie nieznanego do niedawna badacza

pradziejów północnej Wielkopolski³. W Lublinie powstało też kilkanaście mniejszych opracowań i o charakterze przyczynkowym.

Wagę wyboru jako miejsca obrad właśnie naszej Uczelni i Lublina doceniono błyskawicznie. Patronatami honorowymi wydarzenie objęli bowiem Prezydent Miasta Lublina dr Krzysztof Żuk i Rektor UMCS prof. Stanisław Michałowski.

Otwarcie obrad zaczęły powitania wygłoszone przez Rektora UMCS prof. dr. hab. Stanisława Michałowskiego i Wiceprezydenta Lublina Krzysztofa Komorskiego. Obydwa przemówienia zrobiły na uczestnikach bardzo dobre wrażenie, a w protokole konferencji znalazły się zdania o „klarownej wizji miasta kultury, wspartej ścisłą współpracą z naukowcami, gdzie archeologia wyraźnie

• Goccy gospodarze przysłuchują się referatom

Fot. Sylwester Sadowski

1 A. Kokowski, *Przygoda z archeologią, czyli najstarsze dzieje Krajny Żłotowskiej (do czasów lokacji miasta Żłotowa)*, Warszawa 2011, 520 ss. (Wydawnictwo TRIO Warszawa).

2 A. Kokowski, W. Niemirowski, *Na tropie zaginionych odkryć. Archeologia w prasie regionalnej byłej prowincji Grenzmark Posen-Westpreußen – Auf den Spuren von Verlorenen Entdeckungen. Die Archäologie im Spiegel der Presse der ehemaligen Provinz Grenzmark – Posen-Westpreußen*, Lublin 2016, 568 ss.

3 A. Kokowski, *Robert Liebig – archeolog amator z Wielkopolski – Ein Amateurarchäologe aus Großpolen*, Lublin 2016, 206 ss.; patrz też – tenże, *Robert Liebig – archeolog amator wydobyty z głębokiego cienia – w Lublinie*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, nr 6 (225:2016), s. 44–46.

odgrywa bardzo ważną rolę” oraz o „otwartości uczelni na współpracę międzynarodową, z podkreśleniem tej ze środowiskami niemieckimi, które są niezwykle ważne dla archeologii spod znaku UMCS”. Potwierdzeniem tych słów była prezentacja dyplomu Medalu Amicis Universitatis Mariae Curie Skłodowska, którym Senat UMCS obdarzył prof. dr. Siegmara von Schnurbeina⁴, byłego dyrektora Römisch Germanische Kommission z Frankfurtu nad Menem.

Blok referatów lubelskich rozpoczął dr Sylwester Sadowski, prezentując wyniki swoich wykopalsk na gockim cmentarzysku w Swaryczowie (jako przykład systematycznych badań realizowanych przez UMCS na jednym obiekcie archeologicznym) z niezwykle interesującą interpretacją funkcji przestrzeni zajętej przez nekropole. Dr Barbara Niezabitowska-Wiśniewska podsumowała swoje badania w rejonie Ułowa, co było przykładem prowadzonych w naszej Uczelni badań interdyscyplinarnych. Z kolei dr. hab. Piotr Łuczkiwicz udowodnił, że lubelska archeologia prowadzi równoległe śmiałe badania interregionalne i potrafi w tym zakresie efektywnie i efektownie współpracować z wieloma ośrodkami zagranicznymi. Mnie było dane pokazać fragment studiów związanych bezpośrednio z działalnością KAFU na przykładzie analizy zapisek z kwerendy w muzeach Galicji i Bukowiny wykonanej w 1909 r. przez niemieckiego archeologa Gustafa Kossinę. Pozwa-

Fot. Sylwester Sadowski

• Prezes Stowarzyszenia Wioska Gotów w Masłomęczu, mgr Anna Hyrchała

Fot. Sylwester Sadowski

• Uczestnicy konferencji z gospodarzami przed wieżą widokową w Czerwnie – Czerwieniu

lają one na rekonstrukcję wiedzy o odkryciach, których efekty zaprzepaściły obie wojny światowe; w wielu aspektach sensacyjnych, szczególnie dla badaczy epoki kamienia i epoki brązu.

Przerwę w obradach poświęcono na zwiedzenie wystawy o pradziejach Lubelszczyzny w Muzeum Lubelskim, uznawanej za jedną z najefektywniejszych w kraju, gdzie udało się znakomicie wyważyć wymogi nowoczesności (rekonstrukcje, oprawa multimedialna) z pełnym wyeksponowaniem najcenniejszych zabytków. Goście zwiedzili też Kaplicę Św. Trójcy – dla wielu przecież najcenniejszy zabytek Lublina.

Blok referatów KAFU zaczął od prezentacji cyfrowej bazy danych dla znalezisk z obszaru Prus Wschodnich, która ma być wzorem dla innych obszarów objętych zainteresowaniem tego zespołu badawczego (dr Heide Eilbracht i mgr Sebastian Kriesch). Dr Jarosław Rola przedstawił współczesną funkcję dawnego Landesmuseum Schneidemühl (dzisiaj Muzeum Okręgowego w Pile) w zakresie ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego. Z kolei mgr Kacper Martyka zajął się rekonstrukcją sensacyjnego swego czasu odkrycia grobu Wikinga z Dąbrowy, a dr Marcin Bohr przekazał swoją wiedzę o śląskim cmentarzysku z okresu rzymskiego w Przylepie (Schertendorf). Podsumowania właściwie za-

mkniętych już projektów zawdzięczaliśmy dr. Christophowi Jahnowi i mgr Izie Szer (cmentarzysko z okresu rzymskiego i wędrowek ludów w Stręgielu, pow. węgorzewski) oraz Cecilii Hergheligi prezentującej kapitalne litewskie cmentarzysko średniowieczne z Ramučiai (Ramutten).

W sobotę uczestnicy konferencji zwiedzili wystawę archeologiczną w Muzeum Zamojskim, gdzie prezentowana jest najwartościowsza część dorobku z badań Instytutu Archeologii UMCS na gockich cmentarzyskach w Masłomęczu i w Gródku nad Bugiem. Jednak po wizycie w Muzeum Lubelskim ekspozycja ta sprawiała niestety wrażenie mocno archaicznej, pomimo obecności często efektywniejszych eksponatów.

Celem wizyty w Czerwnie – Czerwieniu było co prawda zapoznanie się „na własne oczy” ze słynnymi reliktaami grodu – odkrycia dokonane w jego okolicy są powszechnie znane europejskie archeologii⁵, ale głównym punktem było spotkanie z władzami samorządowymi miasta i gminy Tyszowce oraz przedstawicielami lokalnych stowarzyszeń działających na rzecz ochrony tego unikatowego obiektu. Uczestnicy konferencji wiedzieli przecież, że to właśnie zdecydowana interwencja burmistrza Mariusza Zająca spowodowała szeroko zakrojoną akcję ratowania, a potem systematycznych

⁴ Z przyczyn niezależnych Laureat nie mógł przybyć do Lublina.

⁵ A. Kokowski, *Skarby z Czerwna – Czerwienia. Odkrycie na miarę roku Marii Curie-Skłodowskiej*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, nr 1 (181:2012), s. 12–13.

badania Czerwna. Interesowano się również sposobem wykorzystania obiektu i badań archeologicznych dla lokalnej polityki wizerunkowej i projektów gospodarczych. Władze miasta potraktowały spotkanie bardzo poważnie, przygotowały świetną prezentację swoich działań, a co najważniejsze, zapewniły obecność przedstawicieli wszystkich stowarzyszeń łączących swoją działalność z grodziskiem. Gości ujęła ich spontaniczność, ale również niezwykle klarownie zdefiniowane cele, do których zmierzają. Zasada „gród jest świętością, więc działajmy w jego cieniu” najlepiej obrazuje stosunek lokalnych społeczności zarówno do najcenniejszego zabytku, jak i do interdyscyplinarnych działań naukowych toczących się wokół niego.

Kolejnym celem wizyty była „Wioska Gotów” w Masłomęczu. Jest to najbardziej spektakularny przykład społecznej konsumpcji wyników wykopalisk, podziwiany szeroko poza granicami kraju. Uczestników interesowała też polityka gminy Hrubieszów wobec dziedzictwa archeologicznego – władze przygotowały w związku z tym zwięzły raport – i strategia jego promocji. Warto przypomnieć, że jest to jedyne miejsce w świecie, gdzie w szkołach podstawowych i gimnazjach dzieci uczą się o historii Gotów, a doroczne konkursy wiedzy na temat archeologii swoim zasięgiem dawno przekroczyły granice powiatu.

W przejeździe przez Kotlinę Hrubieszowską nie mogło zabraknąć widokowej w Gródku na Bugiem, z której ogląda się nie tylko piękną, szeroką w tym miejscu dolinę rzeki z „Królewskim Kątem”, ale przede wszystkim wyeksponowane relikty gockiego cmentarzyska i przylegającego doń wielkiego placu handlowego z III–IV w. Nie zdążono co prawda zwiedzić Muzeum S. Staszica w Hrubieszowie – partnera największego

• Tradycyjna fotografia z masłomęckimi Gotami

europejskiego muzeum w Berlinie⁶, ale pracownicy tej placówki zaangażowani byli również w ostatni punkt programu – wizytę w gockiej wiosce.

Z satysfakcją stwierdzam, że masłomęcki skansen zrobił na gościach ogromne wrażenie, ale mieszkańcy wioski, ubrani w stroje gockie – wprost piorunujące. Wszystkich przywitał wójt gminy Hrubieszów Jan Mołodecki, pierwszy w Polsce samorządowiec, który zrozumiał, jaką szansą dla funkcjonowania biednej w zabytki gminy są systematyczne wykopaliska. To właśnie dzięki jego staraniom nauczono się nie tylko archeologię akceptować, rozumieć, wykorzystywać, ale również szanować jej dorobek⁷.

Przedstawiłem krótką, multimedialną historię ćwierćwiecznej obecności archeologów w Masłomęczu (trochę z przymrużeniem oka, ale z wyeksponowaniem wszystkich najważniejszych efektów naukowych i promocyjnych), po czym dyrektor hrubieszowskiego Muzeum, mgr Bartłomiej Bartęcki przedstawił w podobny sposób dzieje powstania skansenu i grupy ludzi, którzy uznali za celowe odtwarzanie życia sprzed 1800 lat.

Niekończące się zwiedzanie poszczególnych obiektów, rozmowy z miej-

scowymi „Gotami” (nie było bariery językowej!), degustacja gockiej kuchni zakończyły wizytę w Masłomęczu. Długa droga do Lublina przebiegła pod znakiem dyskusji na temat społecznej roli archeologii, ale przede wszystkim nad fenomenem niebywałego szacunku do starożytnego dziedzictwa kulturowego, jakiego przyszło przez cały dzień doświadczać. Oczywiście królował zachwyt nad słowiańskimi mieszkańcami wioski, którzy uznali za swoją kulturę germańskiego ludu.

Co dało KAFU lubelskiej archeologii? Przede wszystkim wszystkie nasze referaty zyskały kwalifikację do druku w roczniku „Acta Praehistorica et Archaeologica”. Z prof. Piotrem Łuczkiwiczem zostaliśmy członkami jednego z najstarszych europejskich towarzystw naukowych, istniejącego od 1844 r. – „Prussia Gesellschaft”. Otrzymałem też zaproszenie do pracy w wielkim, międzynarodowym projekcie naukowym „Die Germanen”, który ma zakończyć się monografią i monumentalną wystawą. Dyrektor Museum für Vor- und Frühgeschichte, a zarazem Przewodniczący KAFU prof. Matthias Wemhoff zaproponował hrubieszowskiemu muzeum wystawę efektownych skarbów będących w posiadaniu kierowanej przezeń placówki. Znaleźliśmy również pełne potwierdzenie dla renomy dobrego organizatora i świetnego partnera naukowego. Wyniki naszych badań oceniono bardzo wysoko, a ich skuteczność jako godną pozazdrosczenia.

Andrzej Kokowski

6 A. Kokowski, *Schliemann w Hrubieszowie!*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, nr 9 (159:2009), s. 36–38; tenże – „Srebrny koń” galopuje do Hrubieszowa, „Wiadomości Uniwersyteckie”, nr 3–4 (172–173:2011), s. 35.

7 A. Kokowski, *Trzydzieści powodów do dumy z mieszkania w krainie Gotów*, Zamość 2007, 76 ss.; tenże – *Gocka дума Masłomęcza – The Gothic pride of Masłomęcz*, Masłomęcz – Hrubieszów – Lublin, 160 ss.; tenże – *Gocka дума Masłomęcza – The Gothic pride of Masłomęcz. Archeologiczne dziedzictwo regionu hrubieszowskiego – Archaeological heritage of Hrubieszów district*, Masłomęcz – Hrubieszów – Lublin 2014, 176 ss.

Językowa klasa akademicka

• Podpisanie umowy o współpracy. Od lewej: Dyrektor Gimnazjum nr 18 i Dziekan Wydziału Humanistycznego

9 września 2016 r. odbyła się uroczystość podpisania umowy partnerskiej pomiędzy Wydziałem Humanistycznym UMCS a Gimnazjum nr 18 im. Macieja Rataja w Lublinie, w której udział wzięli Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski, Prorektor ds. Kształcenia prof. dr hab. Alina Orłowska, Dziekan Wydziału prof. dr hab. Robert Litwiński, Dyrektor Gimnazjum mgr Marek Krukowski oraz mgr Ewa Bab, inspektor z Wydziału Oświaty i Wychowania w Lublinie. Uroczystość prowadził dr hab. Jarosław Krajka, Kierownik Zakładu Lingwistyki Stosowanej UMCS i pomysłodawca tego przedsięwzięcia.

Celem podpisania umowy jest aktywne wspieranie akademickiej klasy dwujęzycznej z Gimnazjum nr 18 przez kolejne trzy lata. Ta rola przypadła Zakładowi Lingwistyki Stosowanej i jego pracownikom. Umowa o wzajemnej współpracy ma służyć podnoszeniu jakości kształcenia, pogłębianiu zainteresowań uczniów gimnazjum, a także wymianie doświadczeń i wypracowaniu atrakcyjnych form nauczania języka obcego. Umowa jest także profesjonalną i atrakcyjną formą promocji kierunku lingwistyka stosowana oraz UMCS. Szkoła będzie upowszechniać informacje o patronacie Zakładu Lingwistyki Stosowanej UMCS, eksponować w widocznym miejscu na terenie szkoły ofertę Zakładu Lingwistyki, umożliwiać

studentom lingwistyki stosowanej odbywanie praktyk metodycznych z zakresu języków obcych oraz organizować spotkania promocyjne z uczniami.

Ścisła współpraca Zakładu Lingwistyki Stosowanej jako patrona nowo utworzonej dwujęzycznej klasy akademickiej polegać będzie na umożliwieniu czynnego udziału uczniów i nauczycieli Gimnazjum nr 18 w przedsięwzięciach dydaktycznych, naukowych i kulturalnych w Zakładzie, udzielaniu konsultacji i wsparcia naukowego dla nauczycieli i uczniów, udostępnianiu uczniom i nauczycielom Gimnazjum księgozbioru i publikacji dotyczących nauczania i uczenia języków obcych, informowaniu o istotnych publikacjach naukowych z zakresu glottodydaktyki, organizowaniu

wspólnych przedsięwzięć w zakresie języka i kultury krajów anglojęzycznych, sprawowaniu opieki merytorycznej nad konkursami językowymi.

Podczas wrześniowego spotkania uczestnicy mogli zapoznać się z bogatym programem kształcenia akademickiego na kolejne lata, który został opatrzony tematami przewodnimi i przeróżnymi zajęciami, warsztatami i wydarzeniami. I tak dla I klasy (rok szkolny 2016/2017) jest to *Język i kultura*, dla II klasy (2017/2018) będzie to *Warsztat pracy tłumacza*, a dla III klasy (2018/2019) – *Tłumaczenie w praktyce*. Ponadto, uczniowie będą brać udział w wydarzeniach cyklicznych proponowanych przez UMCS, takich jak Hieronimki – Międzynarodowy Dzień Tłumacza na UMCS, Drzwi Otwarte na Wydziale Humanistycznym, Wojewódzki Konkurs Piosenki Rosyjskiej, Dzień Świętego Patryka, Dzień gotycki czy Konkurs Słowistyczny. Do

Fot. Dariusz Raczowski

• Wręczenie indeksu uczniowskiego i nakładanie biretu

Fot. Dariusz Raczowski

współpracy zaproszeni są nauczyciele i wykładowcy wszystkich języków. Koordynatorem działań ze strony gimnazjum została nauczycielka języka angielskiego i absolwentka kierunku lingwistyka stosowana UMCS mgr Joanna Kobyłka. Nad realizacją postanowień umowy od strony administracyjnej, dydaktycznej i programowej czuwać będzie dr Agnieszka Potyriańskiej z Zakładu Lingwistyki Stosowanej.

Miłym i podniosłym akcentem spotkania 9 września było wręczenie obecnym na uroczystości 31 uczniom i uczniom akademickiej klasy dwujęzycznej z Gimnazjum nr 18 Indeksów ucznia oraz założenie im biretów „żakowskich” przez Dziekana Wydziału Humanistycznego.

Jolanta Knieja

Fot. M. Kluczek, J. Reclaw

• Prof. dr hab. Siegmara von Schnurbein

Medal dla prof. Siegmara von Schnurbeina

Decyzją Senatu UMCS, na wniosek Instytutu Archeologii poparty przez Radę Wydziału Humanistycznego, jeden z najwybitniejszych archeologów wpisany został na listę Amicis Universitatis Mariae Curie Skłodowska. Laureat odbierze medal w trakcie inauguracji nowego roku akademickiego.

Profesor dr hab., wielokrotny doktor *honoris causa* Siegmara von Schnurbein – dzisiaj *emeritus* – należy do koryfeuszy archeologii europejskiej. Jego dorobek naukowy oraz działalność na rzecz dyscypliny naukowej dały mu ogromne uznanie, szacunek i zbudowały autorytet o rzadkim wymiarze. Zastąpił również jako promotor badań interdyscyplinarnych i międzynarodowych. Jego wieloletnie badania w słynnej Alezji (oppidum celtyckie broniące się przed Cezarem) z zespołem francuskich i niemieckich archeologów uznawane są za prekursorskie w zakresie nowoczesnego partnerstwa naukowego. Zainicjował i pilotował monumentalne przedsięwzięcie „Corpus Römische Funde im europaischen Barbaricum”, którego owocem jest kilkanaście opastych tomów. W latach 1990–2006 piastował funkcję syrektora liczącej ponad sto lat, jednej z najbardziej prestiżowych europejskich instytucji archeologicznych – Römisch-Germanische Kommission (RGK) we Frankfurcie nad Menem, posiadającą jedną z najznakomitszych w świecie bibliotek archeologicznych. Z tej pozycji konsekwentnie wprowadzał w życie idee jej otwartości, skierowaną w szczególności na kraje słowiańskie. Jego niezwykła życzliwość i ofiarność w zdobywaniu środków wspierających badania młodych uczonych z Polski, Czech, Słowacji oraz Węgier, Rumunii i innych krajów bałkańskich zaowocowała karierami wielu znakomitych dzisiaj ar-

cheologów. Zasiadał w wielu radach naukowych decydujących o realizacji projektów i o stypendiach naukowych. Zasiada w prezydium komitetu wykonawczego Union Internationale des Sciences Pre- et Protohistoriques, jest m.in. członkiem rzeczywistym Austriackiego Instytutu Archeologicznego i członkiem honorowym Society of Antiquaries w Londynie.

W roku 2003 został doktorem *honoris causa* Uniwersytetu Warszawskiego. W roku 2009 otrzymał za swoją działalność naukową nagrodę European Heritage Award. To tylko sygnałne elementy z barwnego życiorysu naukowca.

Zasługi dla UMCS

Profesora von Schnurbeina zachwyciły wyniki lubelskich badań nad okresem rzymskim. Jego staraniem opublikowana została po niemiecku *in extenso* habilitacja prof. A. Kokowskiego. Po czym Katedrę Archeologii UMCS spotkało wielkie wyróżnienie wpisania na listę priorytetowych partnerów RGK. Oznaczało to nieograniczony dostęp do Biblioteki RGK, miejsce w pokojach gościnnych dla realizujących projekty badawcze i nieodpłatny dostęp do wszystkich mediów naukowych RGK. Dzięki temu lubelscy archeolodzy odbyli tam już 39 dwutygodniowych cykli studiów badawczych. Kiedy decydowały się losy wyboru partnera do budowania internetowej bazy danych literatury archeologicznej DIABOLA – ZENO, Profesor bez wahania wskazał

na Instytut Archeologii UMCS jako najodpowiedniejszego partnera w Polsce. Przez dwa lata RGK finansowało zatrudnienie dwojga pracowników dla realizacji zadania, a biblioteka IA UMCS wzbogaciła się dzięki temu o setki bezcennych publikacji. Z polecenia Profesora i za jego wstawiennictwem możliwe było dotarcie do wszystkich instytucji w Niemczech, jakie znalazły się na listach badawczych życzeń stypendystów z Lublina. W końcu jako wiceprzewodniczący fundacji „Freunde der Archäologie in Europa e. V.” wsparł wydanie książki A. Kokowskiego i W. Niemirowskiego *Na tropie zaginionych odkryć. Archeologia w prasie regionalnej byłej prowincji Grenzmark Posen-Westpreußen – Auf den Spuren von Verlorenen Entdeckungen. Die Archäologie im Spiegel der Presse der ehemaligen Provinz Grenzmark – Posen-Westpreußen* (Lublin 2016) również w języku niemieckim. Z niezwykłą uwagą śledzi na bieżąco archeologiczne poczynania rodem z UMCS, promując je w całym świecie. Słynne w środowisku jest jego po wielokroć wypowiedziane zdanie: „w Lublinie archeologia zyskuje inny wymiar – tutaj umieją docierać tam, gdzie nikt nie odważył się nawet dotąd pomyśleć”.

Medal Amicis Universitatis jest najskromniejszą formą wyrażenia wdzięczności za dziesiątki lat naukowej opieki. Nie mniej nie ma piękniejszego i wartościowszego określenia jak „Amicis”.

Andrzej Kokowski

Archiwum autora

Wizyta studyjna na islandzkim Uniwersytecie Bifröst

W dniach 4–9 września 2016 r. pracownicy Wydziału Filozofii i Socjologii dr Monika Baczeńska-Ciupak i mgr Andrzej Stawicki odbyli wizytę studyjną na Uniwersytecie Bifröst w Islandii. W wyjeździe wzięli również udział: inicjatorka projektu mgr Marlena Wosiak z Centrum Badań Naukowych i Współpracy Międzynarodowej oraz dr Magdalena Jasińska i dr Andrzej Wodecki z Uniwersyteckiego Centrum Zdalnego Nauczania i Kursów Otwartych.

Podczas wizyty pracowano nad koncepcją partnerstwa strategicznego pomiędzy uniwersytetami w zakresie realizacji dwóch projektów, które zostaną zgłoszone do konkursu organizowanego w ramach programu Erasmus+. Dr Andrzej Wodecki i dr Magdalena Jasińska przedstawili koncepcję projektu w obszarze *distance*, *blended* i *e-learning*. Dr Monika Baczeńska-Ciupak, mgr Marlena Wosiak i mgr Andrzej

Stawicki przedstawili pomysł dotyczący wzmocnienia społecznej odpowiedzialności uniwersytetu, zakładający stworzenie laboratorium społecznego, będącego przestrzenią współpracy naukowców z przedstawicielami samorządów, instytucji publicznych, środowisk pozarządowych oraz biznesu. Główną ideą, która przyświeca pomysłowi, jest wykorzystanie potencjału obu jednostek naukowych na rzecz szerszego zaangażowania

naukowców i studentów w rozwiązywanie problemów, jakie napotykają organizacje i instytucje funkcjonujące w otoczeniu uniwersytetów. Korzyścią dla uniwersytetów będzie wzmocnienie aspektu praktycznego procesu kształcenia, upowszechnienie metod kształcenia, takich jak *problem based learning* oraz *project based learning*, co w połączeniu ze ścisłą współpracą z praktykami zapewni studentom warunki do kształtowania umiejętności i kompetencji nie tylko badawczych, ale również tych pożądanых aktualnie przez pracodawców.

Obydwa projekty spotkały się z zainteresowaniem uniwersytetu goścącego. Podczas ich realizacji wykorzystany zostanie potencjał obu uczelni w postaci posiadanej sieci uniwersytetów partnerskich, co umożliwi wymianę doświadczeń i dobrych praktyk oraz pozwoli nawiązać szersze kontakty międzynarodowe.

Projekt finansowany ze środków funduszy norweskich i funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz środków krajowych. Wyłączną odpowiedzialność za treść publikacji ponosi Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej.

Andrzej Stawicki

• Uczestnicy XXXVI Sympozjum Polarne

XXXVI Sympozjum Polarne

W dniach 8–11 czerwca 2016 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS odbyło się XXXVI Sympozjum Polarne pt. *Progress in polar research – new experiences and challenges*, zorganizowane przez Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej i Wydział Politologii oraz Centrum Innowacji i Komerccjalizacji Badań UMCS, Polskie Towarzystwo Geograficzne Oddział Lubelski, Klub Polarny Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Komitet Badań Polarnych przy Prezydium PAN, Polskie Konsorcjum Polarne i APECS Polska. Ponad 180 uczestników reprezentowało wiodące polskie ośrodki uniwersyteckie i badawcze, pracujące w obszarach polarnych.

Spotkanie stało się doskonałą okazją zarówno do podsumowania dotychczasowych osiągnięć naukowych, jak i do prezentacji najnowszych wyników badań oraz dyskusji nad aktualnymi wyzwaniami badawczymi i logistycznymi. Podczas sesji plenarnej oraz sesji tematycznych zaprezentowano 82 referaty oraz 68 posterów, których tematyka dotyczyła szerokiego spektrum badań abiotycznych i biotycznych prowadzonych obecnie w Arktyce i Antarktyce. Istotnym elementem sympozjum były również spotkania panelowe zespołów roboczych (Komitet Badań Polarnych PAN, Polskie

Konsorcjum Polarne, Scientific Committee on Antarctic Research) oraz warsztaty dla młodych naukowców APECS.

Ważnym punktem agendy tegorocznego Sympozjum Polarne było świętowanie 30. rocznicy pierwszej lubelskiej wyprawy polarnej na Spitsbergen. Z tej okazji w ramach sesji jubileuszowej przypomniano tamto wydarzenie oraz uhonorowano jej uczestników. Wyróżnieni zostali: Stefan Bartoszewski, Jan Dzierżek, Andrzej Gluza, Marian Harsimuk, Zbigniew Klimowicz, Jerzy Nitychoruk, Janina Repelewska-Pękalowa, Jan Rodzik, Ryszard Szczęsny

oraz w szczególny sposób prof. Kazimierz Pękała – inicjator lubelskich wypraw polarnych. W latach 1986–2016 odbyło się 28 ekspedycji, w których uczestniczyło go osób reprezentujących zarówno Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, jak też inne instytucje naukowo-badawcze w kraju i zagranicą. Miejscem bazowym lubelskich wypraw każdorazowo jest stara osada górnicza Calypsoyben, położona na południowym brzegu Bellsundu (SW Spitsbergen). Z okazji jubileuszu wydano pamiątkowy album fotograficzny pt. *Podróż w przeszłość – 30-lecie Wypraw Polarnych UMCS na Spitsbergen*, dokumentujący wszystkie wyprawy. 30-lecie lubelskich eksploracji polarnych zbiegło się w czasie z jubileuszem urodzin niezwykle zasłużonych członków społeczności polarnej: prof. Marii Agaty Olech, prof. Aleksandra Gutercha oraz prof. Kazimierza Pękali.

W ramach XXXVI Sympozjum Polarne Stowarzyszenie Młodych Badaczy Polarnych na Progu Karriery (APECS Polska) zorganizowało Warsztaty dla Młodych Polarników pt. „Nie JAK, ale z KIM, czyli

o nauce współpracy i współpracy w nauce". Udział w nich wzięło blisko 30 osób, reprezentujących różne ośrodki, dyscypliny badawcze oraz etapy kariery naukowej. Spotkanie obejmowało dwie sesje. Pierwszą, poświęconą roli interdyscyplinarności w naukach polarnych, prowadzili dr Bartłomiej Luks (Instytut Geofizyki PAN) i dr Michał Łuszczuk (Wydział Politologii UMCS), z pomocą organizatorów – dr Mai Lisowskiej (Polskie Konsorcjum Polarne/ Centrum Studiów Polarnych, UŚ) oraz mgr Marty Bystrowskiej (Centrum Studiów Polarnych, UŚ). Sesja ta składała się z dwóch części. Część pierwsza była okazją do wyjaśnienia pojęcia interdyscyplinarności oraz ukazania jej roli w międzynarodowych programach badawczych. Dodatkowo uczestnicy, poprzez udział w interaktywnej grze, mogli sprawdzić, jakie efekty można osiągnąć w grupie, której członkowie posiadają różne doświadczenia i różną wiedzę specjalistyczną. Następnie młodszy stażem uczestnicy – pod kierunkiem dr. Łuszczuka – mieli możliwość opracowania interdyscyplinarnych koncepcji badań, m.in. szukając w 3-4-osobowych grupach pomysłów na własne wyzwania badawcze, oferujące szerokie możliwości poznania i zrozumienia procesów zachodzących w regionach polarnych. Z kolei uczestnicy posiadający już pewne doświadczenie w zakresie projektów, zwłaszcza interdyscyplinarnych, dyskutowali razem

• Sesja jubileuszowa. Od lewej: prof. Kazimierz Pękała, nestor lubelskich polarników, prof. Jacek Jania, przewodniczący Komitetu Badań Polarnych, prof. Stanisław J. Czuczwar, wiceprezes PAN

Fot. Piotr Zagórski

z dr. Luksem własne już bardziej dojrzałe pomysły i rozważali propozycje dotyczące ogólnopolskich działań w zakresie nauk polarnych, współpracy międzydyscyplinarnej oraz relacji między nauką a światem gospodarki i polityki.

Druga część warsztatów pt. „Psychologiczne ekstrema, czyli co w nas pęka, gdy lód pod stopami?” poświęcona została roli psychiki i czynników grupowych w adaptacji do pracy w warunkach ekstremalnych. Prowadziła ją dr Agnieszka Skorupa z Instytutu Psychologii UŚ, która m.in. przedstawiła wyniki swoich badań na grupie polarników, którzy spędzili cały rok, prowadząc badania w Polskiej Stacji Polarnej w Horn-

sundzie na Svalbardzie. Uczestnicy warsztatów mieli także okazję wziąć udział w sesji informacyjnej Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR), dotyczącej programów stypendialnych i nagród SCAR, w tym nagrody Tinker-Muse Prize for Science and Policy in Antarctica oraz SCAR Fellowship Programme. Na podstawie ankiet można uznać, iż warsztaty w Lublinie były dla nich świetną okazją do wzajemnego poznania, poszerzenia wiedzy na temat zakresu badań polarnych i również dobrej zabawy.

*Piotr Zagórski
Jan Rodzik
Michał Łuszczuk
Maja Lisowska*

• Uczestnicy warsztatów prezentują wyniki swojej pracy

Fot. P. Lepliewski

• Prowadzący warsztaty: M. Łuszczuk, M. Lisowska, B. Luks

Fot. P. Lepliewski

„Solidarność w czasach nieufności”

XVI Zjazd Polskiego Towarzystwa Socjologicznego

W dniach 14–17 września 2016 r. pracownicy Instytutu Socjologii UMCS wzięli udział w XVI Ogólnopolskim Zjeździe Socjologicznym, który tym razem odbył się w Gdańsku. Zjazd Polskiego Towarzystwa Socjologicznego jest organizowaną cyklicznie, największą konferencją socjologiczną w Polsce. W tegorocznej edycji wzięły udział 954 osoby, które obradowały w 93 grupach tematycznych. Hasło przewodnie XVI Zjazdu brzmiało „Solidarność w czasach nieufności” i nawiązywało do aktualnych wyzwań stojących zarówno przed polskim, jak i globalnym społeczeństwem.

Wykład inauguracyjny pt. „Dangerous Nouns – Differentiation, Rationalization and Modernization” wygłosił prof. Hans Joas, profesor honorowy Berlińskiego Uniwersytetu Humboldta oraz profesor socjologii i myśli społecznej na Uniwersytecie Chicagowskim. Wśród gości z zagranicy

obecna była również prof. Margaret Abraham – przewodnicząca Międzynarodowego Towarzystwa Socjologicznego, prof. Milda Alisauskienė – przewodnicząca Litewskiego Towarzystwa Socjologicznego, prof. Airi-Alina Allaste – przewodnicząca Estońskiego Stowarzyszenia Socjologów oraz prof. Vil Bakirov – przewodniczący Ukraińskiego Towarzystwa Socjologicznego. Swoją wykład wygłosił również prof. Jean Claude Kaufmann z Uniwersytetu Paryskiego.

Poza obradami w grupach tematycznych zorganizowano trzy sympozja oraz cztery sesje plenarne. Toczące się w ich ramach dyskusje ogniskowały wokół zagadnień związanych z przemianami, czy też kryzysem, solidarności i zaufania społecznego w potransformacyjnej Polsce, rosnącymi podziałami wewnątrz polskiego społeczeństwa, przemianami

relacji międzypokoleniowych oraz religijności we współczesnej Polsce. Ważnym tematem była autorefleksja socjologów na temat ich publicznej funkcji, odpowiedzialności oraz miejsca socjologii i badań społecznych w kształtowaniu rzeczywistości. Podczas dyskusji poświęconych tym zagadnieniom wyraźnie wybrzmiała potrzeba większego zaangażowania badaczy zarówno w dyskusje nad kształtem obecnego i przyszłego społeczeństwa, jak i w konkretne działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów i wspieranie pożądaných społecznie zmian.

Instytutu Socjologii UMCS w obradach grup tematycznych reprezentowało 13 pracowników. Dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak wygłosiła referat pt. „Tropy autorefleksji i stan samoświadomości współczesnej polskiej socjologii”, w którym przedsta-

Zdjęcie: www.facebook.com/nisjazdps

• Socjo-Areopag w Gdańskim Teatrze Szekspirowskim

wiła wnioski z analizy specyficznych dla Polski uwarunkowań i mechanizmów tworzenia oraz wykorzystywania wiedzy socjologicznej, wpisując się tym samym w dyskusję nad publiczną funkcją swojej dyscypliny naukowej. W referacie „Inny zawsze obcy. Jednostka wobec konfliktów międzykulturowych” dr hab. Urszula Kusio zabrała głos w sprawie konsekwencji, jakie niesie dla jednostki obserwowane we współczesnym, zglobalizowanym świecie zjawisko często określane mianem „zderzenia cywilizacji”. Dr hab. Wojciech Misztal w wystąpieniu „Lokalna kultura polityczna. Przypadek gminy Końskowola” przedstawił wnioski z badań, podczas których obserwował mechanizmy i uwarunkowania funkcjonowania lokalnej sfery publicznej oraz demokracji partycypacyjnej. Dr hab. Włodzimierz Piątkowski wraz z mgr Anną Sadowską we wspólnym referacie pt. „Badać się, czy się nie badać. Socjomedyczna analiza zgłaszalności na badania cytologiczne w Polsce” przedstawił wyniki badania przeprowadzonego na reprezentatywnej próbie pacjentek z podejrzeniem raka szyjki macicy. Dr Jarosław Chodak w referacie „Opór obywatelski w hybrydowych systemach politycznych. Przypadek Europy postkomunistycznej” analizował uwarunkowania mobilizacji obywatelskiej w krajach byłego ZSRR oraz podjął próbę reinterpretacji dotychczasowych twierdzeń na temat aktywności obywatelskiej w przestrzeni postkomunistycznej.

Dr Małgorzata Dziekanowska analizowała przemiany ról społecznych kobiet ze środowisk wiejskich, zwracając uwagę na ich potencjał innowacyjny. W referacie pt. „Przedsiębiorczość kobiet wiejskich. Nowe ścieżki innowacji”, opierając się na badaniach empirycznych, podjęła próbę przedstawienia modelu osobowego współczesnej kobiety przedsiębiorczej. Dr Izabela Łucjan i dr Dominika Polkowska zabrały głos w sprawie kształtu oraz kierunków transformacji współczesnego rynku pracy. Pierwsza z pań w referacie „Generatory zmiany – źródła i kierunki transformacji rynku pracy” poruszała problematykę czynników wpływających na nierównowagę oraz sprzeczności towarzyszące dynamicznym przemianom rynku pracy; druga natomiast w referacie pt. „Prekariat – współczesne oblicza stosunków pracy” zwróciła uwagę na specyfikę zjawiska prekaryzacji stosunków pracy w krajach peryferyjnych, oddalonych od światowego rdzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Dr Aleksandra Kołtun wygłosiła referat „Wiedza na rzecz zmiany społecznej. Studium przypadku”. Przedstawiła wnioski z badań empirycznych, których celem była rekonstrukcja codziennych mikropraktyk tworzenia wiedzy na styku administracji publicznej, społeczeństwa oraz akademickich nauk społecznych, ze szczególnym naciskiem położonym na relacje pomiędzy wiedzą a zmianą społeczną. Dr Artur Wysocki w referacie „Wojna Polsko-Polska. Polityzacja tożsamości

zbiorowych Polaków, czy realny konflikt społeczny?” zabrał głos w sprawie obserwowanego obecnie w Polsce sporu o kształt i treści tożsamości zbiorowej Polaków. Mgr Andrzej Stawicki w wystąpieniu pt. „Badania ewaluacyjne a praktyka zarządzania jakością kształcenia w szkolnictwie wyższym” zwrócił uwagę na metodologiczne problemy związane z ewaluacją procesu kształcenia w szkolnictwie wyższym oraz przedstawił propozycję systemowego podejścia do tego typu badań, rozumiejąc je jako element procesu organizacyjnego uczenia się.

Wydarzeniem kończącym Zjazd był panel dyskusyjny pt. „Socjo-Areopag: Nasza chata z kraja?”, poprowadzony przez Edwina Bendyka (Polityka), w którym wzięli udział prof. Anna Giza (UW), prof. Andrzej Leder (PAN), prof. Cezary Obracht-Prondzyński (UG) oraz Krzysztof Mazur (Klub Jagielloński). W dyskusji poruszano kwestie związane z tożsamością Polaków, miejsca Polski na społeczno-kulturowej i politycznej mapie Europy oraz aktualnych wyzwań stojących przed polskim społeczeństwem.

Podsumowując, XVI Zjazd Polskiego Towarzystwa Socjologicznego był niezwykle inspirujący i pozwolił dokonać przeglądu najistotniejszych zagadnień, z którymi mierzą się aktualnie polscy badacze społeczeństwa. Myśl przewodnia towarzysząca badaczom podczas Zjazdu oraz dyskusje toczone się podczas sympozjów, sesji plenarnych i spotkań grup tematycznych dostarczają wniosków, że w czasach dynamicznych zmian i rodzących się w ich wyniku niepewności, podziałów i konfliktów socjologicznie są świadomi swojej niewystarczającej obecności w przestrzeni publicznej i dostrzegają potrzebę dostarczenia i skuteczniejszego komunikowania rzetelnej wiedzy na temat społeczeństwa, co wydaje się niezbędne dla budowania spójnego i solidarnego społeczeństwa oraz tworzenia wspólnej wizji przyszłości, która będzie w stanie przełamać obecnie istniejące podziały, będące zdaniem wielu socjologów efektem upolitycznienia dyskursu publicznego.

Andrzej Stawicki

• Socjo-Areopag w Gdańskim Teatrze Szekspirowskim

Zdjęcie: www.facebook.com/669424915

„Edukacja polonistyczna – metamorfozy”

W dniach 26–27 września 2016 r. w Lublinie odbyła się interdyscyplinarna konferencja naukowo-dydaktyczna pt. „Edukacja polonistyczna – metamorfozy”, zorganizowana przez Zakład Edukacji Polonistycznej i Innowacji Dydaktycznych oraz władze Instytutu Filologii Polskiej i Wydziału Humanistycznego UMCS.

Archiwum autora

• Od lewej: prof. M. Karwatowska, prof. R. Litwiński, prof. S. Michałowski, prof. A. Orłowska, prof. A. Bałtajewski.

Uroczyste otwarcie konferencji odbyło się w sali Rady Wydziału Humanistycznego. Prodziekan prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska, Kierownik Zakładu Edukacji Polonistycznej i Innowacji Dydaktycznych powitała zebranych gości i poprosiła o zabranie głosu przedstawicieli władz uczelnianych: Rektora UMCS prof. dr. hab. Stanisława Michałowskiego, Dziekana Wydziału Humanistycznego prof. dr. hab. Roberta Litwińskiego oraz Dyrektora Instytutu Filologii Polskiej prof. dr. hab. Arkadiusza Bałtajewskiego, którzy podkreślili znaczenie edukacji polonistycznej w rozwoju kolejnych pokoleń Polaków, świadomych tożsamości językowej.

Obrazy plenarne zakończyły się żywą dyskusją na temat roli edukacji polonistycznej, która, zgodnie ze słowami manifestu wygłoszonego przez dr Krystynę Koziołek, musi się rozwijać „przeciw doraźności”, a także powinności i możliwości nauczyciela, na którym spoczywa odpowiedzialność za wdra-

żanie reform. W kolejnej części konferencji odbyły się obrady w sekcjach.

Celem spotkania stała się refleksja na temat istoty i charakteru zmian edukacji polonistycznej, zarówno w perspektywie diachronicznej, jak i synchronicznej. Przedstawiciele wielu dyscyplin naukowych (logopedzi, pedagodzy, dydaktycy, socjologowie, psychologowie, historycy) dyskutowali na temat przyczyn, przebiegu oraz kształtu owych przeobrażeń, a także ich pozytywnych i negatywnych skutków w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości szkolnej. Referaty, wygłaszane podczas obrad w trzech sekcjach, dotyczyły m.in.: treści programowych, nowych zjawisk w kulturze, literaturze i sztuce oraz ich wpływu na szkolną praktykę polonistyczną, komunikacji międzykulturowej i zmian językowych, wpływów zewnętrznych na sposób organizacji dyskursu szkolnego, edukacji spersonalizowanej, a także cyberkultury i dezintermediacji jako czynników determinujących rozwój edukacji.

W spotkaniu, które miało charakter interdyscyplinarny, wzięło udział kilkudziesięciu badaczy zajmujących się literaturoznawstwem, językoznawstwem, kulturoznawstwem czy medioznawstwem z 14 uniwersytetów i ośrodków akademickich z całej Polski.

Z całą pewnością najważniejszą częścią konferencji był panel pt. „Edukacja polonistyczna w perspektywie najnowszych zmian”, który odbył się drugiego dnia konferencji. Wzięli w niej udział wybitni specjaliści w dziedzinie humanistyki, eksperci zajmujący się kształceniem, wieloletni i zastępeni dydaktycy: prof. dr hab. Barbara Myrdzik, prof. dr hab. Grażyna Tomaszewska, prof. dr hab. Anna Janus-Sitarz, prof. dr hab. Jolanta Nocoń, prof. dr hab. Maria Kwiatkowska-Ratajczak, prof. dr hab. Sławomir Jacek Żurek.

Panel miał stać się głosem na temat przeszłości, teraźniejszości i niepewnej przyszłości edukacji polonistycznej. Dyskusję moderowała pomysłodawczyni tego wielogłosu prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska, która przywołała wypowiedź prof. Hartmana, będącą diagnozą konsekwencji częstych przemian dezintegrujących proces kształcenia.

Paneliści odpowiadali kolejno na trzy pytania. Pierwsze z nich dotyczyło wniosków, które można wyciągnąć z reform edukacji przeprowadzonych po 1989 r., a które stanowią cenną wskazówkę dla autorów nowych zmian w oświacie. Drugie brzmiało: czy konieczna jest kolejna reforma oświatowa?, zaś trzecie dotyczyło tego, co sprzyja reformowaniu szkoły, a co je utrudnia.

Prof. dr hab. Barbara Myrdzik poddała krytyce częste reformowanie szkoły, podkreślając, że wprowadzanie ono stan nieustannej prowizorki, a naprawcze działania formułowane bez dostatecznego przemyślenia przynoszą więcej zamętu niż korzyści. Zmiany te najczęściej dotyczą listy lektur. Reformy należy zaczynać od kształcenia nauczycieli. Przyczyną niepowodzeń wielu reform był brak informacji na temat wprowadzanej zmiany i jej konsekwencji. Także w obecnej sytuacji widoczna jest bezradność ministerstwa wobec pytań o konkrety. Niepokojące wydaje się pomijanie opinii

środowisk akademickich zajmujących się edukacją, wprowadzanie ekspertów niezwiązanych z dydaktyką, nieuwzględnianie wyników badań na temat procesów poznawczych ucznia, nierespektowanie podmiotowości osób biorących bezpośredni udział w procesie kształcenia, przenoszenie obcych wzorów na polski grunt, centralne ideologiczno-polityczne dekretywanie procesem edukacji. Pani Profesor wyraziła niepokój dotyczący zjawiska pozorowania konsultacji i postawiła otwarte pytanie dotyczące treści programowych i filozofii edukacji, krytykując pomysł zmniejszenia liczby godzin języka polskiego.

Prof. dr hab. Grażyna Tomaszewska zaakcentowała słuszność tendencji uwolnienia literatury od ideologizacji oraz ograniczenia listy lektur. Omówiła konsekwencje płynące z zaniku egzaminów wstępnych na studia oraz zwróciła uwagę na zależność między treściami poruszonymi na lekcjach a tym, co jest sprawdzane podczas egzaminów. Ponadto, podkreśliła absurdalność dokonywania tak radykalnych zmian, które pochłonęły olbrzymie nakłady finansowe.

Prof. dr hab. Anna Janus-Sitarz przywołała przykłady zmian dokonanych pod wpływem konsultacji z ekspertami, motywując badaczy do otwartego komentowania wszystkich niefortunnych pomysłów przemian. Wskazała dwa główne problemy związane z przeprowadzaniem reform. Pierwszy dotyczy odwróconej kolejności dokonywania zmian: programowe i strukturalne reformy w szkolnictwie wprowadzane są przed odpowiednim przygotowaniem kadry. „Obecne ministerialne standardy kształcenia nauczycieli nakładają na nas wymóg przygotowania studentów do pracy w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum (...). Przygotowujemy studentów do pracy w szkołach, które nie będą istnieć, gdy nasi studenci, będą poszukiwać pracy”. Reformy, poprzedzone konsultacjami z katedrami dydaktyk, powinny być monitorowane przez niezależną od polityków ekipę ekspertów. Pani Profesor nie dostrzega przesłanek, które wskazywałyby na konieczność rewo-

lucyjnej zmiany, co więcej – to nasi uczniowie osiągają dużo wyższe wyniki niż ich rówieśnicy z innych krajów. Szczególnie krytycznie ekspertka ocenia projekt wydłużenia początkowego etapu edukacji. Badaczka wyraziła zdecydowany sprzeciw wobec możliwości zatrudniania „polonistów” bez magisterium w ostatnich klasach szkoły podstawowej.

Prof. dr hab. Jolanta Nocoń, przyznając rację przedmówcy, odwołała się do zmian dotyczących nauki o języku. Zwróciła uwagę na reformę bez reformy, która dokonała się w ostatnim dziesięcioleciu ubiegłego wieku. „Uwalnianie podręczników z gorsetu ministerialnego spowodowało wysyp propozycji nowych, innych”, które zaczęły cieszyć się dużą popularnością i – w konsekwencji – doprowadziły do porzucenia tradycyjnych metod nauczania gramatyki. Ekspertka prześledziła zmiany w zakresie przemian nauki o języku i podkreśliła wagę odpowiedniego przygotowania polonistów. Wyraziła zaniepokojenie projektem wydłużenia etapu początkowego do czterech lat, rozumiejąc konieczność korekty programowej w zakresie edukacji językowej, uwzględniającej nową rzeczywistość komunikacyjną. Prelegentka zwróciła uwagę na zjawiska, które muszą się znaleźć w zmodyfikowanej podstawie, tj. analfabetyzm funkcjonalny, nowa piśmienność, brutalizacja zachowań językowych. Fundamentem edukacji polonistycznej musi być język, ponieważ bez niego nie będzie dojrzałej dyskusji na temat lektury.

Prof. dr hab. Maria Kwiatkowska-Ratajczak przywołała wypowiedzi osób zajmujących się badaniami systemów edukacyjnych w Polsce oraz zagranicą. Stwierdziła, iż właśnie młodzi Polacy

osiągają bardzo dobre wyniki, dlatego nie rozumie decyzji zamykania gimnazjów. Pani Profesor akcentuje potrzebę reformy kulturowej, która mogłaby stanowić odpowiedź na raport biznesmenów, bowiem właśnie kształcenie humanistyczne uczy krytycznego myślenia i kultury innowacyjności. Każda reforma wymaga współpracy między ministerstwem a dydaktykami uniwersyteckimi i nauczycielami.

Prof. dr hab. Jacek Żurek, odwołując się do cytatu przywołanego we wstępie przez prowadzącą panel prof. Małgorzatę Karwatowską, stwierdził, że frustracje Hartmana są „skutkiem powszechności kształcenia na poziomie akademickim”. Panelista wyraził dumę ze zmian strukturalnych w szkolnictwie, które doprowadziły do sprawnego działania systemu edukacyjnego, zauważył, że nauczyciele często, bez względu na zmiany, uczą „po swojemu”, co może być oceniane zarówno pozytywnie, jak i negatywnie. Badacz stoi na stanowisku, że szkoła musi się reformować, co wynika poniekąd z natury procesu edukacyjnego, ale niepokoi go pośpiech, z jakim dokonuje się przekształcenia systemowe.

Moderatorka panelu prof. Małgorzata Karwatowska podziękowała za wszystkie głosy i otworzyła dyskusję, wyjaśniając, jak ważna jest solidarność wynikająca z troski o młodego człowieka, który zawsze powinien stać w centrum uwagi każdego reformatora.

Panel ukazał cenne, wieloaspektowe spojrzenie na kwestię transformacji, jakie dokonywały się i nadal zachodzą w nauczaniu języka polskiego. Bez wątplenia lubelska konferencja przejdzie do historii jako niezwykle ważny i potrzebny głos w sprawie nadchodzącej reformy.

Małgorzata Potent-Ambroziewicz

• Panel. Od lewej: prof. M. Karwatowska, prof. A. Janus-Sitarz, prof. B. Myrdzik, prof. G. Tomaszewska, prof. J. Nocoń, prof. M. Kwiatkowska-Ratajczak, prof. S. J. Żurek.

W konferencji wzięło udział ponad 90 osób, wygłoszonych zostało 30 referatów i zaprezentowano osiem posterów. Autorzy wystąpień i uczestnicy konferencji reprezentowali wszystkie krajowe kartograficzne ośrodki akademickie, a także firmy kartograficzne i wyjątkowo licznie kartografię wojskową. Wśród referentów znaleźli się przedstawiciele Litwy i Łotwy, natomiast w czasie sesji terenowej po wizycie we Lwowskiej Narodowej Naukowej Bibliotece Ukrainy im. W. Stefanyka i wykładzie w Instytucie Geograficznym Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. I. Franki dołączyli kartografowie z uniwersytetu i politechniki we Lwowie.

W uroczystym otwarciu wzięło udział ponad 100 osób, w tym prodziekan Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS, dr Jolanta Rodzoś, trzech dyrektorów Roztoczańskiego Parku Narodowego – Andrzej Tittenbrun, dyrektor urzędujący i dwaj dyrektorzy emerytowani – Zdzisław Kotuła i Zdzisław Strupieniuk oraz burmistrz miasta Zwierzyniec Jan Skiba. W drugim dniu uczestników konferencji odwiedził również prorektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

Podczas sesji inauguracyjnej po raz pierwszy w historii polskiej kartografii wręczone zostały statuetki „Ambasadora Kartografii”. Tytuł nadawany jest przez Oddział Kartograficzny PTG w dowód szczególnego uznania wybitnych osiągnięć w działalności na rzecz promocji kartografii, wspierania jej rozwoju oraz promocji map i innych produktów, które są wynikiem pracy kartografa. Honorowane

XXXIX Ogólnopolska Konferencja Kartograficzna

W dniach 26–28 września 2016 r. w Zwierzyńcu odbyła się XXXIX Ogólnopolska Konferencja Kartograficzna, zorganizowana przez Zakład Kartografii i Geomatyki Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS, Roztoczański Park Narodowy oraz Oddziały Kartograficzny i Lubelski Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Tegoroczne spotkanie miało na celu przedstawienie poglądów i wymianę myśli na temat wizualizacji kartograficznej.

są osoby lub instytucje, które nie będąc profesjonalnie związane z kartografią, szczególnie zasłużyły się dla promocji lub rozwoju tej dziedziny. W tym roku przyznano trzy tytuły – em. dyrektorowi RPN Zdzisławowi Strupieniukowi (na wniosek Zakładu Kartografii i Geomatyki UMCS), prezesowi Wydawnictwa Nowa Era Magdalenie Duszyńskiej-Walczak (na wniosek Rady Naukowej i Redakcji „Polskiego Przeglądu Kartograficznego”) oraz prof. dr. hab. Andrzejowi Tomczakowi (na wniosek Zespołu Historii Kartografii przy IHN PAN).

Autorzy referatów i posterów zaprezentowanych podczas spotkania wykazali, że rozwój technologiczny stwarza wiele możliwości realizacji nowych koncepcji w zakresie prezentacji danych i wizualizacji zjawisk o charakterze przestrzennym, w tym również abstrakcyjnych. Metodyka prezentacji kartograficznej oraz nowoczesne narzę-

dzia informatyczne są wyraźnym źródłem inspiracji dla twórców innowacyjnych rozwiązań w zakresie wizualizacji informacji i wyników analiz przestrzennych. Obok zdobyczy technologicznych niemniej istotne są badania nad wizualizacją kartograficzną, a zwłaszcza jej rolą w przekazie informacji.

Konferencji towarzyszyła wystawa kartograficzna pt. „Roztoczański Park Narodowy na mapach tematycznych dawnych i współczesnych oraz zdjęciach lotniczych i obrazach satelitarnych”. Ekspozycję w formie 40 plansz, przedstawiających fragmenty map wraz z krótką informacją o nich, przygotowali Zakład Kartografii i Geomatyki UMCS oraz Roztoczański Park Narodowy.

Dodatkową atrakcją podczas konferencji była promocja „darów Lubelszczyzny” w postaci produktów regionalnych. Uczestnicy wyjechali ze Zwierzyńca z poczuciem, że tegoroczne spotkanie było wyjątkowe pod wieloma względami – naukowym, frekwencyjnym, organizacyjnym i miejsca, jakim był Roztoczański Park Narodowy.

XXXIX Ogólnopolska Konferencja Kartograficzna, wraz z towarzyszącą jej wystawą, wpisała się w kalendarz obchodów Międzynarodowego Roku Mapy, inicjatywę popieraną przez Zgromadzenie Ogólne Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej oraz Organizację Narodów Zjednoczonych.

Beata Konopska

Fot. Beata Konopska

W dniach 5–7 września 2016 r. w Chełmie i Deputyczach Nowych odbyła się interdyscyplinarna ogólnopolska konferencja naukowa pt. „OBCY, INNY w dyskursie publicznym”, zorganizowana przez prof. dr hab.

Małgorzatę Karwatowską (UMCS, PWSZ w Chełmie), prof. dr hab. Roberta Litwińskiego (UMCS) i prof. dr hab. Adama Siwca (UMCS, PWSZ w Chełmie).

• Uczestnicy konferencji

Temat dotyczył niezwykle ważnej, szczególnie obecnie, tematyki. Zaproszeni goście podjęli bowiem niełatwą próbę odpowiedzi na następujące pytania: Jak język wpływa na postrzeganie relacji: JA – INNY, SWÓJ – OBCY? Dlaczego INNY mnie obchodzi? Jaka jest moja wiedza o INNYM? Czy OBCOŚĆ to tylko niebezpieczeństwo, obawa, groźba, czy raczej druga strona SWOJSKOŚCI? Rozważania prelegentów dotyczyły np.: sposobów definiowania i kategoryzacji OBCEGO, INNEGO i SWOJEGO, werbalnych wykładników OBCOŚCI, stereotypizacji OBCYCH, OBCOŚCI – SWOJSKOŚCI odnoszącej się do: wieku (deprecjacja starości), sprawności fizycznej, płci, wyznawanej ideologii, typu wykształcenia. Inność rozpatrywano w wydzielonych przez Paula Ricouera aspektach: INNY we mnie – JA jako inny; INNY pochodzący z kultury zewnętrznej/obcej w naszej narodowej/europejskiej kulturze; INNY w naszej kulturze (INNI/INNOŚĆ wśród swoich).

Symposium rozpoczęło się panelem pt. „Portret i autoportret obcego, innego”. W sesji, której moderatorem była prof. dr hab. Małgorzata Kita, udział wzięli: prof. dr hab. Wojciech Chlebda (UO), prof. dr hab. Maciej Mrozowski (UW), prof. dr hab. Józef Zajac (PWSZ w Chełmie) i prof. dr hab. Anna Ziębińska-Witek (UMCS).

W obradach plenarnych zaprezentowano dziewięć referatów autorstwa: prof. dr hab. Wojciecha Chleb-

OBCY, INNY w dyskursie publicznym

dy (UO), „Jak (w Polsce) zostaje się innym?”, prof. dr hab. Roberta Litwińskiego (UMCS), „»Obcy« – przyjaciel czy wróg?”, prof. dr hab. Bogdana Walczaka (UAM), „Wielojęzyczność i wielokulturowość w perspektywie aksjologicznej (tradycja i współczesność)”, dr hab. Jana Pleszczyńskiego (UMCS), „Inny i obcy. O zmianie różnicy w granicę”, dr Ewy Solskiej (UMCS), „X pośród innych: apofatyczność obcości (strona pytań kantowskich)”, prof. dr hab. Artura Rejtera (UŚ), „Oswajanie Innego. Byty nie-ludzkie w dyskursie posthumanizmu”, prof. dr hab. Ireneusza Bobrowskiego (UJ), „O współistnieniu dyskursów publicznych (też z punktu widzenia obcości)”, prof. dr hab. Marzeny Marczewskiej (UJK), „Siła obcego – sposoby kreowania wroga w polskim dyskursie publicznym” i prof. dr hab. Przemysława Łozowskiego (UMCS), „Obcy, czyli Swój w poszukiwaniu tożsamości w przestrzeni”.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od panelu pt. „Polskie postawy wobec OBCEGO, INNEGO i relacje z nim”, który poprowadził prof.

dr hab. Roman Wysocki, a ekspertami byli: prof. dr hab. Michał Buchowski (UAM), prof. dr hab. Stanisław Michałowski (UMCS) i prof. dr hab. Tadeusz Szkołut (UMCS).

Kolejne obrady podzielone zostały na sekcje: *W świecie języka; Wokół dyskursu publicznego; Wokół przeszłości; W świecie języka; Wokół dyskursu publicznego; W świecie mediów.*

Trzeciego dnia uczestnicy spotkania mieli okazję wysłuchać referatów skupiających się wokół dwóch zakresów: *W kręgu literatury oraz W świecie języka.* Obrady kończyły się dyskusjami, które niejednokrotnie przenosiły się w kuluary.

Obok obrad ważną rolę spełniły uroczysta kolacja i ognisko, które wytworzyły miłą atmosferę i służyły integracji przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Sądząc po reakcjach uczestników sympozjum, wysiłki organizatorów zostały ze wszech miar docenione. Owocem spotkania będą kolejne tomy, zawsze wysoko oceniane przez polskie środowisko akademickie.

Izabela Puchala

Polska grupa badawcza pracowała w składzie: prof. W. Piątkowski, dr Anita Majchrowska (socjolog medycyny z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie), mgr Anna Sadowska (doktorantka na Wydziale Filozofii i Socjologii, asystent w Zakładzie Socjologii Zdrowia, Medycyny i Rodziny UMCS oraz UM w Lublinie).

Referowane badanie o charakterze socjomedycznym miało zwrócić uwagę na duże znaczenie zdrowotne bezpośredniego środowiska człowieka, w jakim żyje i pracuje – takim środowiskiem jest nasz dom (mieszkanie). Analizowano opinie Europejczyków na temat takich parametrów zdrowego domu jak: stosowanie technik oszczędzania energii, warunki snu i wypoczynku, dopływ i wymiana świeżego powietrza, jakość i ilość światła dziennego oraz relacje z sąsiadami.

Badania dowiodły, że wysoka jakość środowiska domowego jest po-

Ogólnoeuropejski Projekt „Healthy Homes Barometer”

W czerwcu 2016 r. prof. Włodzimierz Piątkowski, kierownik Zakładu Socjologii Zdrowia, Medycyny i Rodziny Instytutu Socjologii UMCS został powołany na polskiego koordynatora ogólnoeuropejskich badań socjologicznych pn. „Healthy Homes Barometer”, realizowanych w 14 krajach UE na próbie 14 tys. respondentów. Projekt jest koordynowany przez Uniwersytet Humboldt w Berlinie. Badanie mieści się w kategorii: „Współpraca nauki z biznesem” i jest sponsorowane przez międzynarodową korporację „Velux”.

zytywnie skorelowana z jakością życia i subiektywnie określanym poziomem zdrowia, podobne znaczenie mają czynniki o charakte-

rze fizycznym: optymalna wilgotność powietrza we wnętrzu domu, dobre warunki wietrzenia pomieszczeń oraz brak czynników zagrażających zdrowiu (pleśń, hałas, zapylenie etc.). Okazało się także, że ilość i jakość relacji z innymi ludźmi ma bezpośredni lub pośredni wpływ na stany dobrego samopoczucia. W polskiej części badań podkreślono, że ogólna samoocena zdrowia jest nieco gorsza niż Europejczyków, podobnie jak niższa jest ocena poziomu „energii życiowej”. Te gorsze wskaźniki są powodowane znacznie skromniejszymi warunkami żywymi i mieszkaniowymi w porównaniu ze standardami europejskimi, pewien wpływ może mieć także relatywnie niski poziom świadomości zdrowotnej Polaków w porównaniu z mieszkańcami tzw. starej Unii. Z drugiej strony bardzo wysokie miejsce, jakie Polacy przypisują wartościom rodzinnym i domowym, a także wrodzony optymizm, jaki cechuje większość naszych rodaków, wskazują, jak ogromne potencjalne możliwości tkwią w społeczeństwie polskim, w którym tradycyjnie posiadanie własnego, samodzielnego domu jest od dziesięcioleci marzeniem kolejnych generacji. Przy czym tak Polacy, jak i Europejczycy wskazują, że „dobry dom oznacza zdrowy dom”.

Healthy Homes Barometer 2016

European Survey by the VELUX Group

An annual study of European citizens' attitudes and behaviour regarding health perception, home satisfaction and energy consumption

The Healthy Homes Barometer research is led by Prof. Dr. Dr. h. c. Bernd Wloger and Moritz Fedkenheuer, M.A. Social Science, Humboldt University Berlin

Ogólnoeuropejski projekt badań socjologicznych EIEDB 2016 udo-
wodnił, że dom, stanowiąc podsta-
wowy naturalny habitat człowieka,
może w zasadniczy sposób wpły-
wać na subiektywne i obiektyw-

ne zdrowie, a także na jakość ży-
cia, dlatego w konkluzji do polskiej
części tych ogólnoeuropejskich ba-
dań, piszemy, że prawo do posiada-
nia własnego domu (mieszkania),
zwłaszcza przez ludzi młodych, po-

winno być zasadniczym prioryte-
tem polityki społecznej w naszym
kraju.

*Anna Sadowska
Anita Majchrowska
Włodzimierz Piątkowski*

Udostępnianie zbiorów archiwalnych w ramach obowiązującego stanu prawnego

W dniach 15–16 września 2016 r. w Szczecinie odbyła się konferencja szkoleniowa „Archiwa szkół wyższych, instytucji naukowych i kulturalnych – udostępnianie zbiorów archiwalnych w ramach obowiązującego stanu prawnego. Funkcjonowanie archiwów po nowelizacji ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach”, poświęcona udostępnianiu zbiorów archiwalnych po zmianach wprowadzonych ustawą z 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego. Nowa sytuacja prawna wymogła też korektę zasad udostępniania materiałów archiwalnych w świetle prawa autorskiego oraz nowe spojrzenie na zasady brakowania dokumentacji niearchiwalnej.

Zasygnalizowane problemy zostały przedstawione przez Ryszarda Wojtkowskiego, Zastępcę Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych i pogłębione w wystąpieniu dr. Juliana Jezioro z Instytutu Prawa Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego. Ogromne wątpliwości, jakie wzbudzają nowe zasady prawa archiwalnego, stały się także obiektem rozważań dr. Sebastiana Zalipskiego, Administratora Bezpieczeństwa Informacji Politechniki Wrocławskiej oraz Eugeniusza Borodija, Dyrektora Krajowego Centrum Edukacji Stowarzyszenia Archiwistów Polskich i Dyrektora Archiwum Państwowe-
go w Bydgoszczy.

Wystąpienia, choć zbliżone tematycznie, szczegółowo koncentrowały się na różnych aspektach wprowadzo-

nych zmian w prawie archiwalnym, zakończyły się zaś gorącą dyskusją z udziałem prelegentów, długo kontynuowaną w kularach.

W dalszej części Andrzej Jabłoński, Prezes szczecińskiego oddziału SAP i Kierownik oddziału kształtowania narastającego zasobu archiwalnego Archiwum Państwowego w Szczecinie omawiał zasady brakowania dokumentacji niearchiwalnej oraz wymagania stawiane opakowaniom do przechowywania materiałów archiwalnych w aspekcie ich zgodności z normami zakreślonymi w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2015 r.

W drugim dniu obrad dyskutowano nad normatywami kancelaryjno-archiwalnymi uczelni wyższej, a Anna Domalanus, Kierownik Archiwum Uniwersytetu Adama Mickiewi-

cza w Poznaniu przekazała refleksje związane z Kongresem Międzynarodowej Rady Archiwów, który odbył się w dniach 5–10 września 2016 r. w Seulu.

W uzupełnieniu gorących dyskusji udało się zorganizować wycieczkę po Szczecinie z wyjątkowo charyzmatycznym przewodnikiem, który obok głównych atrakcji turystycznych miasta pokazał niezwykle ciekawe, nadające Szczecinowi unikatowy charakter.

Obrady zostały uświetnione obecnością i udziałem w dyskusji m.in. prof. dr. hab. Edwarda Włodarczyka, Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego, prof. dr. hab. Radosława Gadzińskiego z Zakładu Historii Nowożytniej i Archiwistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, Kazimierza Jaroszka, Prezesa Stowarzyszenia Archiwistów Polskich i Dyrektora Archiwum Państwowe-
go w Radomiu. Archiwum UMCS reprezentowały i uczestniczyły w szkoleniu mgr Anna Dubis i mgr Anna Romanowska.

Podsumowując konferencję, należy zwrócić uwagę na jej wysoki poziom merytoryczny, zapewniony przez dobór prelegentów, którym udało się poszerzyć wiedzę uczestników w zakresie zawitości prawnych znowelizowanej ustawy archiwalnej.

Anna Dubis

Krajobrazy inspiracji. Inspiracje krajobrazowe

Fot. Marcin Kozieł

• Prof. Krzysztof H. Wojciechowski

Zmiany społeczno-gospodarcze ostatnich lat zaowocowały nowymi perspektywami w zakresie kształtowania krajobrazu. Poprzez aktywizację społeczności lokalnych i zwiększenie możliwości finansowania przedsięwzięć przestrzennych obserwujemy znaczące zmiany w krajobrazie. Zapisy Europejskiej Konwencji Krajobrazowej zaczynają przekładać się na konkretne działania prokrajobrazowe. Jednocześnie, wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz częściej dostrzegane są estetyczne i artystyczne wartości krajobrazów. Krajobraz nadal inspirowa do działań artystycznych – malarskich, muzycznych, literackich, filmowych.

W dniach 26–27 września 2016 r. w Kazimierzu Dolnym odbyło się XXI Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe pt. „Krajobrazy inspiracji. Inspiracje krajobrazowe”, którego celem była dyskusja na temat pozytywnych rozwiązań w zakresie kształtowania krajobrazu oraz roli krajobrazu jako źródła inspiracji artystycznych. Głównymi organizatorami byli Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS oraz Komisja Krajobrazu Kulturowego Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Do organizacji konferencji włączył się także Oddział Lubelski PTG.

Seminarium zostało objęte honorowym patronatem przez prof. dr. hab.

Fot. Sebastian Bernat

• Sesja terenowa

Fot. Marcin Kozieł

• Sesja jubileuszowa

Stanisława Michałowskiego, Rektora UMCS, prof. dr hab. Wiesława Oleszka, Dyrektora IUNG w Puławach, Janusza Grobla, Prezydenta Miasta Puławy oraz Andrzeja Pisulę, Burmistrza Kazimierza Dolnego. Z uwagi na interdyscyplinarny charakter spotkania, w skład komitetu naukowego weszli: geografowie, architekci krajobrazu oraz muzykologzy: prof. Urszula Myga-Piątek (Przewodnicząca), prof. Mieczysława Demska-Trębacz, prof. Marian Harasimiuk, prof. Józef Hernik, prof. Wojciech Kosiński, prof. Jeremi T. Królikowski, prof. Krystyna

Pawłowska, prof. Joanna Plit. Komitet organizacyjny tworzyli: dr hab. Sebastian Bernat (Przewodniczący), dr Małgorzata Flaga, dr Marcin Kozieł, dr Andrzej Pawłowski, dr inż. arch. Anna Polska, dr Małgorzata Stanicka, mgr Paweł Czubla.

W seminarium uczestniczyło 48 osób reprezentujących różne ośrodki naukowe: Częstochowę, Gorzów Wielkopolski, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Poznań, Sosnowiec, Szczecin, Warszawę, Wrocław oraz różne specjalności badawcze: od nauk humanistycznych i społecz-

nych, poprzez nauki ścisłe i przyrodnicze, aż po sztuki piękne. Odbyły się cztery sesje referatowe i sesja posterowa, podczas których wygłoszono 22 referaty oraz zaprezentowano 14 posterów dotyczących m.in. dobrych praktyk w kształtowaniu krajobrazu, roli krajobrazu w odnowie wsi i rewitalizacji miast, krajobrazu jako źródła inspiracji w literaturze, muzyce i sztuce oraz nowych form turystyki kulturowej inspirowanej doświadczaniem krajobrazu.

Referat inauguracyjny pt. „Człowiek w krajobrazie XXI wieku. Od racjonalnego uczestnika do twórcy niezależnego” wygłosiła prof. Urszula Myga-Piątek – Przewodnicząca Komisji Krajobrazu Kulturowego PTG oraz Prodziekan Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu. Uzupełnieniem części kameralnej seminarium był koncert organowy w kazimierskiej farze w wykonaniu Roberta Grudnia oraz spacer po Kazimierzu Dolnym i sesja terenowa prowadzona przez dr. Andrzeja Pawłowskiego.

Sesja plenarna została zadedykowana prof. Krzysztofowi H. Wojciechowskiemu z okazji 80. rocznicy urodzin. Profesor związany jest z UMCS od roku 1953, kiedy rozpoczął tu studia geograficzne. Jeszcze przed ich ukończeniem został zatrudniony w Zakładzie Hydrografii UMCS, początkowo jako technik, a następnie jako asystent techniczny, asystent i adiunkt. Jego rozprawa habilitacyjna pt. *Problemy percepcji i oceny estetycznej krajobrazu* jest uznawana za pierwszą w Polsce pracę naukową podejmującą kompleksowo nurt estetyczny w geograficznych badaniach krajobrazowych, zaś jej autor jest uznawany za prekursora tych badań. W 1989 r. K. H. Wojciechowski objął stanowisko docenta, w 1995 r. – profesora UMCS, zaś w 2001 r. otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. W latach 1989–1994 prof. K. H. Wojciechowski był kierownikiem Roztoczańskiej Stacji Naukowej w Guciowie, a w 1990 r. został pierwszym kierownikiem Zakładu Ochrony Środowiska, którym kierował do przejścia na emerytu-

rę w 2006 r. W okresie 1987–1991 pełnił funkcję zastępcy dyrektora, a w latach 1991–1997 dyrektora Instytutu Nauk o Ziemi UMCS. Od 2001 r. pracował w Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie w Zamiejscowym Wydziale Wychowania Fizycznego w Białej Podlaskiej na stanowisku profesora zwyczajnego. Świętowanie jubileuszu prof. K. H. Wojciechowskiego w czasie seminarium związane było m.in. z jego wyjątkowym wkładem w badania krajobrazu kulturowego, wyróżnionym honorowym członkostwem w Komisji Krajobrazu Kulturowego PTG. Podkreślić należy też zasługi prof. K. H. Wojciechowskiego dla rozwoju badań interdyscyplinarnych. Reprezentując podejście geograficzne, prowadzi badania na pograniczu wielu dyscyplin naukowych, łącząc naukę i sztukę w badaniach krajobrazu kulturowego.

XXI Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe było kolejnym zorganizowanym przez Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS, ale pierwszym odbywającym się w Kazimierzu Dolnym. Szerokie zainteresowanie konferencją ze strony przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych jest świadectwem, że istnieje potrzeba organizowania interdyscyplinarnego forum wymiany myśli dotyczących krajobrazów kulturowych. Mamy więc nadzieję, że tegoroczne spotkanie będzie zarysem do dalszych dyskusji nad krajobrazami inspiracji i inspiracjami krajobrazowymi oraz przyczyni się do kształtowania harmonijnego krajobrazu jutra.

Sebastian Bernat

Fot. Sebastian Bernat

• Sesja posterowa

Egzamin certyfikacyjny z języka polskiego jako obcego w nowej odsłonie

Fot. Wiesław Kocio

W dniach 3–4 września 2016 r. w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS odbył się egzamin certyfikacyjny z języka polskiego jako obcego. Został przeprowadzony na dwóch poziomach zaawansowania językowego: podstawowym (B1) i średnio zaawansowanym (B2). O państwowe poświadczenie znajomości języka polskiego ubiegało się w UMCS 76 cudzoziemców. Część z nich przyjechała do naszego Uniwersytetu aż z Łucka (Ukraina). Pod względem liczby zdających nasz ośrodek zajął drugie miejsce w Polsce.

Wrześniowe egzaminy z języka polskiego jako obcego zostały zorganizowane i przeprowadzone zgodnie z nowymi regulacjami prawnymi, a mianowicie: Ustawą z 12 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o języku polskim oraz ustawy o funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (rozdział 2a – urzędowe poświadczenie znajomości języka polskiego) oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 26 lutego 2016 r. ws. egzaminów z języka polskiego jako obcego.

Zgodnie z nowymi aktami prawnymi egzaminy z języka polskiego jako obcego mogą być przeprowadzane tylko w ośrodkach, które posiadają stosowne uprawnienia. Odpowiadają one nie tylko za sprawny przebieg egzaminu, ale także za wszystkie sprawy administracyjno-finansowe związane z jego organizacją. Warto więc podkreślić, iż nasze Centrum takie uprawnienia otrzymało jako jeden z wiodących w Polsce ośrodków zajmujących się językowym kształceniem cudzoziemców.

Kolejny państwowy egzamin certyfikacyjny z języka polskiego jako obcego odbędzie się w dniach 19–20 listopada 2016 r. na poziomach B1, B2 oraz C1.

Agnieszka Przechodzka

V Wojewódzki Konkurs Piosenki Rosyjskiej odbył się 9 czerwca 2016 r. w gościnnych murach ACK UMCS „Chatka Żaka”. Wzięło w nim udział blisko 60 uczestników – uczniów ze szkół podstawowych, gimnazjów, liceów i techników z Lubelszczyzny (Biłgoraj, Biła Podlaska, Chełm, Grabowiec, Hrubieszów, Kłoczew, Korolówka-Osada, Krzewica, Lipiny Dolne, Lublin, Łęczna, Miączyn, Międzyrzec Podlaski, Parczew, Piaski, Terespol, Wisznice, Włodawa, Wola Uhruska).

Fot. Jacek Staszewski

V Wojewódzki Konkurs Piosenki Rosyjskiej

Przesłuchania w ramach konkursu finałowego trwały ponad 200 minut i odbywały się w dwóch kategoriach wiekowych (szkoła ponadgimnazjalna; szkoła podstawowa i gimnazjum). Wśród piosenek, które mogła usłyszeć licznie zgromadzona publiczność, znalazły się utwory należące do różnych gatunków muzycznych – licealiści inspirowali się poezją śpiewaną, filmem i muzyką ludową, sięgali też po nastrojowe ballady oraz lekkie i rytmiczne utwory pop. Młodszy uczestnicy wykonywali piosenki z repertuaru rosyjskich gwiazd dziecięcych oraz gwiazd estrady, ballady nawiązujące do wydarzeń historycznych, a także utwory z kultowych filmów radzieckich.

Występy młodych artystów były na bardzo wysokim poziomie. Poza miejscami na podium i Grand Prix przyznano także wiele wyróżnień i nagród publiczności. W kategorii „szkoła ponadgimnazjalna” podwójnie nagrodzono Weronikę Chilczuk z I LO im. M. Kopernika w Parczewie za imponującą interpretację utworu Anny German *Гори, гори моя звезда*. Jury, w skład którego weszli rusycyści (dr hab. Edyta Manasterska-Wiącek z Zakładu Języka Rosyjskiego – przewodnicząca, prof. dr hab. Witold Kowalczyk z Zakładu Literatury i Kultury Rosyjskiej XVIII i XIX w.)

oraz dyrygent (mgr Angelika Iwaniuk), przyznało uczniom nie tylko I miejsce, ale także uhonorowało ją zaszczytną nagrodą Grand Prix. Miejsce II zajęli duet Magdy i Martyny Koman z LO w Zespole Szkół im. ONZ w Biłgoraju (poezja śpiewana). Aleksandra Nowosad z LO im. ks. S. Staszica z Hrubieszowa wywalczyła III miejsce (piosenka filmowa). W tej kategorii jury przyznało także dwa wyróżnienia dla uczniów z Włodawy, publiczność dodatkowo nagrodziła troje wykonawców ze szkół w Łęcznej, Włodawie i Hrubieszowie. Głosowanie na nagrodę publiczności prowadziły studentki z Koła Naukowego Rusycystów – Edyta Korsak, Wiktoria Staszewicz i Paulina Zbieć.

Laureatami w kategorii „szkoła podstawowa i gimnazjum” zostali: I miejsce – Jakub Maryńczak z Publicznego Gimnazjum im. K. K. Baczyńskiego w Wisznicach, II miejsce – Joanna Piecek z Publicznego Gimnazjum w Zespole Szkół im. Polskich Noblistów w Kłoczewie, III miejsce – Kinga Linkiewicz z Publicznego Gimnazjum im. K. K. Baczyńskiego w Wisznicach. Serce publiczności skradła Natalia Panasiuk ze Szkoły Podstawowej nr 42 w Lublinie, zespół instrumentalno-wokalny z Gimnazjum w Zespole Szkół im. H. Sienkiewicza w Grabowcu i Gimnazjum im. JP II w Miączynie pod kierunkiem p. Karola Chi-

lewicza oraz Aleksandra Konieczna z Gimnazjum im. JP II w Woli Uhruskiej, która otrzymała jednocześnie nagrodę Grand Prix. Jury pod przewodnictwem dr Zoi Kucy z Zakładu Lingwistyki Stosowanej (członkowie – mgr Małgorzata Nakonieczna z Pracowni Glottodydaktyki Języków Słowiańskich, mgr Joanna Ćwirko z Zakładu Chóralistyki) wyróżniło także dwa tria i zespół. W V edycji przyznano łącznie aż 19 różnych nagród i wyróżnień – to rekordowa liczba w historii Konkursu. Zwycięzcy otrzymali cenne nagrody książkowe ufundowane przez organizatorów i patronów honorowych, zaś wszyscy uczestnicy gadżety i materiały promocyjne.

Finał Konkursu uświetnił występ Zespołu Tańca Ludowego UMCS, w którym tańczą studenci I roku rusycystyki II stopnia IFS Katarzyna Król i Karol Nocek. Występ ZTL odbył się dzięki życzliwości i otwartości na współpracę dyrektora i kierownika artystycznego Lecha Leszczyńskiego. W ramach programu artystycznego wystąpiła też studentka lingwistyki stosowanej Małgorzata Obara, która wykonała dwa utwory z gatunku pop.

Na Konkursie byli obecni przedstawiciele władz Uczelni i poszczególnych Instytutów, przedstawiciele lubelskiej administracji i placówek nadzoru oświaty, wykładowcy. Swoją obecnością uroczystość zaszczylicili

m.in.: prorektor prof. sztuk muz. Urszula Bobryk, zastępca dyrektora Departamentu Gospodarki i Współpracy Zagranicznej Urzędu Marszałkowskiego p. Małgorzata Błaszczuk-Osik, st. wizytator Lubelskiego Kuratorium Oświaty p. Danuta Steć, dyrektor Chatki Żaka Edyta Karczmarska, rzecznik prasowy UMCS Aneta Adamska, kierownik Zakładu Filologii Ukraińskiej prof. dr hab. Feliks Czyżewski, kierownik Zakładu Literatury i Kultury Rosyjskiej XX i XXI w. prof. dr hab. Maria Cymborska-Leboda, dyrektor CJKP dr hab. Anna Dunin-Dudkowska, pracownicy Biura Promocji Katarzyna Kociuba i Mateusz Woźniak, pracownik ACK UMCS „Chatka Żaka” Anna Nieoczym, dr Magdalena Miura z Instytutu Filologii Romańskiej,

ukowego Doktorantów WH UMCS. Organizatorów wsparli także studenci lingwistyki stosowanej. Patronat honorowy nad V edycją objęli Rektor UMCS, Dziekan Wydziału Humanistycznego UMCS, Marszałek Województwa Lubelskiego, Lubelski Kurator Oświaty, Rosyjski Ośrodek Nauki i Kultury w Warszawie. Tegoroczni patroni medialni to Radio Lublin i Telewizja Akademicka TV UMCS. Wydarzenie nagłaśniało także Akademickie Radio Centrum oraz inne lokalne media. Koło Naukowe Rusycystów z powodzeniem aplikowało o granty (Grant Biura Promocji dla organizacji studenckich na realizację projektów dla szkół ponadgimnazjalnych, Konkurs Grantowy Dziekana WH UMCS), uzyskując w ten sposób ogromne wsparcie

zją do zaangażowania studentów oraz doktorantów w działania na rzecz promocji UMCS, a zarazem do pokazania ich talentów organizacyjnych, medialnych i artystycznych na zewnątrz.

W działania organizacyjne zaangażowało się ponad 20 studentów (zrzeszonych w Kole Rusycystów i spoza niego) oraz trzy doktorantki z Sekcji Wschodniosłowiańskiej KND WH. Konkurs prowadziło aż dziewięciu konferansjerów – mgr Oliwia Bogusz, studenci I i II roku rusycystyki I stopnia (Krystyna Alizar, Monika Borys, Justyna Lutomska, Piotr Kędzior), studenci I roku lingwistyki stosowanej II stopnia (Klaudia Jasińska, Iga Ziembicka, Łukasz Grynczewicz), studenci II roku lingwistyki stosowanej I stopnia (Paweł Gumieniak). Dekoracje sceniczne przygotowały studentki lingwistyki stosowanej Janka Timoszyk i Anna Węgrzyn, materiały pomocnicze – mgr Ewelina Mioduchowska. Nauczycieli i uczniów rejestrowali: mgr Anna Mikiciuk, Anna Głowacka i Neonila Lokhnych (II rok lingwistyki stosowanej I stopnia), Amanda Czechowska, Agnieszka Kwaśniak i Weronika Sowińska (I rok rusycystyki I stopnia), podczas przerw kawowych dyżurowali: Piotr Gontaruk, Ewelina Szuba, Wiktoria Łukasiewicz oraz Iga Jaśkowiak (I i III rok rusycystyki I stopnia). Fotografami podczas Konkursu byli Jacek Staszewski i Krystian Szpruch (II rok rusycystyki II stopnia).

Fot. Krystian Szpruch

mgr Olga Lewicka z Instytutu Filologii Słowiańskiej KUL.

Galę finałową otworzyła wicedyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej dr hab. Alina Orłowska, przemówienie wygłosił także dr hab. Jarosław Krajka, kierownik Zakładu Lingwistyki Stosowanej. Podczas uroczystego otwarcia Małgorzata Błaszczuk-Osik z Urzędu Marszałkowskiego na ręce dr Ewy Białek, koordynatora i inicjatora Konkursu, wręczyła dyplom uznania dla Instytutu Filologii Słowiańskiej i organizatorów Konkursu, podsumowując pięć lat udanej promocji oraz współpracy Instytutu i Urzędu Marszałkowskiego w ramach tego projektu.

Głównym organizatorem Konkursu jest Instytut Filologii Słowiańskiej. Od 2012 r. współorganizuje go Studenckie Koło Naukowe Rusycystów, a w tym roku przyłączyła się także Sekcja Wschodniosłowiańska Koła Na-

finansowe. Zespół organizacyjny tworzyli pracownicy IFS: dr Ewa Białek, dr hab. Edyta Manasterska-Wiąceć, dr Ewa Stawinoga i dr Małgorzata Ułanek z Zakładu Literatury i Kultury Rosyjskiej XX i XXI w., mgr Jarosław Wojtaszko. Pracowników bardzo aktywnie wspierali studenci i doktoranci.

Wojewódzki Konkurs Piosenki Rosyjskiej to cykliczne przedsięwzięcie, mające swoje stałe miejsce w kalendarzu imprez akademickich. Jego celem jest wspieranie rozwoju językowego oraz artystycznego młodzieży, kształtowanie jej wrażliwości wobec słowiańskiego dziedzictwa kulturowego, popularyzacja języka rosyjskiego, a także integracja środowiska akademickiego, szkolnego, samorządowego, lokalnych instytucji kultury oraz mediów. Konkurs jest nie tylko atrakcyjną formą współpracy ze szkołami i innymi partnerami zewnętrznymi, ale też doskonałą oka-

Wszystkim osobom zaangażowanym w działania organizacyjne oraz sympatykom Konkursu serdecznie dziękujemy za ich wkład oraz obecność na tym wydarzeniu!

Ewa Białek

Fot. Jacek Staszewski

Źródło: www.wikipedia.pl

• Św. Hieronim wg Domenico Ghirlandaio

Hieronimki 2016

30 września 2016 r. odbył się trzeci Dzień Tłumacza na UMCS – Hieronimki, organizowany przez Zakład Lingwistyki Stosowanej UMCS i związany ściśle z patronem tego dnia – św. Hieronimem. Dlaczego akurat nim? To oczywiste! Zakład Lingwistyki kształci od początku swojego istnienia, czyli od 16 lat, profesjonalnych tłumaczy, a przedstawiciele tego zawodu obrali sobie za patrona właśnie św. Hieronima, tłumacza Pisma Świętego z języków greckiego i hebrajskiego na łacinę, zwanego Wulgatą. Podobnie jak w latach ubiegłych, impreza cieszyła się ogromnym powodzeniem.

Duża Aula Wydziału Humanistycznego, nasze dwa laboratoria tłumaczeniowe i cztery sale, w których odbywały się konkursy, warsztaty i zabawy, nie były w stanie pomieścić wszystkich chętnych. Naszymi gośćmi i uczestnikami zajęć byli uczniowie i nauczyciele z zaprzyjaźnionych z nami, ale nie tylko, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z Lublina oraz całego województwa lubelskiego i województw sąsiednich. Jesteśmy pewni, że przybyli do nas nie tylko skuszeni atrakcyjnymi nagrodami, które mogli wygrać w licznych konkursach i quizach związanych z zabawą językami obcymi i tłumaczeniami. Tłumnie uczestniczyli również w wykładach i prezentacjach. W programie tegorocznych Hieronimków znalazły się jak zwykle wykłady pracowników ZLS oraz zaproszonych do współpracy gości, np. „Doświadczenie języków afrykańskich w pracy misyjnej”

– słynnego misjonarza-gawędziarza ks. Stanisława Stanisławka; „Tłumacz przysięgły, czy warto?” – dr hab. Artura Kubackiego, profesora Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie i członka Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do przeprowadzania egzaminów na tłumacza przysięgłego; „Odbiorca dziecięcy wobec obcości w przekładzie” – dr hab. Edyty Mannerskiej-Wiącek z Zakładu Języka Rosyjskiego UMCS. W ofercie imprezy pojawił się w tym roku także wykład plenerowy pt. „Śladami lubelskich tłumaczy od Biernata z Lublina poczynając” mgr Beaty Petkiewicz z CNIČJO UMCS.

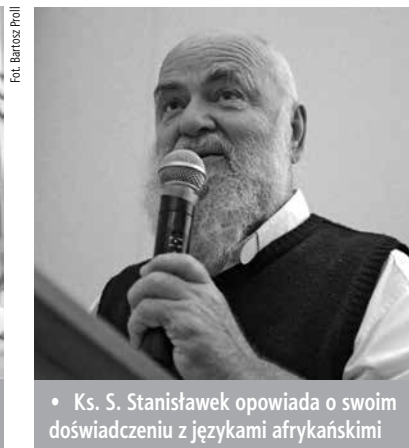
Uczestnicy Dnia Tłumacza próbowali własnych sił w ćwiczeniach w specjalistycznych kabinach tłumacza symultanicznego, prowadzonych przez wykwalifikowanych pracowników Zakładu Lingwistyki Stosowanej (dr Agatę Kozielską, dr dr Zoję i Aleksę Kucych, mgr Karolinę Majkow-

ską, dr Joannę Pędzisz i mgr Konradą Szulgę). Było to dla nich nie lada wyzwanie i prawdziwa przygoda. Ponadto, wzięli udział w istotnych dla tłumaczy ćwiczeniach pamięciowych zaproponowanych przez dr dr Ilonę Kubejko i Iwonę Machowicz (ZLS), w warsztatach o zagadkowym tytule „Będę szeptał Ci do ucha. Czy i ja mogę zostać tajemniczym głosem z kabiny?”, prowadzonych przez mgr. Pawła Kozłowskiego (ZLS), w zajęciach z języka niemieckiego moderowanych przez lektora z Niemiec, mgr Jana-Moritza Werka (IGiLS) pt. „Schwarzfahren, rotsehen, goldrichtig? Die Farben in der deutschen Sprache” oraz w dwujęzycznej prezentacji połączonej z konkursem dr Jolanty Kniei i studentki II roku I stopnia Agnieszki Biłgorajskiej (ZLS) pt. „Nosi kaptur to bandyta, maluje po ścianach – wandal! Nasze spojrzenie na niemieckie i polskie graffiti”.

W Hieronimkach zawsze uczestniczą chętnie i aktywnie studenci lingwistyki stosowanej oraz jej absolwenci, doskonale odnajdujący się na rynku pracy i chętnie dzielący się z młodszymi kolegami swoimi doświadczeniami. Ci ostatni opowiadają o swojej zawodowej przygodzie np. w Parlamencie Europejskim (Krzysztof Kliczka), o pracy w charakterze tłumacza stażysty w instytucjach europejskich (Maksym Dziarmaga) czy o doświadczeniach jako trenerzy międzykulturowi (Monika Matuszewska). Natomiast obecni

• Ćwiczenia w kabinach do tłumaczeń symultanicznych

• Ks. S. Stanisławek opowiada o swoim doświadczeniu z językami afrykańskimi

studenci lingwistyki włączają się do obchodów Dnia św. Hieronima z dużym zaangażowaniem m.in. poprzez dbanie o część artystyczną imprezy. W tym roku przed gośćmi wystąpiła z minirecitaleem uzdolniona studentka II roku studiów licencjackich Karolina Kosior. Zaprezentowała repertuar w kilku językach obcych, m.in. standard jazzowy *Good morning heartache* czy *Bohémienne* z musicalu *Notre Dame de Paris*. Nie zabrakło także gier i zabaw językowych wymyślonych i prowadzonych przez studentów lingwistyki pod okiem dr Ireny Turiańskiej-Wasilewskiej (ZLS).

Mamy nadzieję, że wszystkie nasze propozycje prezentowane podczas obchodów Dnia Tłumacza przybliżają uczniom charakter studiowania u nas oraz różne aspekty pracy tłumacza i zachęcają do podjęcia studiów właśnie na kierunku lingwistyka

stosowana. Przy tej okazji serdecznie zapraszamy na bieżące zajęcia na naszym kierunku, ponieważ podczas nich dzieją się równie ciekawe i pouczające rzeczy, jak podczas Hieronimków. Pragniemy się na koniec

pochwalić, że Hieronimki w 2015 r. zostały nagrodzone uniwersyteckim Noblem za najlepszy projekt dla młodzieży w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki.

Jolanta Knieja

Fot. Barbara Prohl

• Zabawy językowe

Wakacyjny staż języka i kultury polskiej

W dniach 4–24 września 2016 r., w ramach wakacyjnego stażu języka i kultury polskiej w Instytucie Filologii Słowiańskiej UMCS, gościła grupa studentów polonistów z Państwowego Uniwersytetu Białoruskiego (na podstawie umowy partnerskiej). Z ramienia UMCS dziesięcioosobową grupą opiekowała się dr Jadwiga Kozłowska-Doda, opiekunem ze strony białoruskiej była mgr Nadzieja Kachnowicz.

Zajęcia prowadzili pracownicy Wydziału Humanistycznego: Instytutu Filologii Słowiańskiej (prof. dr hab. Feliks Czyżewski, dr Jadwiga Kozłowska-Doda, dr hab. Edyta Manasterska-Wiącek), Instytutu Filologii Polskiej (dr Aleksander Wójtowicz, mgr Przemysław Kaliszek), Instytutu Historii (dr Anna Obara-Pawłowska) oraz Instytutu Kulturoznawstwa (dr Stefan Münch).

Poza zajęciami uczestnicy kursu zwiedzili nasze miasto i region. Program kulturalny rozpoczęła wycieczka po Lublinie. Studenci podziwiali

XV-wieczne freski w stylu rusko-bizantyjskim pędzla mistrza Andrzeja w Kaplicy Św. Trójcy na Zamku Lubelskim, spacerowali wąskimi uliczkami Starego Miasta, przeszli trasę podziemną oraz wysłuchali miejskich legend. Wyjazd do Kazimierza nad Wisłą odbywał się w letniej aurze, grupa weszła na Górę Trzech Krzyży oraz zwiedziła Zespół Zamkowy. Studenci mieli również okazję obejrzeć pokazy lotnicze pod hasłem „Skrzydła nad Kazimierzem” tuż nad lustrem Wisły.

W Zamościu, idealnym mieście renesansu, studenci przeszli się pod-

ziemną trasą turystyczną, zwiedzili dobrze zachowany nadszańiec oraz zrewitalizowany bastion, rzadkiabytek architektury militarnej.

W programie kulturalnym kursu wakacyjnego znalazło się również wspólne wyjście do kina na film Antoniego Krauzego „Smoleńsk”, uczestnictwo w III edycji Festiwalu Muz Słowiańskich oraz zwiedzanie Muzeum na Majdanku. Program kulturalny zamykał spacer po skansenie. Pani przewodnik opowiadała o wystroju chałup wiejskich w XVIII–XIX w., o tajemnicach loków i ondulacji w okresie II Rzeczypospolitej oraz o tym, gdzie szesnastoosobowa rodzina może się położyć do snu w izbie z dwoma łóżkami, tłumaczyła, dlaczego do lodów w czasach przedwojennych wykorzystywano malutkie puchariki i dlaczego garncarz dla swojego syna szukał za żonę córki garncarza.

Mamy nadzieję, że zarówno nauka, jak i zajęcia pozadydaktyczne sprawiły naszym gościom dużo radości i przyniosły wiele korzyści, a pobyt w Lublinie pozostawi wyjątknie miłe wspomnienia.

Jadwiga Kozłowska-Doda

W programie studiów archeologicznych w Lublinie są zajęcia z zakresu umiejętności promowania archeologii. Studenci zapoznają się z możliwościami wykorzystania dla niej prasy, radia i telewizji; poznają inne formy pokazywania archeologii, poprzez działalność muzealną oraz formułę tzw. „żywej archeologii”, opartej głównie o rekonstrukcje. Uczą się również oceny skuteczności poszczególnych działań oraz podstaw wprowadzania dorobku archeologicznego do lokalnych planów zagospodarowania przestrzennego, polityki społecznej i tzw. małej edukacji. Pomimo tego, że powszechnie doświadczenia w tym zakresie wypracowane w UMCS uchodzą za wzorcowe, a w wielu przypadkach były pionierskie, nie unika się konfrontacji lokalnych działań z proponowanymi w Europie. Tak więc dorobek „królestwa radia, prasy i telewizji”, jak mówi się o Instytucie Archeologii UMCS, przechodzi na kolejne pokolenia.

Ważnym elementem tych studiów jest konfrontacja z praktyką działań promocyjnych, a przede wszystkim z ludźmi, którzy w nich na co dzień uczestniczą. Ponieważ wzorem nie do pobicia jest tutaj projekt „Wioska Gotów w Masłomęczu”, który realizuje Stowarzyszenie zrzeszające zarówno profesjonalnych archeologów, jak i animatorów życia społecznego z lokalnych samorządów, a przede wszystkim „normalnych ludzi” czyli mieszkańców wio-

ski i okolic – zapoznanie się z tym magicznym miejscem jest jak najbardziej celowe. Zresztą o projekcie pisałem już na tych łamach po wielokroć¹, więc nie czuję potrzeby rozwijania tematu.

W tym roku ćwiczenia w Masłomęczu miały jednak szczególny cha-

Ćwiczenia z promocji dziedzictwa archeologicznego i z... przyjaźni

rakter, gdyż gościnnie uczestniczyła w nich grupa studentów i doktorantów z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod opieką prof. prof. Renaty Madydy-Legutko i Judyty Rodzińskiej-Nowak. A żeby było jeszcze ciekawiej, to towarzyszyli im specjaliści od badań nad archeologią Wandalów ze Słowacji (Jan Rakoš z muzeum w Koszycach) i z Węgier (Krisztian Tóth z muzeum w Miskolcu). W związku z tym program zajęć uległ znacznej modyfikacji. Najpierw goście zwiedzili kapitalną wystawę o pradziejach Lubelszczyzny w Muzeum Lubelskim, z obowiązkową wizytą w Kaplicy Św. Trójcy, po czym wysłuchali mojego wykładu o specyfice naszego ośrodka i najważniejszych osiągnięciach budujących jego wysoką markę na naukowym rynku. Następnego dnia zawieźliśmy krakowiaków najpierw do Muzeum w Hrubieszowie, którego zbiory i naukowa działalność budzą coraz większe zainteresowanie – gościli nas tam nasi absolwenci: dyrektor Bartłomiej Bartecki i kierująca

działem archeologii Anna Hyrchała; by razem pojechać do Masłomęczu. Z satysfakcją stwierdzam, że wrażenie było spodziewanie duże, ćwiczenia męczące, ale skuteczne, natomiast gocki obiad (przygotowany na podstawie monografii o posiłkach starożytnych prof.

J. Rodzińskiej-Nowak!) – znakomity. Hasło o archeologii trafiającej pod strzechy znalazło pełne uzasadnienie.

Następnie powieźliśmy całą grupę na Wyspę Zamkową w Kryłowie, by mogła zobaczyć nie tylko kraj w ruinie wypielęgowanych wiosek i znakomitych dróg lokalnych, ale również skutek rewitalizacji obejścia ruin kazimierzowskiego zamku. Kolejnym punktem była wieża widokowa ustawiona przez samorządowców w „Królewskim Kącie” nad Bugiem z widokiem nie tylko na miejsce domniemanej przeprawy Bolesława Chrobrego na Ruś, ale przede wszystkim na relikty największego cmentarzyska gockiego w Gródku i wielkiego placu targowego, jaki przy nim funkcjonował w III i w połowie IV w. po Chr.. Oczywiście nie mogło się obejść bez wizyty na grodzisku w widłach Huczwy i Bugu (dawnego grodu Wołyń), o którego obejście również dbają lokalne władze.

Myślę, że przekonanie o ogromnym znaczeniu dziedzictwa archeologicznego w polityce lokalnej zostało nie tylko ugruntowane, ale udowodnione.

Potem pojechaliśmy z naszymi gośćmi do Zamościa, gdzie oprowadzał ich... też archeolog, Jerzy Kuśnierz z Muzeum Zamojskiego, uchodzący za najwdzięczniejszego gawędziarza lubelskiej archeologii. Oczywiście nie zawiódł!

Cały program łączący wizytę gości z ćwiczeniami naszych studentów przygotowała perfekcyjnie dr Barbara Niezabitowska-Wiśniewska. Natomiast niespodziewanym efektem była propozycja krakowiaków, by następną wyprawę zorganizować wspólnie. Tak po prostu rodzą się przyjaźnie.

Andrzej Kokowski

Fot. Barbara Niezabitowska-Wiśniewska

• Uczestnicy ćwiczeń w Gockiej Wiosce w Masłomęczu

1 Np.: A. Kokowski, 35–10–5 – czyli „Nauka w służbie ludu”, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 8:2013 (198), s. 27; patrz też – B. Bartecki, *Wioska Gotów w Masłomęczu*, [w:] A. Kokowski, *Gocka dumna Masłomęczu – The Gothic Pride of Masłomęcz*, Masłomęcz–Hrubieszów 2014, s. 152–163.

Zamachy na mienie w ujęciu prawnoporównawczym

W dniu 20 maja 2016 r. na Wydziale Prawa i Administracji UMCS odbyła się Ogólnopolska Studencko-Doktorancka Konferencja Naukowa pt. „Zamachy na mienie w ujęciu prawnoporównawczym”, zorganizowana przez Koło Naukowe Prawa Karnego Porównawczego, którego opiekunem jest dr hab. Marek Kulik. Konferencja składała się z trzech paneli, które kończyły się dyskusją. W wydarzeniu wzięło udział 15 prelegentów z pięciu ośrodków naukowych z całej Polski. Konferencję otworzył Kierownik Katedry Prawa Karnego i Kryminologii prof. Marek Mozgawa. Profesor zwrócił uwagę na obszerność katalogu czynów zabronionych związanych z zamachami na mienie, wyrażając w związku z tym nadzieję, że różnorodność prezentowanych referatów wzbudzi zainteresowanie.

Prelekcja Witolda Szwarnowskiego (UMCS) pt. „Wprowadzenie do problematyki przestępstw przeciwko mieniu” rozpoczęła pierwszy panel. Prelegent dokonał obszernej analizy definicji mienia w ujęciu komparatystycznym oraz przedstawił różne systemy ochrony mienia ze szczególnym uwzględnieniem państw europejskich. Wyraził również pogląd, w którym ocenia ustawodawstwo zachodnioeuropejskie (Szwajcaria, Austria, Niemcy, Luksemburg) jako wzorcowe, w przeciwieństwie do ustawodawstw państw postradzieckich (Rosja, Ukraina, Białoruś), które wykazują się dużą anachronicznością, wybiórczością i nieskutecznością.

Mgr Piotr Poniąkowski (UMCS) i mgr Krzysztof Wali (UMCS) w referacie pt. „Analiza przestępstwa kradzieży z włamaniem w ujęciu komparatystycznym” dokonali charakterystyki znamion przestępstwa kradzieży w polskim kodeksie karnym w odniesieniu do rozwiązań zawartych w ustawodawstwach różnych państw, w tym państw bałkańskich i Wielkiej Brytanii.

Agata Lizak (WSPiA) w wystąpieniu „Przestępstwo kradzieży w prawie karnym państw skandynawskich” zwróciła szczególną uwagę na regulacje prawne dotyczące wymienionego powyżej przestępstwa w ujęciu porównawczym, na tle obowiązującego prawa karnego w Polsce i w poszczególnych krajach skandynawskich (Dania, Norwegia, Szwecja). Po analizie budowy kodeksów karnych, jak i licznie przytoczonej literaturze zauważyła, że nie zawsze przestępstwo kradzieży zajmuje pierwsze miejsce wśród przestępstw przeciwko mieniu. Omówiła także znamiona przedmiotowe i podmiotowe typu podstawowego przestępstwa kradzieży, koncentrując się m.in. na kwestii, czy w każdym z państw kradzież ma charakter przestępstwa kierunkowego.

Na zakończenie pierwszego panelu Maciej Błotnicki (UMCS) w prelekcji pt. „Problematyka zastosowania wykładni związanej w zakresie przedmiotu czynności wykonawczej przestępstwa z art. 278 k.k. na tle typów zasadniczych i zmodyfikowanych kradzieży państw bałkańskich” przedstawił nieakceptowalne rezultaty ścisłego przejęcia z prawa cywilnego zakresu desygnatów znamienia „rzecz ruchoma”, obrazując to zagadnienie w odniesieniu do charakterystyki znamion kradzieży w polskim kodeksie karnym oraz w wybranych państwach Półwyspu Bałkańskiego, tj. Bułgarii, Serbii, Czarnogórze, Kosowie, Albanii czy Rumunii.

Drugi panel otworzył referat pt. „Oszustwo ubezpieczeniowe w polskim, niemieckim i austriackim kodeksie karnym” wygłoszony przez mgr. Sebastiana Soleckiego (UWr). Autor przeanalizował art. 298 polskiej ustawy karnej, którego konstrukcja stanowi nawiązanie do niemieckiego *Versicherungsmißbrauch* określonego w §265 StGB. Zwrócił uwagę na czynność wykonawczą, która w art. 298 k.k. polega na sprowadzeniu zdarzenia będącego podstawą

do wypłaty odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia. Opowiedział się również za poglądem J. Brzezińskiej, która wskazywała, że niemiecki ustawodawca precyzyjnie wyraził dyspozycje przepisu regulującego przestępstwo ubezpieczeniowe. Prelegent odniósł się również do art. 181 Kodeksu Karnego Austrii, wskazując niezwykle szczegółową charakterystykę znamion strony przedmiotowej oszustwa ubezpieczeniowego, gdzie kryminalizacji podlegają również zachowania dotyczące wyłudzenia świadczeń z tytułu ubezpieczeń osobowych.

Referat Małgorzaty Pałki oraz Eweliny Ozgi (UMCS) ukazał regulację prawną rozboju, jego typów oraz przewidywanej kary w Polsce i w Wielkiej Brytanii. Prelegentki przedstawiły wynikającą z polskiego prawa karnego charakterystykę podstawowego i kwalifikowanego typu rozboju jako czynu o wysokim stopniu społecznej szkodliwości. Ukazując brytyjską regulację dotyczącą tego czynu, przywołały jego koncepcję, która zawarta jest w *The Theft Act*. Według tego dokumentu, rozbój jest kradzieżą, która została bezpośrednio poprzedzona lub której towarzyszyło użycie przemocy lub groźby jej natychmiastowego użycia.

Katarzyny Surmiak (UŚ) wygłosiła referat pt. „Problematyka przestępstwa oszustwa jako przestępstwa przeciwko mieniu”. Autorka skupiła się na genezie i rozwoju historycznym karnoprawnej ochrony mienia oraz samej konstrukcji oszustwa. Przytoczyła również orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące tej problematyki i odniosła się do niemieckich, francuskich oraz rosyjskich prawnych uregulowań dotyczących przestępstw na mieniu, szczególnie w odniesieniu historycznym.

Barbara Pietrzyk (UMCS) oraz Anna Podlasek (UMCS) omówiły problematykę „Przestępstwa umyślnego w polskim, peruwiańskim oraz argentyńskim systemie prawnym”, z uwzględnieniem wątków historycznych dotyczących istoty kształtowania się przestępstwa paserstwa

na przestrzeni wieków oraz analizy art. 291 k. k. (porównanie go do uregulowań zawartych m.in. w art. 40 *Constitutio Criminalis Carolina*).

Panel drugi zamknęła prelekcja pt. „Prawoporównawcze ujęcie problematyki rozboju w ustawodawstwie polskim i chińskim” Gabrieli Gąsior (KUL), która dokonała analizy przestępstwa z art. 280 kodeksu karnego oraz art. 263 ustawy prawo karne Chińskiej Republiki Ludowej. Prelegentka wykazała różnice, jakie zachodzą między europejską kulturą prawną a tą dalekowschodnią, jak i ich podobieństwa. W obu systemach strona przedmiotowa przestępstwa obejmuje znamiona kradzieży i środki rozbójnicze służące do wykonania samego zamachu na mienie. Autorka zwróciła uwagę na podstawową różnicę między ustawodawstwem polskim a chińskim, jaką jest zakres grożącej kary – w Polsce nie występuje kara śmierci, która może grozić w Chinach za dokonanie czynu w typie kwalifikowanym.

Panel trzeci rozpoczęło wystąpienie Eweliny Kity (KUL), która podjęła próbę analizy „Przestępstwa oszustwa komputerowego w ujęciu komparatystycznym”. Zestawiła art. 287 k.k. z rozwiązaniami ustawodawstwa francuskiego, niemieckiego i holenderskiego oraz poruszyła tematykę procedury ujęcia sprawy w tych państwach.

W referacie pt. „Przestępstwo oszustwa w ujęciu komparatystycznym” Witold Szwarnowski (UMCS) zawarł rozważania na tle systemów: szwajcarskiego, austriackiego, luksemburskiego, państw skandynawskich oraz państw byłego ZSRR. Szczególny nacisk położył na przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i przeanalizował problematykę oszustwa. Odniósł się m.in. do szwajcarskiego StGB i zawartego w nim szerokiego pojęcia mienia, za które uznawane są również dane, wpisy w księgach bankowych o charakterze pieniężnym i usługi.

Jako ostatnia wystąpiła Gabriela Janur (KUL) z referatem pt. „Prze-

stępstwo paserstwa w polskim i niemieckim systemie prawnym”, którego celem była analiza porównawcza przestępstwa paserstwa popełnionego w Polsce i w Niemczech. Prelegentka ukazała jego ogólną charakterystykę i karalność tego czynu zarówno w formie wykroczenia, jak i przestępstwa. Zestawiła skutki popełnienia przestępstwa w postaci kary pozbawienia wolności oraz kary pieniężnej.

Po części referatowej odbyła się dyskusja. Następnie głos zabrał Opiekun Koła Naukowego Prawa Karnego Porównawczego UMCS, dr hab. Marek Kulik. Podziękował prelegentom za wysiłek włożony w przygotowanie referatów oraz za wysoki poziom merytoryczny wszystkich wystąpień. Opiekun KNPKP zaprosił również uczestników konferencji do udziału w kolejnych przedsięwzięciach Koła, zaplanowanych na rok akademicki 2016/2017.

Joanna Bednarska

Briańsk

- małe miasto wielkich emocji...

12 września 2016 r. to początek dziesięciodniowej przygody z Rosją dla trzech studentek rusycystyki: Moniki Borys, Joanny Teluk, Wiktorii Staszkie-

wicz oraz trzech studentek lingwistyki stosowanej: Klaudii Jasińskiej, Anny Węgrzyn, Igi Ziembickiej, a także dla dr Agnieszki Potyrańskiej z Zakładu Lingwistyki Stosowanej, która była opiekunem grupy. W dniach 12–23 września 2016 r., na podstawie umowy o współpracy akademickiej między Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Państwowym Uniwersytetem im. I. G. Pietrowskiego w Briańsku, grupa miała okazję odbyć praktykę językowo-kulturową w Rosji. Dla większości studentek był to pierwszy wyjazd do tego kraju i zarazem nagroda za dobre wyniki w nauce oraz aktywność w działalności organizacyjnej.

Kierownik Działu Współpracy z Zagranicą, Jelena Władimirowna Nikołajewa, ciepło przyjęła nas już na dworcu kolejowym, a podczas całego naszego pobytu w Briańsku otaczała troskliwą opieką i dbała, by niczego nam nie zabrakło. Program wydarzeń edukacyjno-kulturalnych został skrojony na miarę: przewidywał wycieczki historyczno-krajoznawcze (Katyń i Smoleńsk), zwiedzanie muzeów i miejsc pamięci narodowej (kompleks memorialny w miejscowości Chacuć, upamiętniający ofiary zbrodni wojennej z 1941 r.), dworek Aleksiego Tołstoja „Krasnyj Rog”, kompleks memorialny z historycznym sprzętem wojsko-

Fot. Agnieszka Potyrańska

Fot. Jekaterina Władimirowna Mielnik

Inwentaryzacja urbanistyczno-przyrodnicza w Łomazach

25 czerwca 2016 r. członkowie Studenckiego Koła Naukowego Planistów pod kierownictwem dr Dąmmary Kociuby z Zakładu Polityki Przestrzennej i Panowania UMCS, w ramach współpracy z Wójtem

Gminy Łomazy Jerzym Czyżewskim, wykonali inwentaryzację urbanistyczno-przyrodniczą czterech kompleksów położonych w miejscowości Łomazy.

Pracując w czterech grupach, studenci dokonali analizy przestrzennej i inwentaryzacji terenu stadionu sportowego, parku, niezagospodarowanego obszaru „Glinki” położonego w centrum miejscowości Łomazy oraz terenów przemysłowych dawnej cegielni wraz z kompleksem stawów. Prace te posłużą jako podkład do przyszłych prac projektowych wcześniej wymienionych terenów, które studenci wykonają w październiku i listopadzie. Prace te zostaną przedstawione mieszkańcom Łomaz i poddane konsultacjom.

Ewa Głowacka

wym „Partizanskaja Polana”, dworek Fiodora Tiutczewa w Owstugu, Muzeum Krajoznawcze w Briąnsku), wykłady: doc. I. N. Nikitiny dotyczący periodyzacji literatury rosyjskiej, dziekana Wydziału Filologicznego I. A. Bikkułowej poświęcony wybitnym malarzom, muzykom, pisarzom i poetom epoki Srebrnego Wieku oraz spotkania z pracownikami i studentami Uniwersytetu Briąńskiego (m.in. z prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej T. A. Stiepczenko, lekcja języka polskiego dla studentów uczących się naszego języka prowadzona przez polską lektorkę Aleksandrę Rusek). Niezapomnianych wrażeń dostarczyła studentom podróż rosyjskim wagonem typu „plackarta” czy rosyjskim busem zwanym „marszrutką”. Czas wolny spędzali z nami doktoranci Instytutu Historii: Paweł i Kirił, a także Nastia – studentka historii ucząca się języka polskiego. Nie zabrakło wspólnych wyjść towarzyskich, co sprzyjało prowadzeniu

dyskusji i wymianie poglądów na różne tematy i stanowiło doskonałą okazję do szlifowania umiejętności językowych.

Udało nam się pojechać także do Moskwy. Niestety, jeden dzień na tak wielkie miasto to niewiele, ale zobaczyliśmy najważniejsze obiekty stolicy Rosji: Plac Czerwony, Kreml, Galerię Trietiańską, Teatr Wielki (Bolszoj), sobór Chrystusa Zbawiciela, pomnik Piotra I na rzece Moskwie. Skorzystałyśmy także z bezpłatnego przejazdu nową linią moskiewskiego metra, która biegnie nad ziemią i okrąża całe miasto. Zobaczyłyśmy też słynną rosyjską fabrykę czekolady „Krasnyj Oktiabr”, której wyroby przyjechały z nami do Polski. Podobnie z resztą jak i książki...

Studentki lingwistyki stosowanej wyrażają głęboką wdzięczność Dyrekcji Instytutu Filologii Słowiańskiej oraz dr Ewie Białek za umożliwienie im uczestnictwa w tej wycieczce.

Agnieszka Potyrańska

Lublin Jam – warsztaty innowacji

W dniach 10–11 września 2016 r. czworo studentów ze Studenckiego Koła Naukowego Planistów uczestniczyło w kolejnej edycji warsztatów innowacji społecznych pt. „Lublin Jam: Lublin – stolica dobrej przestrzeni”. Organizatorem wydarzenia, które odbyło się na dachu Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, była Fundacja TEAM Teatrikon.

Lublin Jam jest inicjatywą non-profit, której celem jest pobudzenie kreatywnego myślenia i tworzenia innowacji społecznych. Jest to możliwe przy przekształceniu idei pochodzącej od muzycznych Jam Session, czyli zbiorowej improwizacji, która w rezultacie powoduje powstanie nowego utworu muzycznego, na otwarte dwudniowe warsztaty dla mieszkańców Lublina, mających różne doświadczenia, by wspólnie stworzyć nowe usprawnienia w przestrzeni miejskiej. Wykorzystano w nich podejście *service design* – projektowanie usług.

Punktem wprowadzającym nas do kolejnych etapów warsztatów były prelekcje wygłoszone przez: Jana Kamińskiego – architekta krajobrazu, przewodniczącego Rady Kultury Przestrzeni, nauczyciela akademickiego, Tomasza Małeckiego – prezesa Zarządu Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego SA oraz prezesa Zarządu Instytutu Badawczo-Rozwojowego LPNT Sp. z o.o., Małgorzatę Targońską z Lubelskiej Fundacji Rozwoju i Pawła Prokopa, prezesa Fundacji Inicjatyw Menedżerskich, doradcę prezydenta Lublina ds. partycypacji społecznej i współpracy transgranicznej.

Podczas wydarzenia uczestnicy zastanawiali się nad rozwiązaniem

problemów grup docelowych: osoby młodej, ucznia/studenta, osoby aktywnej zawodowo oraz osoby w podeszłym wieku. Zostały zaproponowane projekty do wykorzystania takie jak: aplikacja służąca aktywizacji młodzieży, zawierająca elementy gamifikacji i rywalizacji, Generator Pasji czyli nowa przestrzeń coworkingowa, pomysł na zielony, pokryty mchem mural oraz na projekt integracji międzypokoleniowej.

Dzięki tym działaniom została zrealizowana koncepcja wykreowana podczas poprzedniej edycji Lublin Jam, gdzie poszukiwano „Pomysłu na Lublin”.

Dominika Bielak

Archiwum autora

Kampania promocyjno-rekrutacyjna 2016

do naszej grupy finalnej. Jednakże główne działania skierowane zostały na portale społecznościowe typu Facebook, Instagram, Snapchat itp. Wykorzystane zostały możliwości, jakie dają instrumenty Google AdWords oraz kanał YouTube. Przygotowane materiały w postaci filmu promocyjnego, postów wraz z grafikami, animacji czy też bannerów i sliderów okazały się bardzo dobrym rozwiązaniem, które przykuwało uwagę młodych osób.

Promocja oferty UMCS nie odbyłaby się także bez standardowych form reklamy takich jak chociażby reklamy prasowe w dodatkach edukacyjnych. Taka promocja to dobre źródło wiedzy dla rodziców maturzystów. Podobny oddźwięk mają reklamy w rozgłośniach radiowych oraz na monitorach w komunikacji miejskiej.

Przeprowadzona kampania wizerunkowa z naszego punktu widzenia została pozytywnie odebrana i doceniona przez osoby, do których była skierowana. Na sukces kampanii złożyło się kilka elementów, takich jak: mocne zakotwiczenie kampanii w działaniach Uczelni, atrakcyjna i bogata oferta kształcenia, zaangażowanie pracowników, a także koncepcja, która w niebanalny sposób wyszła naprzeciw oczekiwaniom młodych ludzi.

Katarzyna Kołbut

Biuo Promocji UMCS pozytywnym wynikiem zakończyło pracę nad kampanią promocyjno-rekrutacyjną Uniwersytetu. Warto podkreślić, że pierwszym etapem związanym z działaniami promocyjnymi były Drzwi Otwarte UMCS, zaś kolejnym – zakrojona na szeroką skalę promocja Uczelni w mediach, również cyfrowych.

Ważnym elementem było stworzenie kreacji wizerunkowej, która miała na celu ukazanie Uczelni nowoczesnej, która nie tylko kształci studentów, ale także umożliwia im rozwój osobisty poprzez realizację pasji i zainteresowań, co z kolei ma wpływ na ich przyszłe wybory dotyczące życia zawodowego. W ten właśnie sposób powstała kreacja oparta na historii czterech absolwentów UMCS, uka-

zująca ich życie w trakcie studiów oraz dokonane przez nich wybory zawodowe po studiach, które okazały się strzałem w dziesiątkę. Opowieść ta ukazuje możliwość połączenia przyjemnego z pożytecznym, co może w przyszłości skutkować osiągnięciem sukcesu. Mottem przewodnim tejże kampanii stało się hasło: „UMCS. Zadbaj o swoją przyszłość”.

Pracownicy Centrum Promocji UMCS skupili się przede wszystkim na możliwościach, jakie dają internetowe narzędzia, ponieważ nasza grupa docelowa posługuje się głównie tym medium. Korzystamy ze sprawdzonych edukacyjnych stron internetowych, jak również z różnych form reklamy zamieszczanych na portalach edukacyjnych oraz stron najczęściej przeglądanych przez osoby należące

Misja Ryga zakończona sukcesem

Pszczółka AZS UMCS Lublin wraca z Rygi z tarczą. Lubelskie koszykarki wygrały dwa mecze w Eastern European Women's Basketball League, ale były o krok od wywalczenia kompletu punktów. Śmiało mogą jednak mówić o udanej inauguracji europejskich pucharów.

Źródło: www.facebook.com/EEWBL

Premierowe spotkanie na łowie dziewczyny rozegrały z ubiegłorocznym uczestnikiem EEWBL Kibirkstisem Vilnius. Rywalki z Litwy były w stanie dotrzymać kroku „Pszczółkom” przez 20 minut gry. Miały przewagę w grze na tablicach i wykorzystywały dziury w obronie lublinianek, dzięki czemu zdobywały punkty spod samego kosza. Sytuacja zmieniła się jednak w drugiej połowie tego pojedynku. Wtedy grę zespołu poprowadziły liderki – Tess Madgen i Aliyyah Handford, które zdobyły w sumie odpowiednio 21 i 17 punktów. Swoje dołożyła także Uju Ugoka, która mecz kończyła z double-double na koncie (12 punktów i 11 zbiórek). W pewnym momencie dziewczyny miały nawet 19 punktów przewagi.

W ostatniej kwarcie zdarzył im się jeszcze przestój, przez co zawodniczki z Wilna zmniejszyły rozmiary porażki. „Pszczółki” wygrały 73:66. Po raz pierwszy w barwach akademickiej wystąpiła także niedawno pozyskana lublinianka Agata Dobrowolska.

W starciu numer dwa koszykarki AZS-u stanęły naprzeciwko triumfatora ubiegłorocznej edycji EEWBL – ekipy TTT Riga. Drużyna gospodyń, prowadzona przez dobrze znaną z polskich parkietów Amerykankę Aishah Sutherland (w Polsce spędziła dwa sezony w barwach CCC Polkowice i Zagłębia Sosnowiec), nie miała jednak zdecydowanej przewagi na parkiecie. Po 10 minutach gry to lublinianki prowadziły 19:15. Słabo spisały się za to w kolejnej partii.

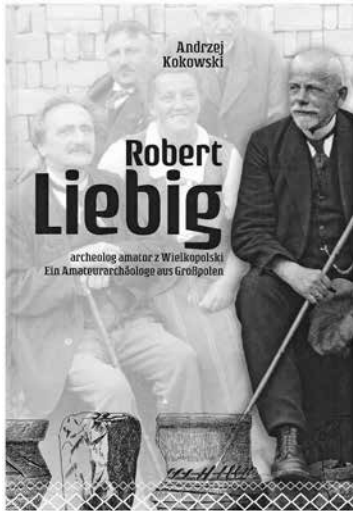
Miejscowe zaczęły grać bardzo mocnym pressingiem już na połowie rywalk. „Pszczółki” miały kłopoty z przeprowadzeniem piłki na pole ataku, a nawet z wprowadzeniem jej do gry. Z takich „prezentów” skrzętnie korzystały gospodynie. Brakowało także wsparcia z ławki rezerwowych. Pierwsza „piątka” zdobyła w sumie 62 punkty. Tylko dwa „oczka” dołożyła Kateryna Dorogobuzova (przy 26 punktach z ławki przeciwniczek). W ostatnich minutach meczu lublinianki ciągle miały jeszcze szanse na zwycięstwo, bo dwukrotnie, najpierw po rzucie Ugoki, a kilka chwil później Madgen, straty udało się zniwelować zaledwie do 1 punktu. Drużyna TTT nie wypuściła jednak wygranej z rąk i ostatecznie pokonała „Pszczółki” 68:64.

Na zakończenie pierwszego turnieju EEWBL akademicki zmierzył się z zespołem Tsmoki Mińsk. Od pierwszych minut pojedynku był bardzo jednostronny. „Pszczółki” dominowały w każdym elemencie, a przede wszystkim zagrały solidnie, choć nie bezbłędnie, w obronie. Ubiegłoroczny półfinalista EEWBL pozwalał lubliniankom na spokojną grę. Pomimo początkowych kłopotów ze skutecznością dziewczyny zabrały się do pracy w drugiej i trzeciej kwarcie. Wtedy wypracowały sobie znaczącą przewagę, dzięki czemu na boisku mogliśmy oglądać najmłodsze zawodniczki – Aleksandrę Kędziorską, Kaję Grygieli Dominikę Poleszak. Pierwsza z nich weszła do gry już w drugiej kwarcie i spędziła na boisku niemal 15 minut. Mniej, bo niecałe 7 i nieco ponad 4 minuty, na parkiecie przebywały Grygiel i Poleszak. Udało im się jednak zapisać w protokole meczowym, bo zdobyły odpowiednio 4 i 2 punkty. Całe spotkanie „Pszczółki” wygrały 75:38.

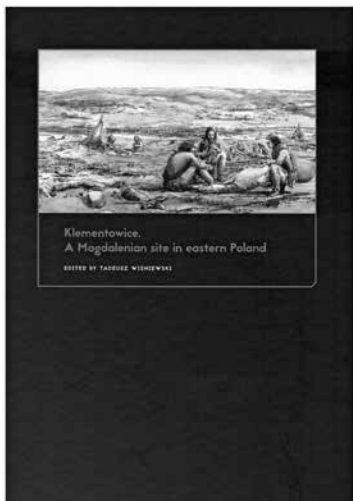
Dwa zwycięstwa są na pewno dobrą zaliczką przed kolejnym etapem walki o Final Eight. Kolejne mecze w EEWBL Pszczółka AZS UMCS rozegra w dniach 2–4 grudnia 2016 r. w Lublinie.

Krzysztof Kurasiewicz

Trzy archeologiczne nowości wydawnicze

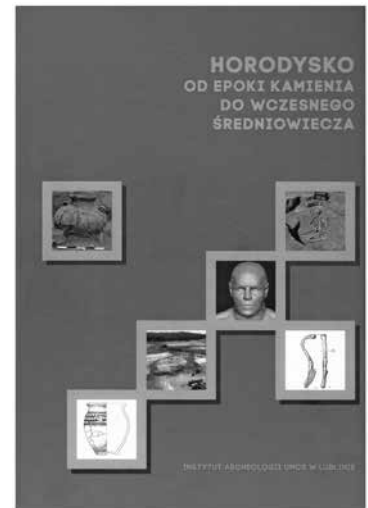

W nowy rok akademicki Instytut Archeologii UMCS wchodzi mocnym akcentem. Właśnie ukazały się trzy tomy podsumowujące dokonania trzech projektów grantowych. Poświęcony Robertowi Liebigowi, niemieckiemu nauczycielowi rysunków, który, zajmując się amatorsko archeologią na terenie północnej Wielkopolski i na Ziemi Lubuskiej, stał się profesjonalistą – był już na łamach „Wiadomości Uniwersyteckich” omawiany¹. Dla dopełnienia obrazu bohatera książki, napisanej w języku polskim i niemieckim,² można jedynie dodać, że dla czasów, w których profesjonalści coraz częściej stają się amatorami, nabiera on całkiem innego znaczenia.

Druga książka, zredagowana i w dużej części napisana przez mgr. Tadeusza Wiśniewskiego, to z kolei efekt jego projektu badań interdyscyplinarnych pt. „Klementowice – obozowisko na wschodnich peryferiach magdaleńskiego kręgu kulturowego” (02498/13/FPK/NID)³. Kierującemu nim udało się zbudować zespół złożony z 24 wysokiej klasy specjalistów, w absolutnej większości legitymujących się stopniami i tytułami naukowymi wyższymi niż kierownik projektu i pochodzących z kilku ośrodków naukowych w kraju oraz czterech z zagranicznych: Department of Archaeology University of Southampton, UCI Institut Archaeology of London oraz Institut of Archaeology Academy of Sciences of Czech Republic. Świadczy to najlepiej o docenieniu rangi projektu oraz o skali zaufania, jakim obdarzono „nieutytułowanego” jeszcze kierownika. Efektem końcowym jest licząca 376 stron (format A4) monografia w języku angielskim *Klementowice. A Magdalenian site in eastern Poland* (Lublin 2016). Kierownik projektu zadbał o perfekcyjną redakcję merytoryczną i techniczną, co dało w rezultacie niezwykle pieczołowicie dopracowaną publikację. Do książki dołączona została płyta CD, na której znajduje się jej polska wersja. Pod wieloma względami jest to publikacja wyjątkowa. Jest pierwszym tego typu opracowaniem naukowym z dziedziny archeologii dotyczą-

cym najstarszych dziejów człowieka na tych terenach we wschodniej Polsce. Niespotykana jest również skala badań interdyscyplinarnych, w których brali udział naukowcy z wielu instytucji z Polski i zagranicy. Recenzenci książki – prof. prof. Stefan Karol Kozłowski i Krzysztof Cyrek – niezwykle wysoko ocenili realizację projektu (żeby nie użyć określenia „entuzjastycznie”), a pierwszy z profesorów (jeden z największych światowych autorytetów w dziedzinie) uznał książkę za znakomitą podstawę do uzyskania stopnia doktora – co też wkrótce nastąpi.

Najmłodszy pod względem stażu pracy w IA UMCS dr Tomasz Dzieńkowski zredagował i w dużej części napisał trzeci z tomów – *Horodysko. Od epoki kamienia do wczesnego średniowiecza. Badania 2004–2005* (Lublin 2016, format A4). Współautorami książki są przede wszystkim archeolodzy (dr hab. Jerzy Libera, prof. nadzw., dr hab. Piotr Łuczkiwicz, dr Barbara Niezabitowska-Wiśniewska) i przyrodniczy

1 A. Kokowski, *Robert Liebig – archeolog amator wydobyty z głębokiego cienia* – w *Lublinie*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, nr 6 (225:2016), s. 44–46.

2 A. Kokowski, *Robert Liebig – archeolog amator z Wielkopolski – Ein Amateurarchäologe aus Großpolen*, Lublin 2016 (202 ss.). Druk sfinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach umowy nr 2132/16/FPK/NID. Koszty tłumaczenia pokryła Kommission zur Erforschung von Sammlungen Archäologischer Funde aus dem Nordöstlichen Mitteleuropa, natomiast badania naukowe – Alexander von Humboldt Stiftung z Bon.

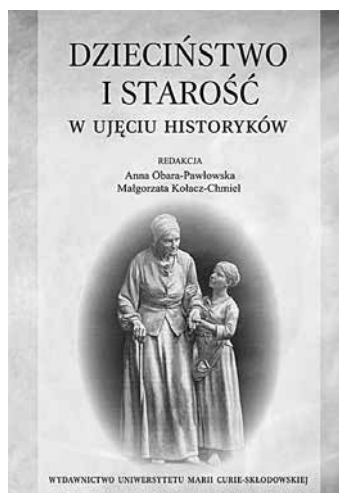
3 Patrz: A. Kokowski, *Klementowice. Archeologiczny projekt – efektywny i efektowny*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, nr 3 (203:2014), s. 37.

4 Por. A. Kokowski, *O mariażu archeologii z medycyną sądową i sztuką*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, nr 5 (214:2015), s. 22–23.

z macierzystej Uczelni – ci ostatni pod kierunkiem prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego. Rozdziały pisali również archeolodzy z chełmskiego Muzeum Okręgowego, a całą antropologią zajął się znakomity zespół z uczelni poznańskich, kierowany przez dr Dorotę Lorkiewicz-Muszyńską, od pewnego czasu bardzo mocno, efektywnie i efektywnie związany z lubelską archeologią⁴. Na 446 stronach swoje teksty opublikowali jeszcze specjaliści z Politechniki Lubelskiej, Uniwersytetu Gdańskiego, Poznańskiego Laboratorium Radiowęglowego, Freie Universität Berlin i tzw. niezależni. Otrzymaliśmy wzorcową w zakresie wykorzystania możliwości zaangażowania interdyscyplinarnego monografię stanowiska archeologicznego, w wielu miejscach o kluczowej wadze dla rozumienia procesów kulturowych mających miejsce w tej części Europy; a w wielu aspektach istotnych dla analizy zjawisk środkowoeuropejskich. Cmentarzysko kultury strzyżowskiej z wczesnej epoki brązu; osada z epoki żelaza z czasów przed narodzeniem Chrystusa i osada wczesnosłowiańska z ok. VII w. po Chr. – to tylko najefekowniejse części monografii, które z całą pewnością wejdą do kanonów odniesień porównawczych. Tym bardziej, że ich analiza archeologiczno-historyczna poparta została wynikami badań specjalistów z innych dyscyplin naukowych.

Andrzej Kokowski

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazała się publikacja poświęcona problematyce dzieciństwa i starości w badaniach historycznych, pod redakcją Anny Obary-Pawłowskiej i Małgorzaty Kołacz-Chmiel z Zakładu Historii Polski Średniowiecznej i Dziejów Gospodarczych. Monografia ta sta-

nowi udaną próbę zapoznania czytelników z problemami dzieci i osób starszych, podejmowanymi w pracach naukowych z zakresu historii. Nie bez znaczenia dla wartości publikacji pozostaje fakt, że prezentuje ona poglądy badaczy pochodzących z różnych ośrodków naukowych, także zagranicznych. Teksty dokumentują i analizują poglądy, postawy oraz sposoby traktowania najmłodszych i najstarszych przedstawicieli różnych warstw i grup społecznych na przestrzeni wieków, poczynając

Dzieciństwo i starość w ujęciu historyków

od wczesnego średniowiecza aż do schyłku międzywojnia.

Książka składa się z dwóch części. W pierwszej znalazły się teksty poświęcone dotychczasowym osiągnięciom historiografii w dociekaniach nad dzieciństwem i starością. Natomiast druga część prezentuje wyniki prowadzonych współcześnie badań, mających za przedmiot wyżej przywołane kategorie wiekowe. Dzięki temu publikacja może stać się punktem wyjścia dla kontynuacji prac w tym zakresie, tym bardziej, że autorzy niejednokrotnie formułują w niej nowe postulaty badawcze w oparciu o wskazanie niewykorzystanych dotychczas źródeł i stosowanych metod. Prezentowana pozycja jest więc ważną lekturą nie tylko dla historyków czy studentów nauk historycznych. Wobec wyzwań dzisiejszego świata, związanych ze spadkiem dzietności i starzeniem się społeczeństw, stanowi ona także doskonałe uzupełnienie wiedzy dla przedstawicieli takich dziedzin nauki jak: socjologia, demografia, politologia, a także filozofia, etnografia czy kulturoznawstwo.

Dariusz Wróbel

W czerwcu 2016 r. w Pradze ukazała się książka prof. Jerzego Bartmińskiego *Jazyk v kontextu kultury. Dvanáct statí z lublinské kognitivní etnolingvistiky*, opublikowana przez Karolinum, wydawnictwo Uniwersytetu Karola¹. Jest to już czwarta zagraniczna książka lubelskiego autora, po pozycjach wydanych w Moskwie (*Jazykovo*

Język w kontekście kultury. Czeska książka J. Bartmińskiego

obraz mira: očerki po etnolingvistike, Izdatel'stvo „Indrik”: 2005), w Londynie (Aspects of Cognitive Ethnolinguistics, Equinox: 2010) i w Belgradzie (Jezik – Slika – Svet. Etnolingvističke studije, SlovoSlavia 2011). Składa się

na nią 12 artykułów ułożonych w trzy działy: *Potrzeba nowego spojrzenia na język; Ludowy obraz świata; Studia nad semantyką z perspektywy etnolingwistyki kognitywnej*. W pierwszym dziale zamieszczono artykuły dotyczące relacji język a kultura, próby bilansu etnolingwistyki słowiańskiej oraz niektórych problemów i pojęć lubelskiej etnolingwistyki. W drugim

¹ Jerzy Bartmiński, *Jazyk v kontextu kultury. Dvanáct statí z lublinské kognitivní etnolingvistiky*, wybrała, z polskiego oryginału przełożyła, komentarzem dopełniła Irena Vaňková, Universita Karlova v Praze 2016, Nakladatelství Karolinum, 168 s.

znalazły się dwa artykuły tematycznie związane z ludowym obrazem świata, tj. studia o ludowym stylu artystycznym i formach obecności sacrum w folklorze. Dział trzeci, najobszerniejszy, przynosi kwestie stereotypów i wartości: problemy stereotypu jako przedmiotu lingwistyki, zależności między stereotypami i wzorami kulturowymi, artykuły o definicji kognitywnej jako narzędziu opisu konotacji słowa, o profilowaniu pojęć, szkice o stereotypie słońca i matki, a także problemy

profilowania pojęć w dyskursie publicznym (na przykładzie pojęć prawicy i lewicy).

Do całości zostały dołączone szkice Ireny Vaňkovej (*Jerzy Bartmiński a lublińska szkoła kognitivní etnolingwistyki*) i francuskiego bohemy Jamesa Underhilla, który w *Zakończeniu (Závěrem)* porównał dokonania lubelskiego autora z dokonaniem szkoły praskiej.

Promocja książki odbyła się podczas otwarcia międzynarodowej konferencji „Kulturni lingvistika pro

dnešní Evropu. Člověk, jazyky, hodnoty” w Pradze w dn. 25–27 czerwca 2016 r. Podczas konferencji wygłosili referaty lubelscy językoznawcy: Jerzy Bartmiński, „Definicja kognitywna – z perspektywy 35 lat / The cognitive definition – 35 years later” i Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, „Profilowanie pojęć – kwestie sporne i bezsporne / On the profiling of concepts: issues debatable and non debatable”.

Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska

Nowy tom „Etnolingwistyki”

Rocznik „Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury” jest wydawany w sposób ciągły od 1988 r. przez Wydział Humanistyczny UMCS. Zakres tematyczny pisma odpowiada szerokiemu rozumieniu etnolingwistyki jako lingwistyki antropologiczno-kulturowej o nachyleniu kognitywnym. Przedmiotem zainteresowania jest język w jego relacji do kultury, człowieka i społeczeństwa. Publikowane są rozprawy o charakterze teoretycznym, studia osadzone w materiale konkretnych języków oraz studia porównawcze w skali słowiańskiej, europejskiej i pozaeuropejskiej. Uprzywilejowanymi tematami są problemy językowego obrazu świata, stereotypów językowych i nazw wartości. Od roku 2004 „Etnolingwistyka” jest organem Komisji Etnolingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów oraz Sekcji Etnolingwistycznej Komitetu Językoznawstwa PAN. Za publikację artykułu wedle ostatniej oceny MNiSW autorzy dostają 13 pkt.

Nowo wydany tom 28. zawiera 15 rozpraw poświęconych głównie wartościom. Otwierają go dwa artykuły o charakterze wstępnym: Jerzego Bartmińskiego (UMCS), *O aktualnych zadaniach etnolingwistyki*

i Farzada Sharifiana (Monash University), *Lingwistyka kulturowa*. W kolejności następuje blok tekstów na temat pracy z różnych perspektyw: prawniczej (Teresa Liszcz, UMCS), *Praca ludzka – wartość ekonomiczna czy etyczna*), literaturoznawczej (Arkadiusz Bagłajweski, UMCS), *Praca w świetle współczesnych świadectw literackich*) i językoznawczej (Marius Smetona, Irena Smetonienė, Vilnius University), *DARBAS /PRACA/ w niektórych dyskursach litewskich*). Oprócz pracy przedmiotem studiów były też takie wartości jak: dom (Izabela Gatkowska, UJ), *Dom w empirycznych sieciach leksykalnych*), Europa (Aline Vivand-Esik, UWV/Université Paris IV Sorbonne), *Europejczycy. Konceptualizacja i ewaluacja wyobrażeń ukrytych za nazwa wspólnoty*), Syberia (Aleksandra Starzyńska, Palacký University), *СИБИРЬ /Syberia/ w świetle danych systemowych języka rosyjskiego*). Dwoje autorów z Uniwersytetu Szczecińskiego rozważania nt. wartości oparło na badaniach eksperymentalnych (asocjacyjnych) przeprowadzonych wśród Polaków, Rosjan i Niemców (Barbara Rodziewicz, *Polacy, Rosjanie i Niemcy wobec wartości. Hierarchia i sposoby rozumienia jednostek aksjologicznych*; Roman Ga-

warkiewicz, *Archeologia świadomości językowej Polaków i Rosjan. Analiza porównawcza na materiałach polskiego i rosyjskiego słownika asocjacyjnego*). Dwa kolejne teksty zostały poświęcone wartości szczególnie ważnej w kulturze ludowej – płodności zapewniającej obfitość zbiorów i bogactwo: Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej (UMCS), *Symbolika płodnościowa w polskim folklorze* i Katarzyny Prorok (UMCS), *Ludowe sposoby wzmaganie plności roślin (na przykładzie grochu i kapusty)*. W tomie znalazły się także artykuły: Zuzanny Krótki (UŚ), *Z historii polskich jednostek leksykalnych: kabała, stawiać kabałę i podobne*, Giedrė Buivyūtė (Vilnius University), *The dualism of the ‘sacred’ and the ‘profane’ in the poetica narrative of ‘The Lay of Skirnir’ and Lithuanian wedding songs* oraz antropologiczny esej Dariusza Czai (UJ), *Grzech Kaina. Nowe konteksty interpretacyjne*.

Oprócz rozpraw i analiz rocznik zawiera recenzje nowo wydanych książek z zakresu etnolingwistyki, a w dziale „Z życia naukowego” podsumowanie 15 lat pracy konwersatorium EUROJOS oraz raport z realizacji grantu NPRH „Metody analizy językowego obrazu świata kontekście badań porównawczych” wraz z dyskusją oceniającą wyniki tego grantu.

Tom 28. „Etnolingwistyki” będzie – dzięki uzyskaniu specjalnego grantu MNiSW – dostępny w roku 2017 w anglojęzycznej wersji elektronicznej na platformie czasopism UMCS.

Marta Nowosad-Bakalarczyk

XIII Lubelski
Festiwal Nauki

17-23 września 2016 r.
Nauka źródłem inspiracji

Fot. Bartosz Proll

UMCS

UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
W LUBLINIE

Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS – *łączymy naukę z biznesem*

- Transfer technologii do przemysłu
- Ochrona własności intelektualnej
- Współpraca z gospodarką

Zleć badanie, ekspertyzę on-line:
www.formularzzlecenia.umcs.pl

www.biznes.umcs.pl

UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE
Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

Pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin

Rektorat, p. 1213, p. 1209; XII piętro

tel. 81 537 55 40, 81 537 57 50

www.biznes.umcs.pl

biznes@umcs.pl

www.facebook.com/CTWITUMCS